

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DEDE ÖMER RÛŞENÎ'NİN ÂSÂR-I 'IŞK ADLI MESNEVİSİ'NİN
DİLİÇİ ÇEVİRİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Tolgahan YALÇIN

165160111

İSTANBUL- 2019

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DEDE ÖMER RÛŞENÎ'NİN ÂSÂR-I 'IŞK ADLI MESNEVİSİ'NİN
DİLİÇİ ÇEVİRİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Tolgahan YALÇIN

165160111

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Üzeyir ASLAN

İSTANBUL-2019

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

30/01/2019

Enstitümüz *Türk Dili ve Edebiyatı* yüksek lisans programı öğrencilerinden **165160111** numaralı **Tolgahan YALÇIN** "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**DEDE ÖMER RUŞENİ'NİN ÂSAR- I 'ISK ADLI MESNEVİSİ'NİN DİLİÇİ ÇEVİRİSİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun **02/01/2019** tarih ve **2019/01** sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (**60**) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında **oyçokluğu/oybirliği ile Kabul/Red veya Düşeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

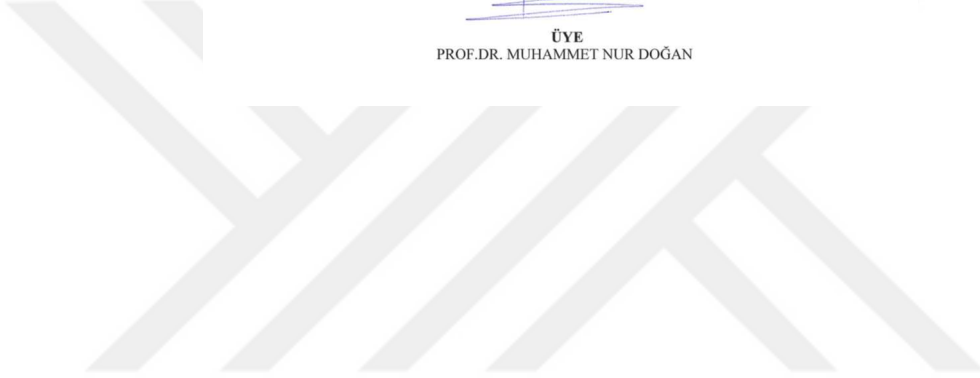
DANIŞMAN
PROF.DR. ÜZEYİR ASLAN

ÜYE
PROF.DR. MUHAMMET YELTEN

ÜYE
PROF.DR. MUHAMMET NUR DOĞAN

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “DEDE ÖMER RUŞENİ’NİN ÂSAR-I AŞK ADLI MESNEVİSİ’NİN DİLİÇİ ÇEVİRİSİ” başlıklı bu çalışmamın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tolgahan YALÇIN

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ONAY METNİ

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun **2 yıl süreyle** erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tolgahan YALÇIN

ÖZET

Bu çalışma, XV. yüzyılın ilk yarısında Dede Ömer Ruşeni tarafından yazılan Asar-ı Aşk adlı isimli manzum bir eseri incelemek üzere yapılmıştır. Eser, içerik itibariyle Miskin-nâme'deki şiirlerden oluşmakta olup, Divân, Ney-nâme ve Çoban-nâme'den de manzumeler içermektedir.

Biz bu çalışmamızda eseri, daha önce yapılan çalışmalarıda görmediğimiz için, eseri tam metin ve detaylı olarak incelemeyi uygun bulduk. Çalışmamız iki bölümden tereküp etmektedir. “Giriş” bölümünde Dede Ömer Ruşeni'nin hayatı ve eseri/eserleri hakkında bilgiler vererek onları açıkladık.

Tezimize “İkinci Bölüm”de ise, Asâr-ı Aşk'ın transkripsiyonlu metnini ve dil içi çevirisi verdik

Anahtar Kelimeler: XV. yüzyıl, Dede Ömer Ruşeni, Asâr-ı Işk, Divan

ABSTRACT

This study is conducted in order to analyse the poetic work named “Asar-ı Aşk” written by Dede Ömer Ruşeni in the first half of the 15th century. This work contains the poems collected from Miskin-Name, and the poems extracted from Divan, Ney-Name and Çoban-Name as well.

Within this study, it has been agreed to analyse the work in detail basing upon the full text as this type of study has not been conducted before. The study consists of two chapters. In “Introduction” chapter, the life and works of Dede Ömer Ruşeni are explained and clarified.

In “Second Chapter”, on the other hand, the transcript and intralinguistic translation of the poetic work of “Asar-ı Aşk” are submitted.

Keywords: 15th century, Dede Ömer Ruşeni, Asar-ı Işk, Divan

ÖNSÖZ

Bu çalışma, XV. yüzyılın ilk yarısında Dede Ömer Ruşeni tarafından yazılan Asar-ı Aşk adlı isimli manzum bir eseri incelemek üzere yapılmıştır. Eser, içerik itibariyle Miskin-nâme'deki şiirlerden mahsus olup, Divân, Ney-nâme ve Çoban-nâme'den de manzumeler oluşturmaktadır.

Biz bu çalışmamızda, daha önce yapılan çalışmalarının hiç birinde görmediğimiz tam metin ortaya koymayı ve eser üzerinde detaylı inceleme yapmayı uygun bulduk.

Çalışmamız iki bölümden tereküp etmektedir. “Giriş” bölümünde Dede Ömer Ruşeni'nin hayatı ve eseri/eserleri hakkında bilgiler vererek onları açıkladık.

Tezimize “İkinci Bölüm”de ise, Asâr-ı Aşk'ın transkripsiyonlu metnini ve dil içi çevirisinde yer verdik.

Çalışmanın en sonuna başvurduğumuz ve referans aldığımız kaynakları ekledik. Böylelikle bugüne kadar üzerinde yeterli çalışmaların yapılmadığı eserin, tamamını inceleyerek araştırmacılara ve ilim dünyasına katkıda bulunmanın verdiği gururla çalışmamızı bitirmiş olduk.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olmak için elinden gelenden fazlasını sunan, her sorun yaşadığımda yanına çekinmeden gidebildiğim, güler yüzünü ve tebessümünü benden esirgemeyen danışman hocam Sayın Prof. Dr. Üzeyir ASLAN'a, engin bilgilerinden her fırsatta yararlandığım enstitü hocam Sayın Prof. Dr. Muhammet YELTEN'e gelecekteki mesleki hayatımda da bana verdiği değerli bilgilerinden sürekli istifade ettiğim Sayın Prof. Dr. Muhammet Nur DOĞAN'a, fikir alışverişi yaptığım enstitü arkadaşlarım Gökhan ŞENYURT'a ve Mehmet KUNT'a ve genel süreçte her türlü destekçim olan değerli arkadaşım Şeyma KARAMIZRAK'a ve beni bugünlere sevgi ve saygı kelimelerin anlamlarını bilecek şekilde yetiştirerek getiren ve benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Tolgahan YALÇIN

OCAK 2019

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
ONAY METNİ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	viii
KISALTMALAR	ix
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. DEDE ÖMER RÛŞENÎ	2
1.1. Hayatı	2
1.2. Edebî Kişiliği	2
1.3. Dede Ömer Rûşenî'nin Mahlası.....	3
1.4 Dede Ömer Rûşenî'nin Tarikatı	3
1.5. Dede Ömer Rûşenî Eserleri.....	4
1.6. Dede Ömer Rûşenî'nin Âsâr-ı Işk'ı	5
İKİNCİ BÖLÜM METİN VE DİLİÇİ ÇEVİRİSİ	9
SONUÇ	154
KAYNAKÇA.....	155
ÖZGEÇMİŞ	157
EK: ARAP HARFLİ METİN	158

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا a, ā, e آ'	ش ş
ب b, p	ص ş
پ p	ض ž
ت t	ط t
ث ṡ	ظ ž
ج c	ع °
چ ç	غ ğ
ح ḥ	ف f
خ ḫ	ق k
د d	ك k, ñ, g
ذ ž	ل l
ر r	م m
ز z	ن n
ژ ž	و v, u, ü, o, ō, ö, ū
س s	ه h, a, e
	ی y, i, ī, ĩ

KISALTMALAR

ATÜSBE: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bkz. Bakınız

C. : Cilt

Hız. Hazret

ktp: kütüphane

MÜSBE: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

S. Sayı

s. sayfa

TDEA: Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi

Yay. Yayınları

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DEDE ÖMER RÜŞENÎ

1.1. Hayatı

Dede Ömer Ruşeni hakkında bilgiler sınırlıdır. Dede Ömer Ruşeni'nin bir kaynakta asıl adının Ömer b. Ali İbnu Umur Bey olduğu geçmektedir. ¹ XV. asır Türk mutasavvıf şairlerinden olan Rüşeni'nin, doğum tarihi ile ilgili olarak kesin bir bilgi bulmak oldukça zordur. Doğumu ile ilgili kaynaklarda; Harizade Tibyan'da, Mahmud Sami Esmar'da ve bu eserin şerhini yapan Hüseyin Vassaf'ın Sefine'de onun 820/1417 yılında dünyaya geldiğini söylemiştir. ² Ancak elimizde ki kaynak ve bilgilere göre doğum tarihinin 810- 820/1407-1417 olduğunu söylememiz daha uygun olacaktır. ³ Eldeki bilgilere göre şair hakkında doğum ve ölüm tarihleri konusunda kesin bir bilgi vermenin mümkün olmadığı açıktır.

Dede'nin ailesi hakkında bilgiler yine kendi hayatında ki bilgiler gibi kesin bir bilgi elimizde yoktur. Kaynaklara göre Dede'nin babasının adı Ali olduğu bilinmektedir. ⁴

Dede'nin Aydınlı olduğu Sehi'nin tezkiresinde geçmektedir.

Sorarsan tuhfesi Mısrın şekerdür

Veli Aydın ilünün Ruşenidür⁵

Ağabeyinin tavsiye etmesi üzerine Azerbeycan'a gitti. Burada Seyyid Yahya Şirvânî'den icazet almıştır. Halife olduktan sonra şeyhin yanından hiç ayrılmamıştır. Gençlik yıllarını gözlerine daima haramdan sakınmıştır. Rüşenî halifelerinden biri de İbrahim Gülşenî'dir

1487 de Tebriz'de vefat etmiştir. Şiirlerinin çoğu sade ve akıcı bir üslup dikkat çeker.

1.2. Edebî Kişiliği

Dede'nin tasavvuf değerlendirmesini Vasfî Mahir Kocatürk şöyle yapmıştır:

“Şeyh Ruşenî'nin Âsâr-ı Aşk adlı eseri esasta dinî-tasavvufî, dolasıyle de kısmen ahlâkî didaktik mahiyette bir eserdir. Tasavvufu anlatan, arada ibretli hikâyeler ve latîfeler nakleden bu koca şeyh, şekil, renk, eda bakımından sanatkâr değildir. Gerçi bazan şaircesine süslüce sözler söylemektedir. Fakat bunlar devrinin sanatlı şiirine

¹ Hacı Ali Ali, a.g.e., vr.284a; Sadık Vicdani, Tomar-ı Turuk-ı Aliyye (Tarikatler ve Silsileri), haz. İrfan Gündüz, Endurun Kitabevi, İstanbul 1995, s.189; Güzel, a.g.e., s.420

² Bkz. Haririzade, Tibyan, Süleymaniye Ktp., İbrahim Efendi No:431, c.2, vr.67b; Mahmud Sami, Esmar-ı Esrar, Cemal Efendi Matbaası, İstanbul 1316, s.27; Hüseyin Vassaf, Sefine-i Evliya, Süleymaniye İstanbul Ktp., Yazma Bağışlar No:2307, c.3, s.98

³ Komisyon “Ruşeni, Ömer Dede”, TDEA, c.7, s.361

⁴ Bkz. Vicdani, Tarikatler ve Silsileleri, s.189.

⁵ Sehi, Tezkire, s.193

nisbetle mühim bir değer sayılamaz. Onun enteresan tarafı dilinde ve ruhunda halk karakterlerinden gelme garip bir canlılık ve samimiyet bulunması ve dinî-tasavvufî öğütler verirken anlattığı hikâyelerde ve tasvir ettiği tiplerden müthiş bir realizm ile hayata girmesidir. Hele kendini tok gösteren züğürt adam hikâyesi cidden realist, canlı, tahlil ve tasvirlerle dolu cazip bir satirdir. Tasavvufçu Acem şairlerinden Mevlânâ'dan, Nesîmî'den mülhem olan Ruşenî yol bakımından on beşinci asırda, Âşık Paşa tarzının devamçıları arasında, fakat şahsiyet sahibi bir tiptir. Canlı ve zengin bir dile sahip sanatkârlık kaygısı gütmeyen Ruşenî, Fâtih devrinde plâstik ve zevkperest şiir yanında hayat ve mâneviyat zenginliği göstermektedir. Gazelleri arasında dinî, tasavvufî olanlarla birlikte dünyaya ait öğüt verenleri âşıkâne olanları da görülmektedir:

Çün doğup tuttu cihan yüzünü hüsnün güneşi

Kim ola sevmiye bu vech ile sen mahveşi

Matla'lı na'tı mükemmel olmaktan ziyade canlı ve samimi olduğundan daha sonraki birçok şairler tarafından tanzir edilmiştir. Ruşenî'nin bir hayli rübai, kıt'a ve tuyuğları da vardır. Bunlardan bir kısmı tasavvufî didaktik, bir kısmı ise âşıkâne olmak üzere gazelleri evsafındandır. ”⁶

1.3. Dede Ömer Rüşenî'nin Mahlası

Kaynakların belirttiğine göre Dede Ömer'in mahlası Ruşenî'dir. ⁶Bunu Sehi Bey tezkiresinde şöyle açıklar:

Sorarsan tuhfesi Mısrûñ şekerdür

Veli Aydın İlünüñ Rüşenidür. ⁷

1.4 Dede Ömer Rüşenî'nin Tarikatı

Dede, Pîr Seyyid Yâhyâ el- Şirvâ'nin önde gelen halifelerindendir. Dede, uzun süre inzivaya çekilmiştir. Dede, Halveti tarikatının kırka yakın kollarından biri olan Rüşeniliğin kurucusudur.

Ruşenî tarikatının özelliğinden özellikleri şunlardır: Nefsin kötülüklerinden temizlenip, günahlardan arınması yeme, az uyuma, şeyhine gönülden bağlanma gibi kavramlar Halvetiyye'de görünür.

Selami Şimşek Âsâr-ı âşk adlı üzerine yaptığı çalışmada ⁸ yapmış olduğu çalışmada Ruşenî'nin tarikat silsilesini şöyle vermiştir:

⁶ Vasfi Mahir Kocatürk, Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1964,s.282-283

⁷ Sehi, Tezkire, s.193

⁸ Selami Şimşek, Asar-ı Aşk, Buhara Yayınları, İstanbul,2014,s.30-31

Hz. Ali, Şihâbüddin Tebrîzî,
Hasan-ı Basrî, Seyyid Cemâlüddin Tebrîzî,
Habîb-i Acem, İbrâhim Zâhid Geylânî
Dâvûd-ı Tâî, Ahî Muhammed
Ma'rûf-ı Kerhî, Ömer Halvetî
Sırrî Sakatî, Ahî Mirim Halvetî
Cüneyd-i Bağdâdî, Hacı İzzeddîn-i Hıyâvî
Mimşad Dîneverî, Pîr-i Sâî Seyyid Yahyâ Şirvânî
Muhammed Bekrî, Dede Ömer Rûşenî
Vahyüddin Kadı Ömer Bekrî,
Ömer Bekrî Dîneverî,
Ebû Necîb Abdülkâhir Sühreverdî,
Kutbuddin Ebherî,
Ebû Hafs Ömer Sühreverdî,
Ruknüddin Muhammed Necâşî Sincânî.

1.5. Dede Ömer Rûşenî Eserleri

Divan

Eserin yaklaşık yetmiş dört nüshası bulunmaktadır. Bu eser hakkında iki yüksek lisans tezi ile bir doçentlik tezi yazılmıştır⁹. Eserde tevhlîd, münâcât, na't, tercî-i bend, kaside, gazel, tuyuğ, rubâî ve gazel gibi nazım biçimleri bulunmaktadır.

Ney-nâme

Konusunu Mesnevi'nin ilk 18 beyitinden almıştır. 1028 beyitten oluştuğu düşünülmektedir. Yazılış tarihi belli değildir. Mustafa Uzun, ney-nâme üzerine doktora çalışması yapmıştır.¹⁰

⁹Semra Aydemir, Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, SÜSBE, Konya 1990, 328 s. Suna Demir, Dede Ömer Rûşenî Dîvan'ının (1b-60a) Transkripsiyonlu Metni, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, GOPÜSBE, Tokat 2010, 208 s. Orhan Kemal Tavukçu, Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divân'ının Tenkitli Metni

¹⁰ Bkz. Dede Ömer Rûşenî, Ney-nâme, haz. Mustafa Uzun, İstanbul 1990.

Kâlem-nâme

Yazılış tarihi belli olmayan bir mesnevidir. Tahminen 250 beyitten oluşmaktadır. Kâlem-name konusunu 100 beyitlik kısmından almıştır. Geriye kalan bölümler çeşitli tasavvufi yorumlardan ve konulardan oluşur. Kelem-nâme'nin tenkitli metni Semra Aydemir tarafından hamurlanmıştır. ¹¹

Çoban-nâme

Takriben 1000 beyitten oluşmaktadır. Mevlânâ'nın Mesnevî'sinde yer alan "Mûsa İle Çoban" hikâyesinin genişletilmiş halidir. Çobân-nâme üzerine Hidayet Ünal yüksek lisans çalışması¹² ve Hanife Vural dil çalışması ¹³yaparak günümüz harflerine aktarmışlardır.

Miskin-nâme

1181 beyitten oluşan bu mesnevi üzerine Mustafa Uzun edisyon kritikli bir doktora çalışması yapmıştır. ¹⁴Rûşeni 'nin bu eseri ağırlıklı olarak tasavvuf anlayışı olması bakımından çok önemlidir. Mevlana'nın mesnevisinin küçük bir nüsha gibidir. Ayrıca bu mesnevide Hz. Peygamber ve arkadaşlarının başından geçen acayip olaylar nakledilir.

1.6. Dede Ömer Rûşenî'nin Âsâr-ı Işk'ı

1.6.1. Eserinin Adı

Miskinnâme'nin genişletilmiş hali olarak Şeyh Şuayb Şerefeddin Gülşeni tarafından tertip edilerek Âsâr-ı Işk olarak değiştirilmiştir. Bu durum aşağıdaki beyitte zikredilmektedir:

Çü cem^e itdim bu pend-i şeyh u şâbı

Adına dendi **Âsâr-ı Işk** kitâbı¹⁵

¹¹ Bkz, Semra, Aydemir, a.g.t. s.23.

¹² Hidayet Ünal, Rûşenî Ömer Dede'nin Çoban-nâme Mesnevisi (İnceleme-Metin),ATÜSBE, ERZURUM 2003,s.297.

¹³ Hanife Vural, Dede Ömer Rûşenî, Çoban-nâme, Gazi Osman Paşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yay. Tokat 2004,s.223.

¹⁴Mustafa Uzun, Dede Ömer Rûşenî'nin Hayatı, Eserleri ve Miskinnâmesi, MÜSBE, Doktora Tezi, İstanbul,1982.

¹⁵Ayrıntı için bkz.Dil içi çeviri bölüm 142.beyit

1.6.2. Eserin Konusu

Dede'nin bu eserini daha önce belirttiğimiz gibi Vasfî Mahir Kocatürk şöyle belirtmektedir:

“Şeyh Rûşenî'nin Âsâr-ı Aşk adlı eseri esasta dinî-tasavvufî, dolayısıyla de kısmen ahlâkî didaktik mahiyette bir eserdir. Tasavvufu anlatan, arada ibretli hikâyeler ve latîfeler nakleden bu koca şeyh, şekil, renk, eda bakımından sanatkâr değildir. Gerçi bazan şaircesine süslüce sözler söylemektedir. Fakat bunlar devrinin sanatlı şiirine nisbetle mühim bir değer sayılamaz. Onun enteresan tarafı dilinde ve ruhunda halk karakterlerinden gelme garip bir canlılık ve samimiyet bulunması ve dinî-tasavvufî öğütler verirken anlattığı hikâyelerde ve tasvir ettiği tiplerden müthiş bir realizm ile hayata girmesidir. Hele kendini tok gösteren züğürt adam hikâyesi cidden realist, canlı, tahlil ve tasvirlerle dolu cazip bir satirdir.”¹⁶

1.6.3. Eserin İçeriği

Selami Şimşek Âsâr-ı Aşk¹⁷ ile ilgili çalışmasında eserin 1116 beyit olduğunu belirtmektedir. Ancak bizim buna katılmamız söz konusu değildir. Kendisiyle yapmış olduğum görüşmede eserin son iki sayfasını gözden kaçırdığını belirtmektedir. Eserde toplam 45 başlık altında toplam 1205 beyit bulunmaktadır. Bu başlıklar: “Der Telvîn Sâhib-i İrşâd Gûyed”,¹⁰⁴ “Min Kelâm-ı Rûşenî Der Beyân-ı Hû Gûyed”¹⁰⁵ ve “Der Sıfat-ı Hû Gûyed”¹⁰⁶ başlıklarının Ney-nâme'den, “Münâcât” baaşlığının Çoban-nâme'den,¹⁰⁷ “Müntehabât-ı Gazeliyyât-ı Rûşenî”,¹⁰⁸ 6 adet “Diger”, “Rubâ'ıyyât-ı Hazret-i Rûşenî (k. s)” ve “Lugaz-ı Âyîne”²⁰⁵ başlıklarının Divân'dan, geriye kalan 32 başlığının da Miskin-nâme'den alındığı görülür.

Mustafa Uzun, doktora çalışmasında¹⁸ Âsâr-ı Aşk adlı eserin Miskin-name'ye ek olarak Ruşenin diğer eserlerini de içerisinde barındıran müstakil bir eser olduğunu söylemektedir.

1.6.4. Eserin Vezni

Âsâr-ı Aşk aruzun şu vezinleriyle yazılmıştır:

Giriş Kısmı: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

Hikâyet kısmı: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

Der Beyân-ı Tasavvuf Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

Tarîf-i Diger Kısmı: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

Der Nasîhat u Kitmân-ı Sır Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün / Fe'ûlün / Fe'ûlün

¹⁶ Vasfî Mahir Kocatürk, Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1964,s.282-283

¹⁷ Selami Şimşek, Asar-ı Aşk, Buhara Yayınları, İstanbul,2014,s.40

¹⁸Mustafa Uzun, Dede Ömer Rûşenî'nin Hayatı, Eserleri ve Miskinnâmesi, MÜSBE, Doktora Tezi, İstanbul,1982

Sûfi Mânend-i Hâk Ne Şeved Pâk Ne Şeved Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün /Fe'ûlün / Fe'ûlün

Der Ta'rîf-i Sûfi Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Nasîhat Der Kem Guften u Kem Hurden u Kem Huften Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Nasîhat Ber Sebîl-i Latîfe Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Ez Âyişe (r. anhâ) Hikâyet Nakl Mikoned Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Der Tahammül ü Bord Bâri Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Der Terk-i Gadab-ı Nefsânî Ki Karîn-i Şeytânest Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Der Beyân Ân Ki Hiç Çizîrâ Beçşm-i Hakâret Neyâyed Nigeristen Egerçi Mürçe Bâşed Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Temennâ Kerden-i Emîre'l-Mü'minin Ali (k. v. ;r. a.) Ki Hoşâ Kesi Ki Ays-ı U Mânend Ays-ı Seg Bâşed Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet der Acz Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Çend Beyti Der TaHayyür Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Düşnâm Dâden Bâyezîd Râ vü Te'vîl Kerden U Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet Ân Merd-i Tâcir Bâ-Şeyh Şiblî Der Hesâb-ı Mâl Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet Hem Der İn Mana Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet-i Şeyh-i Şiblî Bâ Merd-i Fuķâ'i Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Te'vîl Hâb Ân Merd-i Hod-Bîn Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet-i °Âbid Ki Ber Rîş-i Hîş Meşgul Bûd u Lezzet-i °İbâdet Nemî Yâft Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet Ân Merd-i Girisne Ki hod Râ Seyr Mi Nümâyed Kısmı: Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet-i ŞeyH Üftâden Hâlet-i Niz Kısmı: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Hikâyet Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Hikâyet Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

İN Hikâyet der Bahr-i Diger Vâki Şode Kısmı: Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

Der Hikâyet-i Çakal Gûyed Kısmı: Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün

Der Beyân-1 Ân Ki Mûnkir-i İlm-i Tasavvuf Kâfirest Kısmı:

Latîfe Kısmı: Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Fe‘ûlün

Der Telvîn Sâhib-i İrşâd Gûyed Kısmı: Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Fe‘ûlün

Min Kelâm-1 Rûşenî Der Beyâi Hû Gûyed Kısmı: Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

Der Sıfat-1 Hû Gûyed Kısmı: Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

Hâtîme Kısmı: Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Fe‘ûlün

1.6.4. Eserde Kullanılan Dil

Rûşenî, Âsâr-1 Işk adlı eserinde sade, anlaşılır, açık bir dil kullanmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM
METİN VE DİLİÇİ ÇEVİRİSİ

Bi-smi'llāhī'r-rahmāni'r-raḥīm

[Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla]

Mefā'īlün/mefa'īlün/fe'ūlün

1. İlāhī ben kimem k'idem münācāt
Ṭabuña eyleyem yā 'arz-ı ḥācāt

[İlahi, ben kimim ki yalvarayım veya kapına ihtiyacımı bildireyim.]

2. Eyā dānende-i sırr-ı ḥafıyyāt
Ne ḥācet Hazretüñe 'arz-ı ḥācāt

[Ey gizli sırları bilen! Senin katına ihtiyaçları arz etmeye ne hâcet!]

3. Sevā'un 'indeke cehrī ve sırrī
Ve ente ta'lemū sū'ī ve berri

[Yâ Rabbi, senin katında gizli de açık da aynıdır ve sen kötülükleri de iyilikleri de bilirsin.]

4. İlāhī ente settāru'l-'uyüb
İlāhī ente ğaffāru'z-zunüb

[Ey Allah'ım sen günahları ayıpları örtensin. Ey Allah'ım günahkârı affedende bağışlayan sensin.]

5. Dünüm gündüz günüm nevrüz-ı 'ıyd it
Settārum baḥtlu baḥtum sa'īd it

[Dünümü gündüz günümü baharın ilk günü (yeni gün) et. Ey günahları örten Allah'ım kader, kısmetimi ahiretimi hazırlayan sensin.]

6. Enīsüm fikrūñ it zikrūñ celīsüm
Celīsüm zikrūñ it fikrūñ enīsüm

[Fikrini arkadaşım, zikrini dostum et, zikrini dostum et, fikrini arkadaşım et.]

7. Enīsüm ünsüñ it ismüñi hemdem
Emīn it heybetüñden eyle hoş-dem

[Alışkanlığını arkadaşım, adımı arkadaşım et, heybetinden emin et, iyi arkadaş et.]

8. Sürüben şer işi hayr işi pîş it
Yamanlardan şakın yahşiler iş it
[Kötü işi uzaklaştır, hayırlı işi önüne al, kötülerden sakın, güzellerle iş tut.]
9. Bürüyüp ʿavfuñuñ setrini bize
İçimüz taşımız nūrūñla bize
[Bize avfının örtüsünü örterek içimizi dışımızı nurunla beze.]
10. Giderüp cehli koy yerine ʿilmüñ
Ġazab yirine luţf idüp ko ħilmüñ
[İlmini giderip bilmemezliğini koy yerine, gazap yerine yumuşaklığını lütf et.]
11. Çerāğum nūruñ ile kııl münevver
Dimāğum ıtruñ ile kııl muʿattar
[Kandilimi nurunla aydınlat. Güzel ve latif koku ile dimağımı güzel kokulu kııl.]
12. Şakıñıl beynümi bed koğulardan
Gözüm vechüñ için uyğulardan
[Yüzün için gözümü uykulardan, beynimi kötü kokulardan sakın.]
13. Elümi çek menāhīden İlahī
Ayağum yuğ melāhīden İlahī
[Ey Allah'ım yasak edilmiş şeylerden elimi çek. Ey Allah'ım oyunlardan ayağımı temizle.]
14. Gözümi sakla nā-maħrem yüzinden
Kulağımı daħi gıybet sözünden
[Gözümü, namahrem yüzden kulağımı da sözünden sakın.]
15. Ne söz kim var-durur baña ziyānı
Zebānuma getürme Yā Rāb añı
[Ey Allahım, bana ziyanı olan sözü dilime getirme.]

16. Beni sen h^vāb-ı ğafletten uyandır
Uyanıklar boyağına boyandır

[Sen beni gaflet uykusundan uyandır. Uyanıklar boyasına boya.]

17. Benümle t^aat arasına it cem^e
eⁱbādet ehli içinde idüp şem^e

[Beni ibadet ehli içinde kandil edip benimle itaatı beraber et.]

18. Kabül it tevbemi Yā Rab benüm sen
Niçe geldüm bilürsin tapuña ben

[Ya Rabbim benim sen tövbemi kabul et. Ben kapına nasıl geldim bilirsin.]

19. H^atāmı döndürüp Yā Rab şavāba
Günāhumı daħı döndür şevāba

[Ya rabbim hatamı sevaba döndürüp, günahımda sevaba döndür.]

20. K^amu baĝlu kapuları açan sen
Cemⁱ-i e^aleme rahmet saçan sen

[Bütün baĝlı kapıları açan sen, bütün âleme rahmet saçan sensin.]

21. İlähî bir ğarîb ü bî-kesem ben
Ümîdümi kaçan senden kesem ben

[İlahi ben bir garibim kimsesizim, ümidimi nasıl senden keseyim.]

22. Sıĝınuram saña senden İlähî
Ki sensin k^amunuñ püşt u penāhı

[İlahi senden sana sıĝınırım. Herkesin sıĝınaĝı sensin.]

23. Şıĝnacaĝum tapuncaĝum tapuñdur
Yataĝum yaşdanacaĝum kapuñdur

[Tapınaĝım, sıĝınaĝım kapındır; yataĝım, yaslandığı kapındır.]

24. İyā püşt ü penāhı Rüşenînüñ
İgen çokdur günāhı Rüşenînüñ

[Ey Ruşeni'nin sıĝınaĝı, Ruşeni'nin günahı pek çoktur.]

25. Nedendür sen bilürsin her günāhın

Budur k̄orķu ŗorasın her günāhın

[Sen her günahının neden olduğunu bilirsin, her günahı sormandan korkuyorum.]

26. Egerçi Rūŗenīnūñ yā İlāhī

İgen bī-ħadd u bī-ʿaddür günāhı

[Ya ilahi çünkü Ruŗeni'nin pek çok sayısız günahı vardır.]

27. Ne denlü ğarķ baħr-ı ğatāya

Bağıŗla āb-ı rūy-ı Muŗtafāya

[Denizler kadar günaha batmıŗ olsa da, Mustafa'nın yüzü suyu hürmetine bağıŗla.]

28. Anuñ geçmiŗ gelecek ŗuçını hep

İdüp hoŗ baħŗ u ʿavf eyle Yā Rab

[Ya Rab geçmiŗ gelecek suçunu hep güzel bir ŗekilde bağıŗlayıp affet.]

29. İlāhī sevgüñi kıl bize rūzī

Virüben anuñ ile sāz u sözi

[İlahi bize sevgini rızık et, onunla birlikte saz ile sözü ver.]

30. Daħi seni sevenler sevgisin vir

Ķalanda bī-meded feryāduma ir

[Seni sevenlerin sevgisini ver, yardımsız kaldığımda feryadıma yetiŗ.]

31. Yine vir bir ʿamel idüp muķarreb

Yitiŗdüre senüñ sevgüñe Yā Rab

[Ey Allah'ım, yine bir amel ver, beni yaklaŗtırıp senin sevgine ulaŗtırsın.]

32. İlāhī nā-kes isem daħı kes kıl

İdüp nefsim nefis ü hoŗ nefes kıl

[İlahi, kimsesizim, dost ver, nefsimi güzelleŗtirip hoŗ nefesli et.]

33. Baŗumdan ğamr-ı ğod-bīnlik ğumārın

Giderüp büri miskīnlik ğumārın

[Baŗımdan gurur sarhoŗluğunu bütünüyle giderip miskinlik sarhoŗluğunu bürü.]

34. Ayırma Rūṣenīden vaṣl-ı fecrin

İlāhī lā tu°azzibnī bi-hecrin

[Rūṣeni'den aydınlığa ulaşmayı ayırma. İlahi ayrılığınla bana gazap etme.]

35. Beni sen bir nefes senden ayırma

Ḳapuñdan kulluğundan bir dem ayırma

[Sen beni senden bir nefes ayırma. Kulluğundan kapından bir an ayırma.]

36. Ne °özr iderem ki bī-ḥaddur günahum

Meger kim luṭfuñ ola °özr-ḥ^vāhum

[Hadsiz günahımın hangisine özür dilerim. Özür talebim senin lütfun olsun.]

37. Du°a-yı ḥayrıla añan Rūṣenīyi

İki °ālemde ṭapsun rūṣenīyi

[Rūṣeni'yi hayır dua ile anan, iki ālemde aydınlığı bulsun.]

38. Ne ser kim yok sucūdı sefçedür ol

Ne kef kim cūd itmez kefçedür ol

[Secdesi olmayan/secde etmeyen baş kelektir, cömert olmayan el de kepeçedir.]

39. Çü virdüñ ister idüm senden anı

Ḥudāyā zāyil itme benden anı

[Senden isteğimi verdiğine göre ey Allah'ım, benden alma.]

40. Nişānuñ kim virir kim bī-nişānsın

Mekānuñ kim bilür çün lā-mekānsın

[Senin bir işaretin olmadığına göre onu kim verebilir, mekânsız olduğuna göre onu kim verebilir?]

41. Şikār idebilür mi peşşe pīli

Yudabilür mi Bütīmāre pīli

[Sivrisinek fili avlayabilir mi? Balıkçıl kuşu fili yutabilir mi?]

42. Şehinşāhum cihān-tābum İlāhum

Ḥudāvendüm ü şāhum pādişāhum

[Şahlar şahım, cihanı aydınlatalım. İlahim; efendim, şahım padişahım.]

43. Kerīmā pādişāhā bī-niyāzā

Rahīmā mün°imā bende-nüvāzā

[Ey cömert olan, ey padişah, ey müstağni, ey merhamet edici, ey nimetlendirici, ey kullarının gönlünü alan!]

44. Kāmu cünbādeye cünbüş viren sen

Gözedüp gözleyen sen hūş viren sen

[Bütün hareketlere edenlere hareket veren sen, sen, gözedip gözleyen akıl veren sensin.]

45. İlāhī nuṭkumı nutk-ı Mesīḥ it

Dilimūñ °uḳdesin açup faşīḥ it

[Ya Rabbi konuşmamı Hz İsa'nın konuşması et. Dilimi düğümünden açıp güzel konuşan biri yap.]

46. Beni aldamasun bu bī-vefā cā

Olur aldanana merg-i müfācā

[Bu vefasız dünya beni aldatmasın, aldanana ansızın ölüm gelir.]

47. İlāhī istegümüz senden oldur

Bizi miskīn dirildüp miskīn öldür

[Ya Rabbi bizi miskin diriltip miskin öldür. Senden isteğimiz budur.]

48. Bölüğinden ḳopar miskīnlerüñ hem

İdüp miskīnler ile yār u hem-dem

[Miskinlerle dost arkadaş edip uyuşukların bölüğünden kurtar.]

49. Gözüm bağı önümde cāhlar çok

Şınuk ayağum elde dayağum yok

[Gözüm bağlı önümde çukur çok. Elim ayağım bağlı, dayağım yok.]

50. Kocaldum ben velî hırşum igtür
Gücüm yok nefsum amma yiñe itdür

[Ben ihtiyarladım ama hırşım gençtir. Gücüm yok ama nefsim yine köpektir.]

51. Haķuñ görmen dilerseñ kibriyāsın
Riyānuñ şay oķın yaş k' bî-riyāsın

[Hakk'ın velilerini görmek istersen ikiyüzlülük okunu gevşet, böylece ikiyüzlülükten kurtul.]

52. Degülseñ gebr ķo kibr ü riyāyı
Göresin tā diyār-ı kibriyāyı

[Kibirle riyayı terk et. Mecusi değılsin, böylece velilerin diyarını görürsün.]

53. Bu nefs-i gebr kibrüñ merkebidür
Hürün-ı bed-ligāmlık mezhebidür

[Bu mecusi nefis kibrin bineğıdir. Herkes hayvanlık onun mezhebidir.]

54. Ne deñlü suçlı iseñ oħı geh gāh
Dilā lā taknatū min-raħmeti'llāh¹⁹

[Ey gönül, ne denli suçlu isen de her an şunu oku: Ey gönül Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz.]

55. Bihişte döndürür cümle cahīmi
Ese ger luţf-ile luţfuñ nesīmi

[Eğer lütufla iyilik rüzgârın esse. Cümle cehennem ateşini cennete döndür.]

56. Senüñ ııķkuñla ıaptum her ne ıaptum
Añadur şükrüm ancak saña ıaptum

[Her ne taptıysam senin aşkınla taptım. Sana taptığım için şükrüm ancak onadır.]

---

¹⁹ De ki “Ey öz benlikleri aleyhine sınırı aşan/aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Allah, günahları tümünden affeder. Çünkü O, mutlak Gafür, mutlak Rahîm'dir.” âyetine işaret edilmektedir. Bkz. Zümer, 39/53.

57. Senüñ kûyuñda bir dermānde'em ben
Ki bilmem rānde yāhud hānde'em ben

[Senin mahallende ben bir zavallıyım, kovulmuş muyum veya çağrılmış mıyım bilmiyorum.]

58. Zā'if ü müstemend ü dil-şikeste
Ġarīb ü derdmend ü hōr-ḥaste

[Zayıf, kaygılı, gönlü kırık, garip, dertli ve hor bir hastayım.]

59. Diseñ iy pādişāhum baña bendem
Feleklerden öte geçerdi ḥandem

[Ey padişahım bana kulum gülüşüm o an feleklerden öte geçerdi.]

60. Mübārek kuldur ol kimse ki sen Şāh
Benüm bendem diyesin aña geh gāh

[Sen padişahın ara ara benim kulum dediğin kimse mübarek kuldur.]

61. Benüm benligüm al benden Ḥudāyā
Senüñle ola benligüm benüm tā

[Ey Allahım, benim benliğimi benden al, o zaman benliğim seninle olur.]

62. Benüm benligümü benden gider sen
Senüñ senlügüñ-ile olayum ben

[Benim benliğim benden gider, ben senin senliğiyle olayım.]

63. °Atā kı l Rūşeniye ḥüsn-i niyyet
Ḳoma kıala baña benden ḥasiyyet

[Rüşeni'ye iyi niyet ihsan et. Benden bana bir özellik bırakma.]

64. Yetiş iy kıamunuñ püşt u penāhı
Diyende Rūşenī miskīn İlāhī

[Ey herkesin sığınağı olan; miskin Rüşeni Ey Allahım: dediğimde yetiş.]

65. Bi-nūri vechike nevvir cenānī
Erā min-vechike °ayne'l-cinānī

[Yüzünün nuru ile kalpleri aydınlat, senin yüzünden cennetlerin gözü kin bağıladı.]

66. Zamīrin şüpheden pāk it İlāhī
Gamın gönlüñ ferahnāk it İlāhī

[Ey Allahım, içini şüpheden temizle, gönlünün gamını ferahlat.]

67. Derūnın nūruñ ile rüşen eyle
Birūnın luţfuñ ile gülşen eyle

[Kalbimin iç tarafını senin nurunla aydın eyle. Dış tarafımı ihsanıyla gülbahçesi eyle.]

68. İlāhī a°tınī ḳalben selīmā
Ve cismen sālimen nefsen ḫalīmā

[Ey Allah'ım. Bana selim bir kalp, sağlam bir beden, halim bir nefes var.]

69. Leke'l-ḫamdü leke'l-mecdü leke'l-°izz
Bulınmaz ḫazretüñe küfv hergiz

[Övgü sanadır. Büyüklük, ululuk sahibi sensin. Hazretine hiçbir suret bulunmaz.]

70. Nebīler olıncaḳ vaşfında °âciz
Bizim ne sözümüz olur kimüz biz

[Peygamberler seni vasfette âciz olunca bizim ne sözümüz olabilir, biz kimiz?]

71. Zēlīl ü ḫor bir bergeşteyem ben
Delīl ü yār-ı her-ser-geşteyem ben

[Ben kıymetsiz hor görülen bir bağımsız biriyim. Dostuna yol görülen şaşkın biriyim.]

72. Senüñle olsam altun aḳçeyem ben
Özümlle olsam velī bir pula degmen

[Ben seninle olsam altın akçeyim, ama özümle olsam bir pula değmem.]

73. Senüñle olsam emîr-i tâc-dârim
Özümlle olsam esîr-i ħabs-dârim

[Seninle olursam taç sahibi bir emirim, kendimle olursam hapiste bir esirim.]

74. Senüñle olsam ġanîyem Rûşenîyem
Özümlle zulmet-i dÛn u denîyem

[Seninle olursam zenginim, aydınım. Rûşeni'yim; kendimle olursam karanlık içindeyim, alçak ve aşağıyım.]

75. Pes imdi istersem Yâ Rab senden
Senüñle olmağum gitmeye benden

[Öyleyse, ey Allah'ım, şimdi senden istersem seninle olma isteğî benden gitmez.]

76. Qalup mıdur menâhî yâ ma'âsî
Baña itdürmemişdür nefis-i 'âşî

[Bu kadar çok günahı ve isyanı kalır mıydı? İsyankâr nefis bana ettirmemiştir.]

77. ZebÛn itdi beni bu nefis-i ħod-bîn
Eğîşnî yâ ġıyâse'l-müsteğîşîn

[Ey yardım dileyenleri kurtaran, bana yardım et. Bu nefis beni kibirli, aciz güçsüz etdi.]

78. İyâ gündüzde ħayrânlar celîsi
Gicede vâlih olanlar enîsi

[Ey gündüz hayranlarla oturan, gece hayranların arkadaşı. Dostlar ise gecede serap görenlerdir.]

79. Qamu tâliblerÛñ maqlÛbı sensin
Muħıbb olanlarÛñ maħbÛbı sensin

[Bütün istekli olanların isteğî sensin. Sevenlerin sevdiğî sensin.]

80. Senüñ tesbîhÛñ oğur murğ u mâhî
VirÛr bile eşyâ ġüvâhı

[Kuş ve balıklar seni anar. Bu eşya senin birliğine şahitlik eder.]

81. Ki senden hâli berter yok cihânda

Degülsin hîç lâkin bir mekânda

[Kâinatta hâli daha yüksek olan yoktur, lakin sen hiçbir mekânda değilsin.]

82. Eger fâcir ü ger hüd-ehl birdür

Senüñ birligüñe kamu muqırdur

[İster tacir ister ehil, birdir. Hepsi senin birliğine doğrular.]

83. Tapuñ tapturmasaydı ger kapuñı

Tapan tapuñı tapmazdı tapuñı

[Eğer zatın senin kapını taptırmasıydı tapan kapına tapınamazdı.]

84. Dimeseñ fe'z-kurûnî²⁰ yâ İlâhî

Kim aña bileyidi sen pādşāhı

[Ya Rabbim beni anın demeseydin, sen padişahı kim anabilirdi?]

85. Yolum târik ü târ u teng ü pür-seng

Yüküm katı ağırdur merkebüm leng

[Yolum karanlık dar ve taşlarla dolu, yüküm çok ağır, hayvanım ise topaldır.]

86. Ağırdur merkebümüñ bārı bārī

Meger yārī kıluḡ yüklede Bārī

[Binek hayvanımın yükü bütünüyle ağırdır, Allah'ın dostluk gösterip yükletmesini umarım.]

87. Gel imdi târ u mār it kār u bāruñ

Ola tā bārigāh-ı berre bāruñ

[Gel şimdi işini dağıt, böylece yükün yeryüzü çadırına olsun. Ötedeki çadıra yakın yükün olsun.]

88. Gözüñdeñ irişe bārānı her bār

Dök olsun dīnūñüñ eşcārı pür-bār

[Her an gözünden yağmur erişsin, dök, böylece dininin ağaçları meyvelerle dolsun.]

²⁰ “Fezkurûni ezkürküm” (Anın beni ki, anayım sizi! Şükredin bana, sakın nankörlük etmeyin! âyetine işaretine edilmektedir. Bkz. Bakara, 2/152)

89. Nebîler bigi itgil mezhebüm pāk

Velîler bigi it bî-bîm ü bî-bāk

[Peygamberler gibi gel mezhebini temiz et; veliler gibi emin et. Evliyaların korkmadan çekinmeden bu yoldan gider.]

90. Gider şadrumdaki vesvāsı Yā Rab

Arut mir'āt-ı dilden pāsı Yā Rab

[Ya Rab gönlümdeki vesveseleri gider, Ya Rab gönül aynamdan pası arıt.]

91. Kıoma sevgünden özge sevgü dilde

Koyup ancak aduñ yādını dilde

[Sevginden başka sevgiyi gönülde koyma, ancak gönülde adının zikrini bırak anıp koyma.]

92. Kıabül eyle bu ben dā'î du'āsın

İşit nefis-i münādīnün nidāsın

[Ben bu duacının duası kabul eyle. Nefis tellalının sesini duy.]

93. Viren sen Rūşenīye gün gibi dīn

İden sen zulmetin nūruñla aydın

[Ruşeni'ye gün gibi din veren sensin. Zulmetini nurun ile aydın eden sensin.]

94. N'ola izzet olinsam ben de geh gāh

°Azīz olur °azīzün °abdi iy Şāh

[Ben de kimi zaman ululansan ne olur? Ey Şah kıymetlinin kulun kıymetli olur.]

95. Düşer bir tuzlaya nā-gāh bir kelb

Ki kelb eyyām ile tuza olur kalb

[Bir tuzlaya birden bire bir köpek düşer. Zamanla köpek tuza dönüşür.]

96. İtüñ itlügi itden küllī gider

İtüñ itlüğini tuzla tuz eder

[Köpeğin köpeklığı köpekten tamamıyla gider. Tuzla, köpeğin köpeklığını tuz eder.]

97. İtüñ ger itlüğinden kılca kıla
Ki elbetde düşer ol kı̄l ü kı̄le

[Eğer itin itliğinden kıl kadar kalsa böylece o elbette dile düşer.]

98. Nemekzār da tahāret tapacak seg
Anuñ gibi habīs u zışt u bed-reg

[Köpek tuzlukla temizlenecek, onun gibi alçak, kötü huylu ve damarsız.]

99. Nedür kemter mi oldu segden insān
Olan a‘yānuñ ol ‘aynına insān

[Köpekten insan daha aşağıyı oldu nedir? Âyân-ı sabitenin kaynağı olan o insan!]

100. Tahāret tap nemāzkārında şer‘üñ
Döne tã tuza cümle ařl u fer‘üñ

[Şeriatın namazında temizlik bul, böylece aslın ve fer’in tuza dönsün.]

101. Ola tuzlu sözüñ tã halk içinde
Nemeksāra dönesin delķ içinde

[Sözün ta halk içinde tuzlu olsun, hırka içinde saf tuza dönersin.]

102. Ne kim var bahşı olup hep sözüñden
Tapup hoş fã’ide cümle özüñden

[Ne varsa sözünle bağışla, hep özünden hoş faydalar bul.]

103. Senüñ tã senlüğüñden kıla bir kı̄l
Olasıdur ol kı̄l üstine yüz kı̄l

[Senin ta senliğinden bir kılsa o kılın üstünde yüz kı̄l vardır.]

104. Ger olmasun dir iseñ sende kı̄le
Kalendar-vār özüñde kı̄ma kı̄le

[Eğer sende kılı olmasın dersen, dervişler gibi üzerinde kıl koyma.]

105. Ne ādem kim cihānda kıla kı̄le
Düşesidür ol āhır kı̄l ü kı̄le

[Dünyada dedikoduyla uğraşan insan sonunda dedikoduyla düşer.]

106. Cünübdür kimde ҡalsa bir kuru ҡıl

Şerīatde budur söz itmegil ҡıl

[Kim de saç teli kuru bir yer kılsa o cünüptür. Şeriatın sözü budur, söz söylemeye, yap.]

107. Degülsin düzaḥī ҡılı biraḡgıl

Sözümü fehm idüben itme ҡāl ü ҡıl

[Cehennemlik değilsin, kılı bırak; sözümü anla, dedikodu etme.]

108. Niçün kim görünür insānda bir ҡıl

Niçe yüz bin ҡadar kūh-ı serāndīl

[İnsanda bir kıl niçin görünür? Nice yüz bin Serandil dağı kadar.]

109. Nedür insān lügatde merdüm-i çeşm

Ne dimekdür gör insān tutmasun ḥışm

[İnsan düzlükte nedir? Göz bebeği insan ne demektir, gör, gazaplanma.]

110. Mükāteb bendedür hür olmaz iy yār

Ki mādem anda bir yarum direm var

[Ey sevgili mademki onda bir yarım dirhem var, kendisini kitabete kestirmiş köledir, hür olmaz.]

111. İşitmişdüm bu sözi ben bir erden

Қалender aña dirler geçe serden

[Ben bu sözü bir yiğitte işitmiştim. Baştan geçse ona kalender derler.]

112. Қалender ol-durur kim terk ider ser

Degül rīşin tırāş iden ҡalender

[Kalender odur ki başını terk eder, sakalını tıraş eden kalender değildir.]

113. Қul ol ҡo ҡıl ü ҡāli ehl-i ҡāle

Ki varmaz şāha her kim ҡıla ҡala

[Kul ol, dedikoduyu söz ehline bırak. Çünkü kim kıl al söze kalırsa şaha varamaz.]

114. Tarađdan kırtulur sağ u sađaluñ
Keser ĥalkuñ özüñden kı̄l u kı̄alin

[Sağın sakalın taraktan kırtulur. Özüñden halkın dedikodusunu keser.]

115. Cünüb gezme gel iy zāhid boyun şun
Girüp tevĥīd baĥrine revān yun

[Ey zahid: cünüb gezme boynunu uzat. Allah'ın tevhit denize girip yakan.]

116. Belüñe bađlayup bir fūta-yı ĥoş
Gice gündüz dime it gūta-yı ĥoş

[Beline peştamal bağlayıp, gece gündüz demeden güzelce suya dal.]

117. Ola kim yuna yuna pāk olasın
İki ʿālemde ĥoş bī-bāk olasın

[Ola ki yıkana yıkana temiz olursun, iki dünyada ĥoş, korkusuz olursun.]

118. Varasın ʿālem-i bāke olup pāk
Olup ĥoş mest ü ĥayrān u feraĥnāk

[Eminlik ālemine temiz olup temiz varasın, güzel mesut ve hayran ferah olasın.]

119. Direm ben bu sözi her ĥurd u mürde
Odur zinde özinden ola mürde

[Ben bu her ufak tepeğe söylerim; ölmüş olan diri olur.]

120. Odur mürde ki dirler bir kimesne
Elinden gelmez ola līk nesne

[Elinden bir şey gelmeyeñe ölü odur, derler.]

121. Eger uçmađ dilerseñ sāde-rū ol
Cehennem ister iseñ ʿabd-i mū ol

[Eğer cennet dilersen sade yüzlü ol, cehennem istersen kılın kölesi.]

Hikāyet

[Hikāye]

122. Dimiş mürşid ki itmişdür ululuk
Başı her āfetüñ beyhüde-gūluk

[Mürşit büyüklük ederek demiş ki her belanın başıboş konuşmaktır.]

123. Aķıt zer üstine sīm ü müzābı
Diz ezhār ucına lü'lū-yı nābı

[Altın üstüne gümüşü erit, çiçeklerin ucuna saf inci diz.]

124. Getür cūşa yine deryā-yı hūnı
Kara kanlara ğark it sürh-ı nūnı

[Kanlı denizi yine coştur, kırmızı yunus balığı kara kanlara batır.]

125. Göğinden gözüñüñ yağdur yağışlar
Ki bir kaçresine biñ suç bağışlar

[Gözünün göğünden yağışlar yağdır, bir damlası bin suç bağışlar.]

126. Gözüñ mehdinde çeşmüñ tıflın ağlat
Ki tā cūşa gele pistān-ı rahmet

[Gözünün beşiğinde gözünün bebeğini ağlat. Böylece rahmet memesi coşsun.]

127. Getür deryā-yı ʿaynūñ hūb cūşa
Gele tā baħr-ı bahşāyış hūrūşa

[Göz denizini güzelce coştur, böylece bağış denizi dalgalansın.]

128. Seħābın çeşminüñ it yine giryān
İder çün ebr-i giryān bāğı ħandān

[Gözünün bulutunu yine ağlat, çünkü ağlayan bulut bağı güldürür.]

129. Gözüñ yaşı günāhuñ çirkini yur
İder kişiyi başdan ayāġa nūr

[Gözün yaşı günahın kirini yıkar, kişiyi baştan aşağıya nur eder.]

130. Püser ağlamasa pistān-ı māder
Sudan verür mi cüşup iy birāder

[Ey kardeş çocuk ağlamasa anne sütü coşup sudan verir mi?]

131. Göñülden jāleler dök şebnemi de
Ki ya'neñ yüzüñe dök eşk-i dāde

[Gönülden çiğ taneleri dök, yani yüzüne gözyaşı dök.]

132. Niçe yüz bin günehkāruñ günāhın
Bağışlar işidende bir kez āhın

[Bir kez ahını işitince yüz bin günahkârın günahını bağışlar.]

133. Anuñ luṭfi öküşdür pes kayurma
Şakın luṭfindan özüñi ayurma

[Anın lütfü çoktur gerisini düşünme, lütfundan özünü sakın ayırma.]

134. Gözüñden öyle dök meşkile eşki
Gele yağışlaruñ ol eşke reşki

[Gözünden gözyaşını öyle çok dök ki yağışlar o gözyaşını kıskansın.]

135. Gözüñden sil hūnın öyle gitsün
Seni deryāya iletüp ğark itsün

[Gözünden kanı sil öyle gitsin. Seni denize iletip batırsın.]

136. Yuyup pāk eylesün deryā seni hōş
Gidersün tîrelüĝin Rūşenī-veş

[Derya seni yıkayıp hoş temiz eylesin, Ruşeni gibi karalığını gidersin.]

137. İçüñ taşın cemī^c gülşen olsun
Dilüñ pür-nūr çeşmüñ rüşen olsun

[İçin dışın büsbütün gül bahçesi olsun. Gönülün nur dolu, gözün aydınlık olsun.]

138. Ṭahāret tapasın tā oluben pāk
Olasın dünyā vü ʿukbāda bī-bāk

[Temiz olup temizlik bulursun. Dünya ve ahirette korkusuz olursun.]

139. Gel āhuñ Rūṣenī-mānend berķ it

Gözünün yaşına özünü ğark it

[Ruşeni gibi gel ahını sağlam et. Gözünün yaşına özünü batır.]

140. Saña bir nesne olmaz hîç hem-rāh

Meger gözüñ yaşıyla her nefes āh

[Sana gözyaşınla birlikte her an çektiğin ahtan başka hiçbir şey yoldaş olmaz.]

141. Bu söz gerçi dinüpdür olmaz ancak

Yele tekye eylemek suya tınmak

[Bu söz denmiştir: Rüzgâra dayanmak, suya aldırmamak hiç olmaz.]

142. Çü cem^c itdüm bu pend-i şeyh u şābı

Adına dendi Âsār-ı Işķ kitābı

[Yaşlı ve genç için bu öğüdü topladım. Adına da asar-ı aşk kitabı dendi.]

Der-Beyān-ı Taşavvuf Güyed

[Tasavvufu Açıklar]

143. Nedür dinse taşavvuf di tezellül

Huşū^c u meskenet şabr u taħammül

[Tasavvuf nedir dense: hor görmek, alçak gönüllülük yetişkinlik sabır ve tahammül,]

144. Taşavvuf küllī geçmekdür özinden

Daħı incinmemekdür il sözinden

[Tasavvuf özünden tamamı ile geçmektedir. El sözünden de incinmemektedir.]

145. Taşavvuf halk ile hulk-ı ḥasendür

Taşavvuf kimse gönlin yıkmamakdur

[Tasavvuf halk ile güzel ahlaklı olmaktır. Tasavvuf kimsenin gönlünü yıkmamaktadır.]

146. Taşavvuf halk ile hulk-ı ḥasendür

Bu söz ehl-i Hüseyin ile Ḥasendür

[Tasavvuf halk ile güzel ahlak olmaktır. Bu söz Hz. Hasan ile Hüseyin ehli olmaktır.]

147. Taşavvuf az uyuyup az yimekdür

Ḥaḳuñ esmāsını çoḫ çoḫ dimekdür

[Tasavvuf az uyuyup az yemekdir. Hak'ın isimlerini çok çok demektir.]

148. Bulandırma bulanma şūfī iseñ

Cefā vü cevır kıılma mūfī iseñ

[Sofu isen bulunma ve bulandırma. Yerine getirici ise eziyet ve haksızlık kılma.]

149. Bulandıran bulanın şūfī olmaz

Cefā vü cevır kıılan mūfī olmaz

[Sufi olmaz bulandırma bulanma. Yerine getirdiğin eziyet ve haksızlık kılma.]

150. Taşavvuf ḥʿānını ol kim yimişdür

Ki es-sūfī ke'l-arzi dimişdür

[Tasavvuf sofrasından yiyen “sofu yeryüzü gibidir” demiştir.]

151. Döker her kim ki yer üzre kabīhi

Yir andan bitürür dürlü melīhi

[Her kim ki yer üzerine çirkinliği döker. Türlü güzel şeyleri yer ondan bitirir.]

152. Gül üstine dökersin gül bitürür

Şaḳāyık türedür sünbül bitürür

[Gül üstüne gül biter. Şakayık çiçeğini türetir. Sümbülü bitirir.]

153. Öper ayağın üstinde tıranuñ

Olur pā-māli başına uranuñ

[Üstünde duranın ayağını öper, başına vuranın ayağı altında çiğnenir.]

154. Cefā idene gösterür vefāyı

°Anā gösterene ider senāyı

[Eziyet edene vefasını gösterir. Zorluk gösterene dua eder.]

155. İlenmez yırtuben virene zaḫmet

Virür ḳarnın yārāna dürlü ni°met

[Yırtarak zahmet verene beddua etmez, karnını yarana çeşit çeşit nimet verir.]

156. Yidürür lût u pût lağ urana

Sögüp söylenmez üstinde durana

[Tokat vurana her çeşit yiyecek yedirir. Üstünde durana sövüp söylenmez.]

157. Ki yetmiş iki millettür aña bir

Berāberdür katında kūdek ü pīr

[Ki yetmiş iki millet onun yanında birdir. Koca çocuk katında beraberdir.]

158. Öper kuçar iyü yavuz dimez hīç

Ne eākil dir ne zīrek dir ne hōd kīc

[Hiç iyi kötü demez, öper, kucaklar; ne akıllı, ne zeki, ne de kendi saf demez.]

159. Tırur üstinde niçe tağ u taşlar

Ne altundan şavuşur ne hōd işler

[Nice dağ taşlar üstünde durur. Ne altından savaşıyor ne de kendileri.]

160. Yitişen yaqar üstinde odunı

Söyündürmez kimesnenün odunı

[Üstünde yetişen odunu yakar, kimsenin ateşini söndürmez.]

161. Ne söger ne döger buşup ne kaçur

Başar bağına sevdüğinden āhir

[Ne söver ne döver, ne kızıp vurur: sonunda sevdiğimden bağına koyar.]

162. Basar bağına tağlar bigi taşı

Döküp gözünden deñizler bigi yaşı

[Dağlar gibi taşı bağına koyar, denizler gibi yaşından gözünden döker.]

163. Ser-efgende hamüş olup oturur

Cefā vü cevriñi halkuñ götürür

[Dertli ve susmuş olup oturur. Halkın sıkıntı ve incitmesini kaldırır.]

164. Cefā çekdügi çündür toptolu genc

Kağan genc ile gire çekmese renc

[Eziyet çektiği için hazinelerle doludur, sıkıntı çekmese hazine nasıl ele geçsin.]

165. Şavurup bāde virür hākini bād
Sögüp söylemez itmez āh u feryād

[Rüzgâr, toprağını savurup yeke verir; sövmez, söylenmez ah vah etmez.]

166. Oda suya virür toprağını yil
Ki doğru bağlayup hoş kulluğa bil

[Rüzgâr toprağını ateşe verir ki iyi kulluğa doğru bel bağlanmıştır.]

167. Budur kulluğı kim olup murākıb
Oturur oluben hālin muhāsib

[Kulluğu budur ki murakıp olup, halini muhasebe edip oturur.]

168. Döner girü sende çarh-ı pergār
Turupdur noқта tek ortada iy yār

[Pergel ile ölçsen senden geri döner. Ey sevgili tek orta noktada durur.]

169. Dili zinde özüdür mürde-endām
Gezer içinde taşında ded ü dām

[Gönlü zinde, kendi ölü gibi, içinde dışında yırtıcı hayvanlar gezer.]

170. Kõmuşlardur başında bunca tağı
Turupdur şöyle depretmez ayağı

[Başına bunca dağı koymuşlardır. Öylece durur, ayağını kımıldatmaz.]

171. Taşavvufdan çü yokdur sende dāniş
Yüri var bir bilen kişiye danış

[Sende tasavvuf bilgisi yoksa yüri var bir bilen kişiye danış.]

Taʿrif-i Dīger

[Diğer Tarif]

172. Taşavvuf terk-i daʿvādur dimişler
Dağı kitmān-ı maʿnādur dimişler

[Tasavvuf davanın terkidir demişler. Gizli manadır demişler.]

173. Taşavvuf terk-i kıl ü kâle dirler

Hemân vecd ü semâ° u hâle dirler

[Tasavvuf dedikoduyu terke derler. Hemen kendinden geçerek sema etmeye ve hale gelirler derler.]

174. Taşavvuf hıfz-ı evkâta demişler

Taşavvuf terk-i mâfâta demişler

[Tasavvuf vakti korumaya demişler. Tasavvuf terk edilmişe demişler.]

175. Taşavvuf bâbıdur bezl ü °aţānuñ

Taşavvuf beytidür mihr ü vefānuñ

[Tasavvuf bol bol vermenin kapısıdır. Tasavvuf şefkat ve vefanın kapısıdır.]

176. Taşavvuf bir hidāyetdür Hudādan

Bunı ben söylemedüm bil hevādan

[Tasavvuf Allah'dan bir doğru yoldur, bunu bil ben söyledim.]

177. Taşavvuf terk-i evţāndur demişler

Taşavvuf hecr-i ihvāndur demişler

[Tasavvuf terki vatandır demişler. Tasavvuf kardeşlerden ayrılmaktır demişler.]

178. Taşavvuf dā'im olmakdur murākıb

Olup ırte gice hālin muhāsıb

[Tasavvuf daima gözetlemektir, ertesi gece halini hesap etmektir.]

179. Taşavvuf itmemeklikdür taşallüf

Haķuñ emrine itmeyüp taşarruf

[Tasavvuf incelikte ileri gitmemektir, Hakk'ın emri dilediğince dönüştürmemektir.]

180. Taşavvuf kalbi Haķķa bağlamakdur

Yüregin ıışķ oduyla dağlamakdur

[Tasavvuf Rabbe kalpten bağlanmaktır. Yüreğini aşk oduyla dağlamaktadır.]

181. Taşavvuf hüsn-i hulû ile edebdür

Velî hüsn-i edeb ic̣tâ-yı Rabdür

[Tasavvuf huy güzelliği ve edepti, ancak edep güzelliği Allah vergisidir.]

182. Taşavvuf bilmedür etvâr-ı kalbi

Eridüp kıymaya kalbinde kalbı

[Tasavvuf kalbin tavırlarını bilmedir. Kalbinde kalıbı eridip bırakma.]

183. Taşavvuf yâr olup bâr olmamakdur

Gül-i gülzâr olup hâr olmamakdur

[Tasavvuf sevgili olup yük olmamaktadır, gül bahçesinin gülü olup diken olmamaktadır.]

184. Cihânun şâhı Abdu'llâh Ensâr

Dimiş yâr ol velî bâr olma zinhâr

[Cihanın şâhı Abdullah Ensardır. Sevgili ol veli yük olma kesinlikle demiş.]

185. Düşüben ıışk odına bî-tekellûf

Yanup küllî kül olmağdur taşavvuf

[Tasavvuf aşk oduna zahmetsizce düşüp bütünüyle yanıp kül olmaktır.]

186. Yanar bir şem'idür Hâkkuñ taşavvuf

Söyinmez dimesiyle münkirün

[Tasavvuf Hakk'ın yanan bir mumudur. İnkâr edenin demesiyle sönmez.]

187. Yanar bir nürdur dilde taşavvuf

Yanar rîş ü burûtı her ki dir pûf

[Tasavvuf dilde yanan bir nurdur, kim "pûf" derse sakal bıyığı yanar.]

188. Cemî-i halkı bir görüp taşavvuf

Dimemekdür iyüye yavuza tûf

[Tasavvuf bütün halkı bir görüp iyiye kötüye tûf dememektir.]

189. İrâdetdür dimiş ba°zı taşavvuf

Dimeyüp şeyhine üstâdına üf

[Bazıları tasavvuf iradedir demiş. Şeyhine üstadına üf demezler.]

190. Dimiş bir uğramış feth ü fütüha

Taşavvuf bezl-i nefse bezl-i rüha

[Tasavvuf nefsin ve ruhun verilmesine bir demiş, böylece inkişaf olmuş.]

191. Kerâmet şatmamaklıdur taşavvuf

Hâkuñ işinde itmeyüp taşarruf

[Hak işini değıştirip, tasavvuf kerâmet satmamaktır.]

192. Vefâ göstermedür mânend-i Yûsuf²¹

Cefâ iden kimesne için taşavvuf

[Tasavvuf eziyet eden kimse için, Yusuf bütün bu eziyetler için vefa gösterir.]

193. Geçen °ömri için idüp te'essüf

Ġanîmet bilmedür vakti taşavvuf

[Tasavvuf geçen ömür için üzülüp vakti ganimet bilmektir.]

194. Dimiş Zünnün-ı Mışrî kim taşavvuf

Ķabül-i şer°dür terk-i tekellüf

[Zununı Mısır ki tasavvuf zorluğu terk edip şeriatı kabuldür demiş.]

195. Dimiş Ma°rûf-ı Kerhî kim taşavvuf

Temelluğdur teħalluğdur telağtur

[Maruf-ı Kerhi ki tasavvuf yanaşma, can edinme muameleme de bulunmadır demiş.]

196. Ebü Bekr ü Muhammeddür taşavvuf

Temellükdür taħalluğdur ta°arruf

[Tasavvuf sahiplenme, huy edinme bir şeyi araştırarak öğrenmedir. Ebûbekr u Muhammed'dir.]

²¹ Burada telmihte bulunarak, Hz.Yusuf aleyhisselam – Züleyha'nın çirkin teklifini geri çevirmesi ve suçsuzluğu anlaşılmasına rağmen zindana atılması olayına atıf yapılmıştır.

197. Dinilmiştir taşavvuf mā-sebağdan

Sükūn-ı kalbdür mādūn-ı Hāğdan

[Tasavvuf geçmiştedir. Hak'tan gelen en aşağı şey kalbin sükūnetidir.]

198. Dimişdür bu sözi Hāmdūn-ı Kaşşār

Mürīd-i Bū-Türāb-ı şeyh-i ebrār

[Bu sözü sadık şey Ebu Tür Hamdun-ı Kassar demiştir.]

199. Taşavvuf oldur olup cismi tayyār

Ola aḥvāl-i kalbi ʿayn-ı settār

[Tasavvuf, bedeni uçan, kalbinin halleri ise örtülü olmasıdır.]

200. Dimiş bu sözi bir sāhib-icābet

Nedür dinse taşavvuf di inābet

[Bu sözü makbul veli söylemiş: Tasavvuf nedir dense tövbe ve tarikata girmedi, de.]

201. Olar kim şeyhlik temkīne dirler

Taşavvuf tevbe vü telkīne dirler

[Onlar şeyhlik diye telkine derler. Onlar tasavvuf tövbe ve telkine derler.]

202. Ebū Osmān-ı Mekkīnūñ sözüdür

Taşavvuf zühd ü taḳvānuñ özüdür

[Tasavvuf din için dünyadan elini çeken sakınanların sözüdür. Ebu Osman Mekki'nin sözüdür.]

203. Dimişdür hem taşavvuf Bişr-i Hāfī

Arıdup itmedür gönlüñi sāfī

[Tasavvuf hem gönlünü temiz arındırmalıdır, Bısr-i Hafı demiştir: Tasavvuf gönlünü arıtıp saf etmektir, demiştir.]

204. Taşavvufdur dir İbrāhīm-i Edhem

Ṭarīkında Hākuñ durmağı muḥkem

[İbrahim Edhem: Hakk'ın yolunda sağlam durmayı tasavvuf der.]

205. Taşavvufdur dinilmiş üns ü ḳurbet

Ara yirden sürülüp ḥavf u heybet

[Korku ve heybet ara yerden sürülüp yakınlık ve alışmadır demiş.]

206. Taşavvuf buğz-ı dünyā-yı denīdür

Bu sözi söyleyen bil Rūşenīdür

[Tasavvuf alçak sevmemektir. Bu sözü söyleyen Ruşeni'dir bil.]

207. Kitābında dimiş şāhib-taşarruf

Cemī'ci ondur erkān-ı taşavvuf

[Tasarruf sahibi bir veli kitabında, tasavvufun rükuleri ondur, demiş.]

208. Taşavvufdur dinilmiş şafvet-i kalb

Ḥudādan gayrıdan kalbin idüp kalb

[Allah'dan başkasına kalbini değiştirip kalbini temizlemek tasavvuftur, denilmiştir.]

209. Taşavvuf halkdan kaçmağa dirler

Özi çün Hakk'a yol açmağa dirler

[Tasavvuf halkdan kaçmağa derler, Hakk'a özü için yol açmağa derler.]

210. Özin ögmeye şeydālīk dimişler

Dağı yirmeye ra'nālīk dimişler

[Sözünü övmeye delilik demişler. Dahı, yermeye güzel demişler.]

211. Kerāmet satmamaklıkdur kerāmet

Kerāmetdür dinilmiş terk-i ādet

[Keramet, keramet satmamaktır. Ādeti terk etme keramettir, denilmiş.]

212. Muḥibb ü maḥbūbın iy şāhib-sa'adet

Görüp söyleşmedür keşf ü kerāmet

[Ey mutluluk sahibi, keşif ve keramet sevenle sevilenin görüşüp söyleşmesidir.]

Der-Nasīhat u Kitmān-ı Sır Güyed

[Kimseye Sırrını Açmamasını Söyler]

213. Dime iy °ömrin itürmiş rüyāda

Şu üzre yürüdüm uçdum hevāda

[Ey ömrünü rüyada geçirmiş; su üstünde yürüdüm, havada uçtum deme.]

214. Şu üzrinde yüriseñ olasin has

Hevāda uçañ olasin meges bes

[Su üzerinde yürüsen çöp olursun. Havada uçsan sonra sinek olursun.]

215. Olar kim maḥv bāğından yimişler

Kerāmet şatmağa itlik demişler

[Yokluk bağından yiyenler keramet satmaya itlik demişlerdir.]

216 Eşeklikdür demişler almasına

El uzatma saķın gel almasına

[Elmasına eşekliktir demişler, sakın gel elmasına el uzatma.]

217. Ḥaber virmege gizli nesneden hem

Müneccimlik demişdür şeyḥ f'efhem

[Şeyh gizli şeyden haber vermeye müneccimlikdir, demiştir, iyi anla!]

218. Mu'allimlik demişler pīrlige

Gel anı terk it ulaş birlige

[Pirliğe öğretmenlik demişler. Gel anın birliğine ulaş onu terk et.]

219. Dimiş bir server-i hoş ser-firāz er

Serüñ vir virme sırrın iy birāder

[Bir yol gösterici er; Ey kardeş, ver, sırrını verme demiş.]

220. Ki sırrı gizlemek merdānelikdür

Velī fāş eylemek dīvanelikdür

[Sırrı gizlemek yiğitlikdir, ama ortaya çıkarmak deliliktir.]

221. Ne esrāruñ ki vardur şevķ nūrı

Bil aḥrāruñ şudūrıdur ķubūrı

[Ne sırların vardır, özgür olanların gönülleri, kabirleridir.]

222. Olar kim cām-ı Ḥaķ nūş eylemişler

Bu yolda gör ki n'idüp n'eylemişler

[Tanrı'nın kadehini içenler gel gör ki bu yolda ne yapmışlar.]

223. Emīrū'l-mü'minīn ol şīr-i Yezdān

Fütevvet setr-i hāle didi iy cān

[Sır sahibi olan Ya İlahi devlet başkanı gibi ol. Ey sevgili gençliği örter dedi.]

224. Size esrārımı dirsem eger men

Çeküp fi'l-hāl kıparursız yakamdan

[Eğer ben size sırrımı dersem yakamdan çekip hemen koparırınız.]

225. İdenler Hāq yolında reh-berlik

Özinden geçmege demişler artık

[Hak yolunda rehberlik edenler artık özünden geçenlere demişler.]

226. Peyāber didi her kim sırrı gizler

İrer maķşūdına sır izin izler

[Peygamber dedi ki kim sırrı gizler ise maksadında eser, sır izini izler.]

227. Zer ü nuķre nihān olmasa kānda

°Azīz olmaz idi çıkup dükānda

[Altın ve gümüş madende gizli olmasa dükkānda çıkıp kıymetli olmazdı.]

228. Anuñ kim hāne-i esrārı cāndur

Anı bilgil ki sultān-ı cihāndur

[Onun ki sırlar evi canıdır, onun cihan sultanı olduğu bil.]

229. Eger pinhān ide yer toħmunı ol

Gelür çok hāşılı anuñ olur bol

[Eğer o tohumunu yer gizlese onun çok mahsulü meydana gelir, bol olur.]

230. Kışın yer şaklamazsa sırrını ger

Yazın olmaz idi hōş sebz ü hōş ter

[Eğer kışın yer sırrını saklamasa yazın güzel yeşillikler olmazdı.]

231. Ekinci itmese toħmunı pinhān

İter bitmez havādiş irer iy cān

[Çiftçi tohumunu gizli olarak ekmese, ey sevgili gelir söyler, haberler bitmez.]

232. Rubūbiyetinden iden sırrın ifşā

Şaķın ifşāsına küfr ola inşā

[İlahlığın sırrını ifşa eden, ifşasından sakın, küfür bina edersin.]

233. Kesildi sır demekden niçe serler

Aşıldı dāra niçe şīr-i nerler

[Sır demekten nice başlar kesildi. Dara nice erkek aslanlar asıldı.]

234. Kime öğretdiler ʿilm-i ledünden

Dilin bağladılar anuñ suhenden

[Ledün ilmını kime öğretilerse onun dilini sözden bağladılar.]

235. Bizüm sermāyemüz işkestelikdür

Şikeste olmak bu yolda resteliklidir

[Bizim sermayemiz kırıklıktır. Bu yolda kırılmış olmak kurtuluştur.]

236. Eger cehd eyleyüp bulsañ şikestī

Dürüst ider urup Cebbār destī

[Eğer çabalayıp çalışıp kırılmış olsan, ulu Allah el vurup seni düzeltir.]

237. Nebīsi seyyidi üns ü pīrinüñ

Kaķup kaķusını her bir qarīnūñ

[İnsan ve perinin peygamberi, efendisi; her bir yakınının kapısını vurup.]

238. Münacāt eyleyicegiz Hudāya

Beni daķı kaķtuñ dirdi duʿāya

[Tanrı'ya yalvarıp yakarınca duaya beni de katın derdi.]

239. Deñiz yardım diler kaķrelerden

Meded umar güneş hem zerrelerden

[Deniz damlalardan yardım diler, güneş ise zerrelerden yardım bekler.]

Sūfī Mānend-i Hāk Ne-Şeved Pāk Ne-Şeved

[Sofu, toprak gibi olmadıkça temiz olmaz.]

240. Bilür misiz yere niçün dênür yer

Yerüp yer hûb dimez hemîn hemân yer

[Yere niçin yer denir bilir misiniz? Yer, yermez, güzelde demez, hemen yer.]

241. Aña yer dirler ammâ hiç yermes

Anuñ sırrına hergiz kimse irmez

[Ona yer derler fakat hiç ayıplamaz. Yer, yermez, güzelde demez, hemen yer.]

242. Ne deñlü kim verilmişdür emānet

Verür yine virene bî-ıyānet

[Ne denli emanet ki verilmiştir. Verene yine ihanet etmeden verir.]

243. Eyüdüür cümle dirler halk şābāş

Anuñ-çün halk-ı ʿālem indürür baş

[Halk hep söyler, aferin der. Onun için dünya halkı boyun eğer.]

244. Taḥammül eylemekde Rūşenī-vār

Gice gündüz dürüşüp ol zemîn var

[Ruşeni gibi katlanmakta, gece gündüz çalışıp zemin ol, git.]

245. Hākuñ gencine gencîne ola tā

Dilüñ künci olup pāk-ı muşaffā

[Gönül tensiz olsun, böylece Hakk'ın hazinesine mahzen olsun.]

246. Cihānda ṭapmak isterseñ vefā hoş

Cefā-keş ol cefa-keş ol cefā-keş

[Dünyada güzel vefalı olmak istersen cefa çeken ol cefa çeken ol cefa çek.]

247. Varayum dir iseñ Hāḫka budur yol

Bir arada otur ṡābit-ḳadem ol

[Tanrı'ya ulaşayım dersen yol budur. Bir arada ayağı sabit ol.]

248. Zemîn gibi için genc ile dolsun

Dilüñ gencîne-i esrār olsun

[Yeryüzü gibi için hazine dolsun. Gönlün sırlar mahzeni olsun.]

249. Gerek şūfī ḥumūl ola zemīn-var

Taḥammūl eyleye ya'nī ne güç var

[Sofu yeryüzü gibi taşıyıcı olması, yani ne güçlük varsa tahammül etmeli.]

250. Taşavvuf ehli katında budur yol

Zemīn gibi ḥalīm bār-keş ol

[Tasavvuf ehli katında yol budur: Yeryüzü gibi yumuşak ve taşıyıcı ol.]

251. Gerek kim beñzeye iy merd-i şūfī

Alınmış şu sepilmiş ḥāke şūfī

[Ey sofı, sofı alınmış, su serpilmiş toprağa benzemelidir.]

252. Ne andan kimse pāyine ire derd

Ne bir kimse gözine irişür kerd

[Kimsenin ne ondan bir kimsenin ayağına dert gelir, ne de bir kimsenin gözüne toz erişir.]

253. Bu sözi gerçi dimişler ulular

Açuk gönüllüler yüzi şulular

[Bu sözü çok büyük kişiler, açık gönüllü, sulu yüzlüler demişler.]

254. Ne igen yumşaq ol kim başılasun

Ne igen yavuz ol kim aşılasun

[Ne çok yumuşak ol ki basılasın, ne çok Yavuz ol ki asılasın.]

255. Ne miskīn kim dili ol ola pür-kīn

Eşek miskīn di aña dime miskīn

[Ne miskin ki onun gönlü kinle dolu olsun, ona miskin deme, tembel eşek de.]

256. Özüñ toprak gibi tutgil açuk hoş

Şaķıñıl olma gel od gibi ser-keş

[Toprak gibi özünü açık hoş güzel tut. Ot gibi başkaldıran olma, sakın.]

257. Od olup ḥalkı yandurma türāb ol

İmāret olayın dirseñ ḥarāb ol

[Halkı ateş olup yakma toprak ol. Bayındır olayım dersen yıkık ol.]

258. Taş olma toprak ol tā bite verdūñ

Bahār ol olma kış tā gide serdūñ

[Taş olma, toprak ol, böylece gülün bitsin. Bahar ol, kış olma, böylece soğukluğun gitsin.]

259. Çü şeytānuñ nihādı āteş oldı

Yakup od gibi halka ser-keş oldı

[Şeytanın tabiatı ateş oldu. Ateş gibi yakıp başkaldırdı.]

260. Çü şeytānuñ nihādı ateş oldı

Be-gāyet ser-keş ü gerden-keş oldı

[Şeytanın tabiatı ateş olduğu için oldukça inatçı ve yüz çeviri oldu.]

261. Emānet-dār serpûş ol zemīn-var

Saña muhtāc ola tā kim ne kim var

[Yeryüzü gibi örtü sahibi ol, böylece herkes sana muhtaç olsun.]

262. Tırāş it tahtasını sīnenūñ var

Yazıla tā kim anda her ne kim var

[Yüreğinin tahtasını temizle onda her ne varsın yazılsın.]

263. Dilerseñ kim bitüre toprağın gül

Gicede ağlayup gündüzde hoş gül

[Toprağın gül bitirsin istersen geceleyin ağlayıp gündüz hoş gül.]

264. Eger pā-būs-ı yāre isteseñ yol

Zemīn bigi yürü var hāk-ı rāh ol

[Eğer yârin ayağını öpmeye yol istersen yeryüzü gibi, git yolun toprağı ol.]

265. Degül cüz hāk çüncim mazhar-ı gül

Dürüş toprağ ola gör tā bite gül

[Toprak, güle mazhar olmaktan ayrı olmadığına göre ey derviş, toprak ol ki gül bitsin.]

266. Eger şūfî olayın dir iseñ var

Zemīn olup başuñı eg zemīn-vār

[Eğer tasavvuf ehli olayım dersin git yeryüzü olup yeryüzü gibi başını eğ.]

267. Zemīn bigi olursañ sūfī olduñ
Olamazsañ şaşkın lā yūfī olduñ
[Yeryüzü gibi olursan sofu olursun, olamazsan sakın, hayır, yıkıcı oldun.]
268. Gülüp sözüñe lāf u lūf dirler
Görenler cümle saña yūf dirler
[Sözüne gülüp laf ve söz derler. Görenler hep sana “yuh” derler.]
269. Olup ḥāk ölesin sen bir gün iy yār
Yürü ölmezden öñdin toprak ol var
[Ey dost, bir gün toprak olup öleceksin; yürü ölmeden önce toprak ol git.]
270. Zemīn bigi iy olup ḥōş mest ü medhūş
İdesin gökten inen şerbeti nūş
[Yeryüzü gibi hoş mest ve şaşkın ol, böylece gökten inen şerbeti dersin.]
271. İdesin tā muḥabbet ḥamrini nūş
Mevaddet sözlerini idüben gūş
[O zaman dostluk sözlerini dinleyip muhabbet şarabını içersin.]
272. Müdāmī içesin bī-kāse müller
Gülistānuñda bitüp dürlü güller
[Devamlı kadehsiz şaraplar içesin. Gül bahçende türlü güller biter.]
273. Olasın yer gibi esrāra maḥzen
Olup cevherler için kān-ı maʿden
[Yeryüzü gibi sırlara mahzen olursun, cevherler için maden ocağı olursun.]
274. Dalında bir gülün yüz dürlü gül var
Bir üzüm dānesinde onca mül var
[Bir gülün dalında yüz türlü gül var. Bir üzüm tanesinde onca şarap var.]
275. Dilerseñ tā olasın tāc-dārik
Zemīn bigi vaḳūr ol olma müdhik
[Dilersen her şey yolunda yaparsın. Yeryüzüne bakıp ağır başlı ol sanatçı olma.]

Der-Ta'rif-i Şūfi Güyed
[Şūfi'nin Tarifi Konusundadır.]

276. Dimiş şūfi için Sehl ibn-i Sa'elük
Odur kim ola ne mālīk ne memlūk
[Tasavvuf erbabı için İbn-i Saluk demiş ki ne sahip olur nede köle odur.]
277. Odur şūfi kim olup nefsi nāsī
Ri'āyet eylese luṭf ile nāsı
[Tasavvuf erbabı ki nefsinı unutur, iyilikle insanlara hürmet eder.]
278. Dimiş bir şāh-bāz oldur ki şūfi
Ola ṭāvūs-ı ḥāzret-i nefsi mūfi
[Demiş ki tasavvuf erbabı odur ki bir avcı kuştur, nefsin heybetli tavus kuşunu razı eder.]
279. Aña dimiş taşavvuf ehli şūfi
Ola mecmūc-ı esrāra vuḳūfi
[Tasavvuf ehli, bütün sırlara vākıf olana sofi demiş.]
280. Ḥesāb ehli aña dimiş ki şūfi
Elifdendür diye elf ü ulūfi
[Tasavvuf erbabı, bin ile binlere eliftendir diyene sofi demiş.]
281. Muvahḥidler ḳatında oldur ki şūfi
Ḥurūf ola vü olmaya ḥurūfi
[Tasavvuf erbabı harfleri bilen ama Hurūfi olmayana sofi der.]
282. Raşad ehli ḳatında oldur ki şūfi
Anuñ ṭapmaz ola şemsi kusūfi
[Yıldızları gözetleyenlere göre güneşi tutulmayan sofidir.]
283. Nucūm ehli aña dirler ki şūfi
Nucūmı bulmaya hergiz ḥusūfi
[Yıldız bilmecelelere göre yıldızları asla kararmayan sofidir.]
284. Dimiş bir gönli şāfi merd-i mūfi
Ḳudretten şafā bulana şūfi
[Bir gönli temiz, ifa edici yiğit; kudretten mutluluk/saflık bulana sofi demiş.]

285. Saña direm dime iy merd-i mūfī

Perākende olan kişiye şūfī

[Ey vefalı yiğit, perişan olan kişiye sofi deme, sana diyorum.]

286. Ne şūfīnūñ ki vardır lāfī lūfī

Onu bil kim degüldür merd-i şūfī

[Dedikodusu olan sofi, yiğit bir sofi değil, bunu bil.]

287. Giyendür şafvet ile şāf şōfī

Şafā ehli katında şāfī şūfī

[Tasavvuf ehline göre temiz sofi, saflıkla saf sofu giyendir.]

288. Ne şūfīnūñ kim olmaz öz özi şāf

Görür her gördüğünde türlü evşāf

[Kendi özü saf olmayan sofi, her gördüğünde çeşitli vasıflar görür.]

289. Dime şūfī saña bīhūde gūda

Dağı uslu dime aña deli di

[Sana boş söyleyene sofi deme, ona akıllı deme, deli de.]

290. Özüñden şāfī it evşāfī şūfī

Diyeler saña tā kim şāfī şūfī

[Ey sofi, vasıfları kendinden saf et; böylece sana sâfī sofi desinler.]

291. Aña dir Rūşenī dervīş-i şūfī

Bile mecmu°-ı esmādan Ra°ūfī

[Rūşenī isimlerden “ra’ūf”u bilene sofi derviş der.]

292. Bilendür bildirendür merd-i şūfī

Şıfāt-ı zātu’llāhı °atūfī

[Sofi yiğit, Allah’ın zatının sıfatlarını ve “rahīm” sıfatını bilen ve bildirendir.]

293. Şafā ile giyer her kim ki şūfī

Şafā ehli aña dir şāfī şūfī

[Kim ki sefa ile sofu giyer, ona safā ehli saf soru der.]

294. Yūri şūfī ol urma lāf u lūfī

İli aldama itme kāf u kūfī

[Tasavvuf erbabı ol, boş söz söyleme ve gururlanma; Halkı aldatma uyuşmazlık etme.]

295. Gerek şūfī ola maḵsūma rāzī
Olup ḥālī ne müstaḵbel ne māzī
[Sofu ne gelecek, ne geçmiş düşünce olmayıp kısmetine razı olmalı.]
296. Taşavvuf fenni ḥod bir tırfa-fendür
Kime gül mül kime zehr ü dikendür
[Tasavvuf ilmi başka bir ilimdir, kimine gül, şarap; kimine zehir ve dikendir.]
297. Taşavvuf bezemekdür şer° ile özin
İşitmekdür ne dinse şer° sözün
[Tasavvuf şeriat ile kendini donatmaktır, ne dense şeriat sözünü.]
298. Binā-yı şer° kim muḥkem binādur
Anuñ bennāsı Maḥbūb-ı Ḥudādur
[Şeriat binası sağlam binadır. Onun mimarisi Allah'ın sevgilisi (Hz.Muhammed)dir.]
299. Yapan şūretde gerçi Muştāfādur
Ḥaḳīkatde anı yapan Ḥudādur
[Görünüşte onu yapan Hz.Mustafa'dır. Gerçekte onu yapan Allah'tır.]
300. Ḳoparan ol yapıdan bir taşını
Ḳomaḳ gerek yirine öz başını
[O yapıdan bir taşı koparan, onun yerine kendi başını koymalıdır.]
301. Odur şūfī dimiş bir ḥoş-nihād er
Ḳatında ḥāk ü zer ola berāber
[Hoş yaradılışı bir er söylemiş: Yanında toprağın altın aynı olan sofidir, demiş.]
302. Döne Allaha ayrılıp beşerden
Ḥalās ola dükeli şūr ü şerden
[Haktan ayrılıp Allah'a dönersin. Bütünü şamata ve kötülükten kurtulursun.]
303. Didi ol kim ḳadem bu yola başdı
Odur şūfī ki geçe ḳabz u başdı
[Bu yola ayak basan kapayıp açmaktan geçmeli, sofudur.]
304. Şıfātı şaluben irişe Zāta
Nazar ḳılmayup esmā vü şıfāta
[Sıfatları bırakıp zāta ulaşması, isimleri ve sıfatlara bakmamalı.]

305. Odur şūfī irişüp kurb-ı kurbā

Sürüp bu'dı müdāmī düşe şürbe

[Sofu odur ki yakınlığın yakınlığına ulaşır uzaklığı uzaklaştırarak sanma, şaraba düşendir.]

306. Meni's-şūfī dinilse saña di sen

Ki oldur kim ola bī-mā ve bī-men

[Sana sofı kimse denilse sen, biz ve ben olmayan sofudur de.]

Naşihat Der-Kem Guften ü Kem-Ĥurden ü Kem-Huften

[Az Konuşmak, Az Yemek ve Az Uyumak Hakkında Nasihat]

307. Dilerseñ bulmak iy t̄alib-i sa'adet

Gerekdür saña 'ālemde se'adet

[Ey mutluluğun tâlibi olan; bulmak istersen sana dünyada üç âdet gerekir.]

308. Nedür ol az uyuyup az yimekdür

Diyende daĥı sözi az dimekdür

[Nedir o? Az uyuyup az yemektir diyende dahi sözü az demektir.]

309. Behāyim bigi zinhār olma ekkāl

Ki olmaz ehl-i Ĥaĥ ekkāl ü baĥtāl

[Dört ayaklı hayvan gibi sakın çok yiyici olma. Hak ehli sahibi çok yiyici ve irici olmaz.]

310. Ĥudā sevmez igen ekkāl olanı

Teninde tembel ü baĥtāl olanı

[Allah çok yiyeni, bedeni tembel ve iri olanı çok sevmez.]

311. Nebīde cāhidū fīnā²² oĥındı

Kaçandan cāhidū annā oĥındı

[Kur'an'da "cāhidū annā" okundu, kaçandan "cāhidū annā" okundu.]

²² "Bizim uğrumuzda didinenleri biz, yollarımıza elbette ulaştıracağız. Allah, güzel düşünüp güzel davrananlarla mutlaka beraberdir." âyetine işaret edilmektedir. Bkz.Ankebût, 29/69

312. Yimekdür cāhidū ʿannā demişler

Yimemekdür cāhidū finā demişler

[“Cāhidū annâ yemektir demişler. “Cāhidū finâ”ise yememektir demişler.]

313. Kelāmu’llāhdan iy merd-i baṭṭāl

İden iy ƣarnını dükkān-ı baḳḳāl

[Ey iri adam, Allah’ın kelamına göre karnını bakkal dükkânı eden sen,]

314. İşitdūñ sen külūyı ve’ş-rabūyı²³

Velī işitmedūñ lā-tüsrifūyı

[Sen “yiyiniz ve içiniz”i işittin ama “israf etmeyiniz”i işitmedin.]

315. Senūñ işin gücūñ içmek yimekdür

Sögüp söylemedür gülmek dimekdür

[Senin işin gücün yemek içmekti. Sövüp söylemek gülmek demektir.]

316. Behāyim gibi olup bī-kes ü ƣes

Yimek içmek uyumaḳdur işūñ bes

[Dört ayaklı hayvan gibi kimsesiz ve faydasız olup,]

317. Aña dek yime kim saña dine yi

Dime sözi aña dek kim dine di

[Sana “ye” deninceye kadar yeme; ”dē” deninceye kadar sözü deme.]

318. Mübārek ƣuldur ol kim şeh diye ƣul

Dimeye lā-teḳul diye ƣulum ƣul

[Padişahın kul dediği o mübarek kuldur, ”söyleme!” demesin,” kulum söyle!” desin.]

319. Mübārekdür aña dün ü gün yemekler

Güzel sözler diyüp şükür yemekler

[Ona gece gündüz yemekler mübarektir, güzel sözler söyleyip şükredip yemelidir.]

321. Niçün söylemezem dindi baña ƣul

Yemek niçün yimezem dindi çün gel

[Niye söylemeyeyim? Bana “söyle” dendi; niçin yemek yemeyim? Bana çünkü “ye” dendi.]

²³ “Ey âdemoğulları! Tüm mescitlerde süslü, güzel giysilerinizi kuşanın. Yiyin, için fakat israf etmeyin. Allah israf edenleri sevmez.” âyetine işaret edilmektedir. Bkz. A’raf, 7/31

322. Dinilse di ne deñlü dir iseñ di
Vü ger yi dinse dün ü gün durmağıl yi
[”De” denilse ne kadar dersende, eğer “ye” dense gece gündüz durma ye.]
323. Velî yimek gerekdür kim ola pāk
Revende tā kim ola cüst ü çālāk
[Velî’nin temiz olandan yemesi gerekir, yürüyen böylece çabuk ve hızlı olur.]
324. Yemek gibi gerek hem pāk pūşış
Ki tā fā’ide eyleye kūşış
[Hem temiz elbise giymek gerek, böylece fayda sağlanır.]
325. Yemek olmasa ger aşlı arı
Dürişmek t̄alibe verür mi yārī
[Eğer aslı temiz yemek olmasa, öğrenciye çalışmak dostluk verir mi?]
326. Şaқınmasañ ger arısız hūrşiddeden
Yaqın bilgil kalduñ perverişden
[Eğer temiz olmayan sakınmazsan iyi bil ki beslenemedin.]
327. Bunu bil kim tutulmasa şerī’at
Tarīkat hāşıl olmaz hem haқıkat
[Şeriat yolu tutulmazsa bunu bil ki hem tarikat hem hakikat ortaya çıkmaz.]
328. Haқа irmez işitdüm ben bir erden
Kesilmeyince kişi hāb u hārdan
[Kişi uyku ve yemeden kesilmeyince ben bir yiğitten işittim. Hakk’a ermez.]
329. Şaқın şūfligüñ çok yimesinden
Haқuñ zikrin dağı az dimesinden
[Tasavvuf erbabının çok yemesinden sakın. Hak’ın zikrini demesinden sakın.]
330. Kimüñ kim pīşesi içmek yimekdür
Diline her ne kim gelse dimekdür
[Kimin meşgul olduğu şey içmek yemek olursa; diline her ne gelse söylemek gibi olur.]
331. Dime t̄alib aña beyhūde-gü di
Dağı uslu dime aña delü di
[Onu boş konuşan de öğrenci deme. Ona deli de uslu dahi deme.]

332. Yemeği az yi kim bisyār ḥārī
Görürler ʿālemūñ bisyār ḥārī

[Yemeği az ye ki çok yiyenler dünyanın çok horluğunu görürler.]

333. Eger olsañ şığır gibi gey alaf-ḥār
Olursın taneli tuluğ gibi ḥār

[Eğer sığır gibi yulaf yiyici olursan taneli tulum gibi çok hor olursun.]

334. Yimeği az yimek şıḥḥat bağışlar
Velī çok yimesi ʿillet bağışlar

[Yemeği az yemek sağlık verir. Ama çok yemesi hastalığa sebep olur.]

335. Kūl olma ḥırş u āza pādişāh ol
Dürüş cān-ı peder ʿabd-ı İlāh ol

[Hırs ve açgözlülüğe kul olma, padişah ol; çalış, pederin canı, Allah'ın kulu ol.]

336. Yime her kişinūñ etmegin iy cān
Dirīg itme velī her kişiden nān

[Ey can, kişinin ekmeğini yeme, ama her kişiden ekmeğini esirgeme.]

337. Bu gün kıble idersin maṭbaḥı sen
Yarın yir idinürsin dūzāḥı sen

[Sen bu gün mutfağa kıble edersin, yarın cehennem yer edinirsin.]

338. İder kem çok yimek ādemde ʿömri
Yimekdendür ki düşer dāma kumrī

[Çok yemek insanın ömrünü kısaltır; şöyle ki kumru yemekten dolayı tuzağa düşer.]

339. İder çok yimek iy cān ḥikmeti az
Açar yummaz daḥı ḥiç ağzını āz

[Ey can çok yemek hikmetini azaltır, hırs ağzını açar, hiç yummaz.]

340. Ḥaḫın yolına her kim irdi girdi
Yimemek içmemekdür virdi girdi

[Her kim Allah yoluna erer de girerse onun virdi ve sema' yememek ve içmemek olur.]

341. Resūluñ sözidür sözüm işitgil
Varup aña göre sende iş itgil

[Sözüm peygamberin sözüdür işit. Sende ona göre varıp iş yap.]

342. Velī çok yimek içmek öldürür dir

Nebāt u kand ile şehd ü şeker yir

[Ama çok yemek içmek öldürür der. Bitki, şeker, bal ve şeker yer.]

343. Niçün kim dil ekin gibidür iy cān

Ekin çürür şuyı olsa firāvān

[Ey can gönül niçin ekin gibidir, Çok suyu olsada buğday çürür.]

344. Düriş çürütme görgil ekinüñ

Ekinüñle eger yoğ ise kīnüñ

[Eğer ekinine kinin yok ise çalış, çürütme, ekinini gör.]

345. Tutan kīni ekine gāv u hardur

Sen anı şanmağıl kim ol beşerdür

[Buğdaya kini tutan öküz ile eşektir, Sen onu sanma ki beşerdir.]

346. Eger kırtulmasañ cū'u'l-bağardan

İnan kırtulmamışsın şūr u şerden

[Eğer inek gibi açlıktan kurtulmazsan kötülükten kurtulamamışsın, inan.]

347. Şer ü şūrı çok olan olmaz ādem

Olur ceng ü cidāl içinde her dem

[Kötü ve fitnessi çok olan insan olmaz. İçinde savaş ve muharebe içinde her an olur.]

348. Talaşmak it işidür anı terk it

Dolaşma bulduğña yoluña git

[Onu terk et dalaşmak köpek işidir. Bulduğuna dolaşma yoluna git.]

349. Talaşğan göremez Allāh liķāsın

Talaşup yırtma illerüñ yaķasın

[Allah'ın yüzünü göremezsin. Isırıp halkın yakasını yırtma.]

350. Revā mıdur tutup halkın yaķasın

Urup incidüben göñlün yıķasın

[Halkın yakasını tutup, vurup inciterek gönlünü kırman uygun mudur?]

351. Göñül Haķķuñ evidür gāfil olma

Haķķuñ tanı evini cāhil olma

[Gönül Allah'ın evidir aymaz olma. Allah'ın evini tanı bilgisiz olma.]

352. Eger şūfī isen terk it cidālī

Özine pīşe itme kīl ü kālī

[Eğer tasavvuf erbabı isen kavgayı terk et. Dedikoduyu kendine meslek etme.]

Nasīhat Ber-Sebīl-i Latīfe

[Latife yollu nasihat]

353. Gel iy dīvānesi büryān u nānuñ

Delisi laħm u şaħm u şīrdānuñ

[Gel ekmek ile kebabın delisi. Et ve yağın delisi.]

354. Pirinc ü lünbi dünbe derdmendi

Piyāz u āş u māşuñ müstemendi

[Pirinç ve kuyruk yağı dertlisi, fasulye, aş ve darı gamlısı.]

355. Muza^efer bendesi helvā esīri

Olan uş karnı mülkinüñ emīri

[Sofralı yemeğin kölesi ve helva esiri işte karnını mülkünün esiri olan!]

356. Gelūsi kulu ‘abdu’l-baṭn-ı miskīn

İdüp özine yiyüp içmegi dīn

[Boğazının kulu, karnının kölesi, miskin, kendine yiyip içmeyi din etmiş olan.]

357. Giden uşşı penīr ü nān diyende

Ugunup kef geçin dögmeç yiyende

[Peynir ve ekmek dediğinde akli giden; semizotlu yağlı buğday yediğinde kendinden geçen,]

358. Giden Rūma yimek için pilāvı

Varan Şīrvāna görmege çalāvı

[Rum’a pilavı yemek için giden, Şirvan’a müzik aletini görmeye giden.]

359. İden fikr-i daķıķı nān dimekte

Dili şīrīn ile şeker yimekte

[Fikri ince ekmekle diyen. Dili tatlı şeker yemekte.]

360. Yimeyende ölen yiyende diri

Ꞑatık ilen Ꞑatan tutmaca sîri

[Yemediğinde ölen, yediğinde diri olsan, çorbaya katık ile sarımsak katan,]

361. Devenüñ depmegini şanan itmek

Olan Ꞑatında itmek deve depmek

[Devenin tepmesini ekmek sanan; ona göre ekmek deve tepmek olan!]

362. Görinen encüm ü mihr ü meh iy aç

Gözüne peksimât ü gerde kömeç

[Ey aç, yıldızlar, güneş ve ay gözüne peksimet ve yufka ekmeği görünen!]

363. Yoluñ urdı senüñ dürlü yimekler

Gehî keşkek gehî buğrâ dimekler

[Senin yolunu türlü yemekler kesti, Ara sıra keşkek, ara sıra borani demekler yoluna engel oldu.]

364. Başuñdan gitmemişdür hergiz iy aç

Hevâ-yı kâmet-i bālâ-yı zünnâç

[Ey aç, mumbar dolmasına uzun boyunun hevesi asla başından gitmemiştir.]

365. Ne düştüñ ardına sen bûlmâcuñ

Düz idüp Ꞑarnını lâkin umâcuñ

[Bulamacın ardına niye düştün, umacın karnını düz ettin. Fakat una su katılarak yapılan bir tür çorba gibi sade eder.]

366. Azacığ yi şağın yiyende kıyma

Özüñe çok yiyüp igende kıyma

[Kıyma yediğinde az ye, çok yiyip kendine çok kıyma.]

367. Yimegi tecrübe itdüñ niçe yıl sen

Yatup ħor ħor uyuyup besleyüp ten

[Sen pek çok yıl yemeği tecrübe etdin. Hor hor yatıp uyudun teni besledin.]

368. Acıkmağı dağı n'olduñ gel ağı

Biraz dem tecrübe it n'olduñ ağı

[Gel kardeşim acıkmayı da az bir süre tecrübe et, ne oldun ahi?]

369. Göge çıkmaz kalur yirde olup deng

Olup hayrân u ser-gerdân u dil-teng

[Yük olup yerde kalır, göğe çıkmaz; hayran, şaşkın ve sıkıntılı olur.]

370. Olan karnı kulı varmaz Hudāya

Helāk olup tapamaz hîç vāye

[Karnının kulu olan Allah'a varamaz, helāk olur, hiç kısmetinin bulamaz.]

371. Sözüdür ol yedirüp yimeyenüñ

Hudādan ğayrıdan söz dimeyenüñ

[O yedirip yemeyenin sözüdür, Allah'tan başkasından söz etmeyenindir.]

372. Tapup Haḳḳa yimege tapmayanüñ

Ḳonuĝa ḳapusını yapmayanüñ

[Hakk'a tapıp yemeğe tapmayanın, konuĝa kapısına kapatmayanın;]

373. Hudādan ğayrıya tapmak gerekmez

Ḳonuĝa ḳapuyı yapmaḳ gerekmez

[Allah'tan başkasına tapmak gerekmez. Konuĝa kapıyı kapatmak gerekmez.]

374. Erilse hâb u hâr ile Hudāya

Gerekmezdi acıḳmaḳ Muştafāya

[Allah'a horluk ve uyku ile Allah'a ululuk, Mustafa'ya acıḳmak gerekmezdi.]

Ez-Âyişe (r. anḥā) Hikāyet Nakl Mi Koned

[Hz. Ayşe Hikāye Naklediyor]

375. Meger kim °Āyişe sözi şîrîn

Emîn bustānı cāndan ğayb-ı şîrîn

[Meĝer sözü tatlı, emin bostanı, candan şirin hikmetli Ayşe.]

376. Nebî beñzetdügi her dem serîde

O şîr-i şekker ile perverîde

[Peygamber her anda benzettiği o şirin şeker ile beslenir.]

377. Haber virüp dir idi Muşafâdan

Muşaffâ sözlü ol şâhib-şafâdan

[Temiz sözlü o sefâ sahibi Hz.Mustafa'dan haber verip söylediler.]

378. Ki görmedüm ben ol şîrîn-kelâmı

Doyınca yidügin bir kez ta'âmı

[Ben o şirin sözlüğü yemeği doyuncaya kadar yemeğini bir kez gördüm.]

379. Koyup el karnına bir kere nâ-gâh

Derün-ı dilden itdi derd ile âh

[Ansızın karnına bir kere eli koyup, en içten dertli olarak ah etti.]

380. Döküp gözüm yaşını ağladum key

Çeküp âhum od ile bağruma key

[Ahımın ateşiyle bağıma dağ yakıp gözyaşımı dökerek çok ağladım.]

381. Didüm nefsum fedâ saña baña bir

Di yemek yimedüğinden nedir sır

[Dedim ki: Nefsim sana feda olsun, yemek yemediğinin sırrı nedir, bana bir söyle.]

382. Senüñ-çün yaratupdur Hâk Te'âlâ

Ne kim var iy emîr-i şâh-ı Baḥhâ

[Ey Medine'nin Emiri, her ne varsa Cenabı Hak senin için yaratmıştır.]

383. Mübârek karnuñ arkaña yapışmış

Şanasın iki ḥasretdür tapışmış

[Mübarek karnın arkana yapışmış. Sanasın ki iki hayretli, birbirine kavuşmuş.]

384. İgen böyle za'îf olmak niçündür

Ter-i ebrünü naḥîf itmek niçündür

[Karşının terinin arık etmek nedeni böyle çok zayıf olmak neden? Böyle iken zayıf olmak niçindir.]

385. O kuruş-ı mâhı iden iki pâre

Sözi dil-ḥasteler derdine çâre

[O yuvarlak ayı iki parça eden, sözü gönül haytalarına çare olan!]

386. Açup söyledi şükr-i hānesini

Şadefden gösterüp dūr-dānesini

[İnci tanesini sedeften gösterip, şükür sofrasını açıp söyledi.]

387. Ki ya^{ca}nī kandı dökdi şekerinden

Döküp ^{ca}unnābı bādām-ı terinden

[Yani Hūnnabı taze bademinden, kandı da şekerinden döktü.]

388. Güline nergisinden döktü jāle

Boyadı aq güli başıyla āle

[Güline nergisinden çiğ döktü. Beyaz gülü başıyla kırmızıya boyadı.]

389. Şuwardı lāle-gün yaş ile bāğın

Qızıl kana boyayup yüzü ağın

[Yüzün akını kırmızıya boyayıp, lale renkli yaş ile bağına suladı.]

390. Didi iy ^{ca}Āyişe kardeşlerüm hep

Yimeyüp oldılar cümle muqarreb

[Ey Ayşe bütün kardeşlerim yemeyip yakınlaştılar dedi.]

391. İrişdiler merāma vāşıl olup

Dilekleri dükeli olup

[Dilekleri bütünüyle oldu, isteklerine ulaştılar.]

392. Yimeyüp içmeyüp dār-ı fenāda

Gezerler şimdi hoş dār-ı beqāda

[Yokluk yurdunda yemeyip içmeyip şimdi güzel devamlı olan yerde gezerler.]

393. Dükeli mest-i vaktün lī-ma^{ca}a'llāh

Ġarīq-i baqr-i ^{ca}ışq u deng-i dergāh

[Hepsi Allah'la olan vaktin sarhoşu aşk denizine batmış, dergāha bağlanmış.]

394. Qamu maqbūb-ı dergāh-ı İllāhī

Qamu maqbūd-ı şun^{ca}-ı pādīşāhī

[Hepsi İllāhī dergāhı sever, hepsi padişahın sanatının maksadındadır.]

395. Cemālu'llāhdan içerler mūdāmı

Yemek imekdür iřleri mūdāmı

[Allah'ın cemālinden şarap içerler. İşleri devamlı içmek yemektir.]

396. Tutarlar ellerinde cām-ı bākı

Saķāhum Rabbuhum anlara sākı

[Ellerinde bakilik kadehini içerler, şarap veren kişi Allah onların kişisidir.]

397. ekilmiş gözlerine kühl-i mā-zāg

Olup gülşenleri bı-büm u bı-zāg

[Gül bahçeleri baykuş ve kargasız olup gözlerine mā-zāg sürmesi çekilmiş.]

398. Halāř olup amusı reng ü būdan

Ĝıdāsı cümlesinüñ nūr-ı Hūdan

[Hepsi renk ve kokudan kurtulmuş, hepsinin Ĝıdası Allah nurundandır.]

399. Melekler kāse-lısi hānlarınıñ

Demi hū hū demek hoř-hānlarınıñ

[Melekler sofralarının tufeylisi, güzel okuyanların nefesi "hū hū" demekte.]

400. řarāb-ı ıřkı idüp her nefes nūř

Olurlar vālih ü hayrān u medhūř

[Her nefes aş şarabından içip, şaşırmış hayran ve dehşete uĝramıř olurlar.]

401. Mūdāmı nūř idüp cām ile řahbā

Cemālu'llāhı iderler temāřā

[Devamlı kadeh ile şarap içip, Allah'ın yüzüne bakarak seyrederek.]

402. Olar menzillerine irdiler hep

Ne kim isterler ise hep müretteb

[Onlar ne isterlerse hazırdır, konaklarına vardılar.]

403. Ben andan orķaram iy ıĀyiře hiç

Merāma ırmeyüp alam olup pı

[Ey Ayşe muradıma eremeyip eĝri kalmaktan korkarım.]

404. O yegdür bunda terk idem ta'âmı

Ki tā anda yiyüp içüp müdāmī

[Yemeği terk et bu daha iyidir. Çünkü orada devamlı yiyip içersin.]

405. Bu gün bunda yiyen az anda yir çok

Aç olan bunda anda olısar tok

[Bu gün burada az, orada çok. Burada aç olan orada tok olur.]

406. Baña ol hoş ki gördüm dōst yüzün

İşidem bī-vesīle datlu sözin

[Bana o dost hoş ki dost yüzünü gördüm. Vesile siz tatlı sözünü işittim.]

407. Görem kardeşlarumuñ yüzlerini

İşidem cān u dilden sözlerini

[Kardeşlerimin yüzlerini göreyim. Canı gönülden sözlerini işiteyim.]

408. Gel imdi yimegi terk eyle maḥdūm

Yimek için liḳādan olma maḥrūm

[Evlat, gel şimdi yemeği terk et, yemek için cemallullahtan mahrum olma.]

409. Düriş olma iyā merdī-i Ḥudāyī

Fenāya degşürenlerden beḳāyı

[Ey Hak aşığı, Ebedi olanı, geçici olma değiştirme, mücadele etme.]

410. Yimek için iyā cūyende-i Ḥak

Ḥudādan ayrı düşmek müşkil ancak

[Ey Hakk'ı arayan, yemek için Allah'tan ayrı düşmek ancak zorluktur.]

411. Yimeyüp Muştafā doynca aşı

Mübārek ḳarnına bağlardı taşı

[Mustafa yemeği doyana kadar yemeyip mübarek karnına taş bağlardı.]

412. Yimek içmek uyumaḳ ıışkıını şal

Gice gündüz düriş Ḥak ıışkıını al

[Yemek, içmek, uyumak aşkını bırak; gece gündüz çalış, Hak aşkını al.]

413. Hudā ʿışkından özge ʿışkı terk it
Hudānuñ ʿışkını gönlünde berk it

[Allah aşkıdan başka aşka terk et. Allah'ın aşkını gönlünde kuvvetli yap.]

414. Hāka irmez işitdüm ben bir erden
Kesilmeyince kişi hāb u hārdan

[Ben bir yiğitten işittim. Kişi uyku ve yemekten Hakk'a eremez.]

415. İşidirseñ budur mürşid sözünü
Açuk görmek dilerseñ Hāk yüzünü

[Tarikat pirinin sözü budur işitirsen, Hak yüzünü açık görmek istersen.]

Der-Taḥammül ü Bord Bārī Gūyed

[Taḥammül ve Sabır Hakkında Söyler]

416. İşit aḥbār içinde böyledür naḳl
Dimişdür bu sözi bir merd-i pür-ʿakl

[Anlatılana göre haber böyledir işit. Bu sözü çok akıllı bir yiğit demiştir.]

417. Meger bir gün Ḥabīb-i her-dü-ʿālem
Emīn-i Hāk şeh-i evlād-ı ādem

[Meğer bir gün iki âlemin sevgilisi, Hakk'ın emini, âdemoğlunun padişâhı.]

418. Oturmuş idi gün gibi urup tāb
Sitāre gibi her yanında aşḥāb

[Güneş gibi parlayıp oturmuştu, etrafında yıldız gibi sahabeler vardı.]

419. Gelür bir k̄āra k̄arnıḳ Muştafānuñ
Ridāsın tutup ol k̄ān-ı şafānuñ

[Bir kara cariye gelir, o sefa madeninin hırkasını tutar.]

420. Çeküp didi benümle bir zamān gel
Benüm bir müşkilüm var eylegil ḥall

[Çekip dedi: Benimle bir az gel, benim bir meselem var, hâlimi anla.]

421. Ne h̄rācem var ne h̄od bir kimesnem var

Ṭapuñdur yā Nebī ben bī-kese yār

[Ey peygamber ben kimsesize dost, senin kapındı, Ne hocam var ne de bir kimsem var.]

422. Baña sensin cihānda var ise yār

Kim ola senden özge baña ğam-hār

[Dünyada muhtemelen bana sen dostsun, senden başka bana kim arkadaş olabilir?]

423. Diyüp bu sözleri muhkem ridāyı

Çeküp aldı vü gitdi Muştafāyı

[Bu sözleri tam olarak söyleyip sağlam hırkayı çekip Mustafa'yı aldı ve gitti.]

424. Yidildi gitdi anuñla revān ol

Dimeyüp ne yere giderdi bu yol

[Bu yol nereye demeyip onunla hemen onun kılavuzluğunda gitti.]

425. Apardı bir yaña ol Muştafāyı

Çeküp almadı elinden ridāyı

[Mustafa'yı o bir yana çekti, Elinden hırkayı bırakmadı.]

426. Taḥammül itdi gelmedi ḥurūşa

Apardı anı bir gendüm-furūşa

[İtiraz etmedi sabretti. Onu bir buğday satıcısına götürdü.]

427. Kenīzek söze deprettdi zebānın

Kelām ile pür eyleyüp dehānın

[Küçük cariye dilinin söz için harekete geçirdi. Ağzını sözle doldurdu.]

428. Didi iy Seyyid açum bunca gündür

Bana bu gün degüldür belki dündür

[Ey peygamber, bana bugün değil belki dündür bunca gündür açım dedi.]

429. Benüm ḥālümnden ol sen şāh

Degül kimse benüm ḥālümnden āġāh

[Benim halimden kimse haberdar değil, ey padişah, sen ol.]

430. Bu bir pāre yūni egirmiŝem ben

Benüm-çün gendüm al bunı virüp sen

[Ben bir parça yūnū eĝirmiŝim, bunu verip benim için buĝday al.]

431. Getür apar benüm otaĝuma dek

Benüm iy ħ^vāce saña bir kenīzek

[Ey efendi, ben sana bir cariyeyim, benim otaĝıma dek getir.]

432. Ne kim söylediyse incitmedi hīç

Anuñ itdiklerine olmayıb pīç

[Onun ettiklerini reddetmeyip ne söylediyse hiç incitmedi.]

433. Mücellā gögsine hīç ħonmadı gerd

Muŝaffā aĝ yanaĝı olmayup zerd

[Temiz beyaz yanaĝı sarı olmayıp parlak göĝsü ne toz konmadı.]

434. Yüzün burutmadı çatmadı ħaşın

Sözine buŝmayup ŝalmadı başın

[Yüzünü buruŝturmadı, surat asmadı ħaşını çatmadı. Sözüne öfkelenmedi, eĝmedi.]

435. Ol egrilmiŝ yūnin anuñ peyember

Alup eline satup eyleyüp zer

[Peygamber onun eĝrilmiŝ yūnün alıp, satarak altın yaptı.]

436. Biraz daĝı ħatup ol kân-ı iĥsân

Alup buĝday olup ħoŝ ŝād u ħandān

[O İhsan madeni biraz daha katıp, buĝday alarak mutlu ve sevinçli oldu.]

437. Alup arħasına otaĝına dek

Apardı ħoŝ önince ol kenīzek

[Arkasına alıp büyük ve süslü çadıra dek o küçük cariye götürdü.]

438. Gider bī-ĝussa bī-bīm ü bī-bāk

Fereg ħoŝ ŝād u ħandān u tarabnāk

[Hoş sevinçli, ŝen, ŝenlikli ferah olup, korkmadan ve korkusuz gider.]

439. Pes andan ŝoñra dönüp geldi gitdi

Gelüp öz ħalvetine gör ki n'itdi

[Ondan sonra öylece dönüp geldi gitti. Kendi odasına gelip gör ki ne yaptı.]

440. Gelüp bir arada halvet oturdu

Mübârek ellerin açup götürdi

[Bir arada gelip odaya oturdu, Mübarek ellerini açıp kaldırdı.]

441. Tazarru^c vechile itti münâcât

Ĥudâya eyleyüp hoş ^carz-ı ĥacât

[Yakarış sebebiyle Allah'a yalvardı. Allah'a güzelce ihtiyaçlarını arz etti.]

442. Dedi Yâ Rab ki bu işümde takşîr

Eger var ise ^cafv it anı bir bir

[Eğer affedip onu bir bir var ise, ya Rabbim bu işimde kusurum var dedi.]

443. Senüñ lütfüñdur iy ^cafv kânı

Açup bâzâr-ı ihsânda dükânı

[Ey af madeni, ihsan pazarında dükkânı aç, senin lütfundur.]

444. Buyurmayup işi özgeye kendüm

Olup ĥammâl çekdüm bâr-ı gendüm

[Kendim işi başkasına buyurmayıp, hamal olup kendi yükümü çektim, buğday yükünü çektim.]

445. İdüp kıllarına iy şâh ĥürmet

İderem rûz u şeb kılluğa ĥizmet

[Ey padişah, saygı gösterip kıllarına gece gündüz kulluğuna hizmet ederim.]

446. Sıgışmaz Ĥağ yolında ĥod-nümâlık

Ĥod-ârâlık dağallık kalbatanlık

[Huysuzluk, hilecilik, kendini beğenmişlik Allah yolunda yakışmaz.]

Der Terk-i Gazab-ı Nefsânî Ki Ĥarîn-i Şeytānest Güyed

[Şeytandan Olan Nefsi Öfkeyi Terk Etme Hakkında Söyler.]

447. Meger kim Şâh-ı merdân Şîr-i Yezdân

Şeh-i Düldül-süvâr u merd-i meydân

[Meğer insanların şahı Cenabı Hakk'ın aslanı, Düldül'ün binicisi, meydanın eri, vermiştir.]

448. Şecā°at şehrinüñ şāh-ı şucā°ı

Muṭī°i Ḥaḫūñ ü ḥalkūñ muṭā°ı

[Yiğitlik şehrinin yiğit şahı, Hakk'a itaat eden, halkın itaat ettiği kimse,]

449. Amusı oğlu dāmādı Resūlüñ

Hüseynüñ atası cüft-i Betülüñ

[Peygamber'in damadı, amcaoğlu Betül'ün eşi, Hüseyin'in babası,]

450. °Alī Murtażā mevlā-yı Kanber

Velī-i müctebā kattāl-ı °Anter

[Arslan Ali, Kanber'in efendisi, Hz.Muhammed'in velisi, Anter'in kâtili.]

451. Ğazāba düş olup bir pehlivānı

Ṭutup hoş basdı vü verdi emānı

[Gazaplanarak bir pehlivanı tuttu, güzelde yendi ve aman verdi.]

452. Çıķup üstine çekdi zü'l-fiķārı

Diyüp yā Rabbi kılğıl bize yārī

[Ya Rabbi bize yardımcı ol diyerek üstüne çıkıp Zülfikar'ı çekti.]

453. Zebün yaturken altında füsürde

Kesilüp cünbişi mānend-i mürde

[Zayıf ve donmuş bir şekilde güçsüz, altında ölü gibi hareketi kesilmiş.]

454. Tükürdi yüzine tā ki °Alīnüñ

O fahrı her velīnüñ her nebīnüñ

[O her velinin ve her peygamberin övücü Ali'nin yüzüne tükürdü.]

455. Gör aḫī n°eyledi ol şīr-i Bārī

Revān şaldı elinden zü'l-fiķārı

[Gör kardeşim o Allah'ın aslanı ne yaptı, Zülfikar'ı elinden hemen bıraktı.]

456. Ğazabnāk oluben gelmedi hışmı

Rızāsından Ḥaḫūñ irmedi çeşmi

[Öfkelenerek hışma gelmedi, gözünü Hakk'ın rızasından ayırmadı.]

457. Görüp ol pehlivān işin °Alīnüñ

Erenler pişvāsı ol velīniñ

[O pehlivan Ali'nin, yani erenlerin başı o velini işini gördü.]

458. N'ider gör ol velī nā-müselmān
Yüzinden berķ urup hoş nūr-ı ĩmān
[O veli müslüman olmayan ne yaptı gör, yüzünden hoş iman nuru parlamıştı.]
459. İgen ĥayrān olup āřüfte oldı
Delirüp deng olup ālüfte oldı
[Çok hayran olup çılgın oldu. Delirip şaşkın olup alışkın oldu.]
460. Maĥalsız °afv-ı rahmet itdüğine
Sebebsiz miĥr ü řefķat itdüğine
[Yeri değilken affettiğine, sebebsiz yere acıdığına.]
461. Diyüp iy şeh-süvār-ı merd-i meydān
Çeküp evvelde baña tığ-ı bürrān
[Ey meydanın yiğidi, önce bana keskin kılıcı çektin.]
462. Elüñden tığı nişe salduñ
Neden yerine ĥıřmuñ řefķat itdüñ
[Elinden kılıcı neden bıraktın kızgınlığın yerine neden merhamet ettin.]
463. řehādet baĥrı cüş idüp dilinden
Dıraĥtı bitüp ĩmānuñ gülünden
[Gönlünden şehadet denizi coşmuş. İmanın gülünden ağacı bitmiş.]
464. Di baña iy dilir-i řāĥ-ı Bārī
Ne gördüñ řalduñ elinden zü'l-fiķarı
[Ey Alalh'in cesur yürekli şahı bana de. Zülfikarı elinden ne gördün de bıraktın.]
465. Ne gördüñ cānib-i Ĥaķdan baña di
Nebāt u ķand ile şehd ü şeker yi
[Bana de Cenab-ı Hak tarafından ne gördün. Bitki, kand, şeker bal ye.]
466. Baña da iy °Alī °ilmüñ ĥaķı-çün
Ĝāzab vaķtindeki ĥilmüñ ĥaķı-çün
[Ey Ali, ilmin hakkı için kızgınlık vaktindeki yumuşaklık hakkı için bana de.]
467. Ķatı yumşatdı ĥilmüñ ben ĝaribi
Ki sensin ĥaste göñlümuñ şabibi
[Ben kimsesizi yumuşaklığın beni yumuşattı. Hasta gönlümün doktoru sensin.]

468. Senüñ hilmüñ eyledi beni miskîn

Halîm itdi idüp bî-kibr ü bî-kîn

[Senin tahammüllü oluşun beni sakinleştirdi. Kibirsiz kinsiz yumuşak huylu etti.]

469. Ki cānum tîğ-i hilmüñ eyledi çāk

Türābum āb-ı ʿilmüñ eyledi pāk

[Ki tahammül kılıcın canımı parça parça etti, ilim suyun toprağımı temizledi.]

470. Senüñ hulkuñdur iy Şāh-ı velāyet

Karār-ı emn ü iklîm-i hidāyet

[Ey veliler şahı; emniyet kararı ve hidayet iklimi senin huyundur.]

471. Bana bir zerre de esrār-ı Hūdan

Koḫulat zerrece gülzār-ı Hūdan

[Hû'nun sırlarından bana bir zerre söyle, hû'nun gül bahçesinden bir zerre kohulat.]

472. Didi ol ʿabd-i Hāk şîr-i Hūdā

ʿAlî ibn-i Ebî-Tālib şeh-i dîn

[Ebu Talib'in oğlu Ali, din padişahı Hakk'ın kulu, Allah'ın aslanı şahı şöyle dedi.]

473. Digen ol görmedüğüm Hāka tapman

Yolından Tañrınıñ bir kılca şapman

[O görmediğim Hakk'a tapmamı diyeyim, Tanrı'nın yolundan kılca sapmamı diyeyim.]

474. Ki ol dem kim tükürdüñ sen yüzüme

Kımırtı geldi nefsümden özüme

[Sen yüzüme tükürdü gün o an nefsimden kendime bir kımırtı geldi.]

475. Karışdı Hāk işine nefsüñ işi

Pes ol işi nice işleye kişi

[Tanrı'nın işine nefes işi karıştı, öyleyse kişi o işi nasıl işlesin?]

476. Hāk işinde gerekmez şirk ü şirket

Sığışmaz nişe kim hîç anda ʿillet

[Tanrı işinde ortaklık gerekmez. Nasıl ki onda hiç illet olmaz.]

477. Hâkuñ yoğdur işinde hîç  illet
Ki birdür aña yetmiş iki millet

[Tanrı'nın işinde hiçbir bozukluk yoktur. Ona yetmiş iki millet birdir.]

478. Dimişler bu sözi sâlik olanlar
Tarîkat mülkine mâlik olanlar

[Bu sözü yola girenler Allah yoluna bağı olan tasavvuf ehli kişiler demiştir.]

479. Hâkuñ emriyle şındur Hâkuñ emrin
Rızāsız kimsenün koparma temrin

[Tanrı'nın emriyle Tanrı'nın emirini boz. Kimsenin rızası olmadan hurmasını koparma.]

480. Rızā-yı Hağ içündür cümle işüm
Rızāsıdur H dānuñ d n   k ş m

[Bütün işim Tanrı'nın rızası içindir. Dinim mezhebim Tanrı'nın rızasıdır.]

481.  ekerem Hağ rızāsı- un kılıcı
Ki Tañrıdur baña yār  kılıcı

[Tanrı'nın rızası için kılıcı çekerim. Bana yardımcı Tanrı'dır.]

482. Ki ben Tañrınıñ arslanı  Al yem
Nejādum H şim d r ben vel yem

[Ben Tanrı'nın aslanı Ali'yim. Soyum H şimi'dir, ben veliyim.]

483. Hevā ş ri degül ş r-i H dāyam
 Al -yi M rtezā v  m ctebāyam

[Nefis aslanı değıl, Allah'ın aslanıyım. Mürteza Ali ve çok se ilmişim.]

484. H dāvend   h d v-i z 'l-fikāram
 Al -yi şaf-şiken d ld l-s vāram

[Zülfikar'ın efendisiyim, safları bozan ve d ld l n süvarisi olan Ali'yim.]

485. Sürüş-ı Hağ getürüp hel etāyı²⁴
Benüm- un s ylemişd r l -fetāy 

[Cebrail, "Hel et "yı benim için getirmiş, "L -fet -y  benim için söylemiştir.]

²⁴ "İnsan üzerinden, henüz anılan bir şey olmadığı bir süre geçmedi mi zamandan?"  yetine işaret edilmektedir. Bkz. İnsan 76/1

486. Mecālisde diyen ders-i İlāhī

Diyüp sırr-ı serā'irden kemāhī

[Kalplerdeki sırları olduğu gibi deyip meclislerde ilāhi dersi söyleyen.]

487. Şehinşāh u diliri bezm-i rezmūñ

Emīri pehlivānı  azm ü cezmūñ

[Savaş meclisinin en büyük padişahı ve yiğidi azim ve kararın emiri, pehlivanı,]

488. Didi ol pehlivān ol bāb-ı  ilme

Sehāvet ma denine k n-ı h lme

[O pehlivan ilim kapısı, cömertlik madeni, tahammül ocağı ne dedi:]

489. Diled m ben saña idem cefāyı

Cefāma sen benim itdüñ vefāyı

[Ben sana eziyet etmeyi diledim. Sen benim çektiğim eziyete iyilik ettin.]

490. İnan şāh  gul mum aña c ndan

Ki sem uñ r şeni  apmışdur andan

[Ey padişah, inan ona candan k leyim; mum ışığını ondan almıştır.]

491. İy  ş h-ı vel yet k z i-i d n

Es r ne şeh det eyle telk n

[Ey veliler padişahı, dinin kadısı; esirine şehadet telkin et.]

492. Vaş -yi Muştaf sın k şif-i sır

Baña söyle ne demek gerek iy p r

[Ey pir, bana söyle, ne demek gerek, sırların k şifi, Hz.Mustaf 'nın vasisisin.]

493. Didi ol ş h-ı  alem aña buni

Ki bir bil evvelen ol z 'l-men nı

[O dünya padişahı ona şunu söyledi:  nce Allah'ı bir bilmelisin.]

494. Ne kim gelmişdür andan iy cev n-merd

İnan t  ki gide řalb ñdeki derd

[Ey genç delikanlı, ne gelmişse O'ndan olduğunu bil, böylece kalbimdeki dert gitsin.]

495. Muḥammed ümmeti olup inan hep
Ne kim göndermiş aña ya'nī ol Rab

[Muhammed ümmetinden ol, ona Ol Allah ne gönderdiyse hepsine inan.]

496. Şehādet ʿarz idince aña ol şāh
Hücūm itdi dilinden ism-i Allāh

[Ona padişah şehadeti söyleyince. Dilinden Allah'ın ismi hücum etti.]

497. Bir elli deñlü kavm ü ḥiṣ ile hep
Getürdiler hoş īmān-ı mürettep

[Kendisiyle birlikte elli kadar kişi güzelce iman ettiler.]

498. Olara Ḥaḫ Teʿālā kıldı yārī
Müselmān oldılar ser-cümle varı

[Hak Teāla onlara yardım etti, hepsi müslüman oldular. Bütün reisler Müslüman oldular.]

499. Neden dendi aña iy ehl-i ʿirfān
Bu arada velī-yi nā-müselmān

[Ey irfan ehli, bu arada ona neden Müslüman olmayan veli dendi.]

500. Meger cūş eyleyüp deryā-yı īmān
İçinden olmuş idi hoş müselmān

[Meğer iman denizi coşup, içinden güzel Müslüman olmuştu.]

501. Olınmamışdı iy şāhib-saʿādet
Velī zāhirde telkīn-i şehadet

[Ey saadet sahibi, görünüşte şehadet telkini edilmemişti.]

502. Açılıp cānib-i Ḥaḫdan aña yol
Mükāşif olup olmuşdı velī ol

[Cenabı Hak'tan ona yol açılıp keşfedip o veli olmuştu.]

503. Velī-yi nā-müselmān iy müselmān
Anuñ çün dedi aña ehl-i ʿirfān

[Ey Müslüman irfan ehli onun için ona Müslüman olmayan veli dedi. Müslüman olmayıp onun için ona gerçekçi ol dedi.]

**Der Beyān-ı Ān Ki Hiç Çizirā Be-çeşm-i Hākāret Neyāyed Nigeristen Egerçi Mürçe
Bāşed**

[Karıncı Dahi Hiçbir Şey Gözüne Gelmeyen Kişi Hakkında]

504. °Alī kim ibn-i °amm-ı Muştafādur

Velīler mīridür şīr-i Hūdādur

[Ali Mustafa'nın amcasının oğludur. Velilerin efendisi, Allah'ın aslanıdır.]

505. Meger bir gün hırāmān u şitābān

Giderdi germ-dest üftān u hīzān

[Meğer bir gün salınarak aceleyle düşüp kalkarak giderdi.]

506. Bir ün irdi °aceb gūşına nā-gāh

Diyüp yā Hāydar olma mest ü güm-rāh

[Kulağına ansızın acayip bir ses geldi: Ey Aslan, sarhoş ve şaşırılmış olma diyor.]

507. Ayağūñ altına bak gözle yoluñ

Şitābān gitme yola şalma koluñ

[Ayağın altına bak, yolunu gözle, yola acele gitme, kolunu salma.]

508. Bakup gördi ki bir karınca yatup

Şalar elin ayağın toza batup

[Bakıp gördü ki bir karınca yatmış, toza batmış elinin ayağını sallar.]

509. Bu işi görüben ol merd-i meydān

Olup miskīn ü °aciz kaldı hayrān

[O meydanın yiğidi bu işi görüp miskin ve aciz olup hayran kaldı.]

510. Be-gāyet ağladı kōrkup Hūdādan

Olup şermende rūh-ı Muştafādan

[Allah'tan korkup Mustafa'nın ruhundan utanıp çok ağladı.]

511. Derūn-i dilden itdi āh u feryād

Hūdā ile Resūl eyleyüp yād

[Ta derinden yüksek sesle ah çekti. Allah ile peygamberi andı.]

512. İdüp türlü münâcâtı Hudāya

Tazarru ʿitdi el acup duʿāya

[Allah’a türlü şekilde yalvarıp el açıp yakarıp dua etti.]

513. Duʿa eyler iken Şāh-ı Kerrār

Revān karıncaya Hâk virdi reftār

[Hz.Ali dua ederken Allah karıncaya hemen yürüme izni verdi.]

514. Yaturken gice gamgîn olup ol şāh

Düşinde Muştafâyı gördi nâ-gāh

[O pir gece kederli olup yatarken rüyasında birdenbire Mustafa’yı gördü.]

515. Didi kim yâ ʿAlî gidende yola

Gidüp âheste bakma sağ u sola

[Ali yola tavaşca gidip sağa sola bakma dedi.]

516. Şakın düş oynadup şalma koluñı

Öñüñe bakuben gözle yoluñı

[Omzunu oynatıp kolunu salma sakın. Önüne bakıp yolunu gözle.]

517. Yire başma ayağını edepsiz

Ki yok bir nesne zîrâ zîkr-i Rabsiz

[Çünkü Allah’ı anmayan hiçbir nesne yok ayağını edepsizce yere basma.]

518. Ne vardur di ki tesbîh-i Hâk itmez

İdüp tesbîhini ol Hâkka gitmez

[De ki Allah’ı teşbih etmeyen teşbih edip Hakk’a gitmeyen ne vardır?]

519. Düşüp endāmına lerze ʿAlîñüñ

Gözi yaşıyla doldı ol velîñüñ

[Ali’nin vücuduna titreme düştü. O velinin gözü yaş ile doldu.]

520. Nebî didi iyâ Haydar kayırma

Özüñi rahmet-i Hâkdan ayırma

[Ey Nebi Ali kayırma dedi. Bağışlayan Allah’tan özünü ayırma dedi.]

521. Tutup hoş göñlüñi ol şād u hurrem

Çeküp teşvîş ü endîşe yime gam

[Gönlünü hoş tutup mutlu o, Endişe halinde olup üzülme.]

522. Saña ol mūr-ı miskīn cefā-keş
Şefîc^e olasıdur yarın ki gün hoş

[O miskin, cefa çekmiş karınca yarınki gün hoş şefaata edecektir.]

523. Diyüp yā Rabbi sen dānā-yı sırsın
Saña rūşen kamu bīnā-yı sırsın

[Ya Rabbi bütün sırları bilen sensin. Hepsini sana açık, sırları görensindir.]

524. °Alīnūñ yoğ bu işte kaçdı
Ayağın üstüme sehiv ile başdı

[Ali'nin bu işte yaralama ve zarar vermeye kastı yoktu. Ayağımın üstüne yanlışlıkla bastı.]

525. Çü sehiv ile kodı başuma pāsın
Sen it rūşen anuñ mir'āt-ı pāsın

[Ayağımı yanlışlıkla başıma koydu, sen onun paslı aynasını parlat.]

526. Dinilüp Haydara bunca çü vü çün
°İtāb olındı bir karınca için

[Haydar'a bunca şeyler söylenip bir karınca için azarlandı.]

527. Ki bir karınca için bunca iy cān
Olındı gūşmāl ol şīr-i Yezdān

[Ey can bir karınca için o Allah'ın aslanı bunca kulağı çekildi.]

528. Hākāret göziyle gözetme mūrı
Dilinde anuñ da vardur bir huzūrı

[Onun gönlünde bir huzur vardır. Hakaret gözüyle karıncaya bakma.]

529. Ne var ise bilüp maḥlūk-ı Hāk pes
Kamu cūnbīdeye merdāne bak bes

[Ne varsa hepsini Allah'ın mahluku bilip sonra bütün âleme merdane bak.]

530. Miyān-beste siyāh-pūş oluben mūr
Hudāya hizmet eder bī-şer ü şūr

[Karınca bel bağlayıp siyah giyerek Allah'a dosdoğru hizmet eder.]

531. Degül hālī beli bir dem kemerden
Ki hādımlıkda artuğdur kem erden

[Beli bir an kemerden boş değil, hizmetçilikte çoğu adamdan fazladır.]

532. İder hoş hizmeti Hağğa karınca
Mecālī kıalmayıp düşüp arınca

[Karınca Allah'a hizmeti karınca yapar. Kuvveti kalmayıp yorulunca yere düşer.]

533. Sen idersin helāk ança karınca
Evüñden bir dükkānına varınca

[Evinden bir varınca sen ancak bir karıncayı yok edersin.]

534. Beyābānda gezüp kırduğın kı
Nedendür hıç gelmez saña kıorku

[Kırlarda kırdığın kı bırak, sana korku neden hıç gelmez.]

535. Niçün gelmez saña Hağğūñ hitābı
Olınmaz nişedür bir kez ıtābı

[Sana Allah'ın hitabı niçin gelmez, niçin bir kez azarlama olmaz.]

536. Egerçi her nefesde yüz biñ ādem
Tutup boğazlasañ gelmez saña ğam

[Eğer her nefeste yüz bin insan tutup boğazlasan sana üzüntü gelmez.]

537. ıAle'l-umyā kıoma yolda kıadem var
Göz acup bak yolında gör neler var

[Körü körüne yola ayak koyma, git; Göz açıp bak yolunda gör neler var.]

538. Şayarlar her kıadem kım sen atarsın
Unutmazlar ne nesne kım idersin

[Her attığın ayağı sayarlar. Ne şey yaparsın,]

539. İderler her nefesde hoş hisābuñ
Okurlar her dem içinde kıtābuñ

[Her nefeste güzelce hesabını yaparlar. Her an içinde kitabını okurlar.]

540. Melek yoruldı yazmağdan günāhuñ
Nereye varıser fikr ile rūhuñ

[Bu fikirle ruhun nereye varacak? Melek günahını yazmaktan yoruldu.]

541. Anuñ kim yandurupdur Hâk çerāguñ

Hâk emriyle götürür qor ayağın

[Onun Hak kandilini yandırmıştır, Allah'ın emriyle ayağını koyar.]

542. Ne hoş ol kim olup esrāra āgāh

Ola hayrān u deng ü mest-i dergāh

[Sırlara vakıf olan dergâhta hayran, sersemlemiş ve sarhoş olur, ne güzel!]

543. Ki hergiz qomaya nefsuñde şer ü şür

Anuñ pāyından incinmeye bir mūr

[Nefsinde asla kötülük koymaz, onun ayağından bir karınca bile incinmez.]

544. Aña yā Rabbi göster rāst bir yol

Ki cünbīdeyi incitmeye ol

[Ya Rabbi ona doğru bir yol göster. O kımıldayanı, incitmiyor.]

545. İlāhī Rūşenīñüñ gönlin it nerm

Gele her cünbüşinden aña şerm

[İlahi, Ruşeni'nin gönlüne yumuşaklık ver. Her işinden ona utanma geliyor.]

546. Ne †ālemde anı incide bir mūr

Ne hem andan ola rencīde bir mūr

[Dünyada onu ne bir karınca incitsin, ne de ondan bir karınca incinsin.]

**Temennā Kerden-i Emīrū'l-Mü'minīn †Alī (k. v. ;r. a.) Ki Hoşā Kesī Ki †Ayš-ı U
Mānend †Ayš-ı Seg Bāşed**

[Hazreti Ali'nin Temennisi: Geçimi Köpek Gibi Olana Ne Mutlu]

547. Rivāyetdür †Alī-yi Murtażādan

†Amūd-ı dīn vasī-yi Muştafādan

[Hz. Mustafa'nın vasisi, dinin direği, Hz. Ali'yi Murtaza'dan rivayettir.]

548. Ne hoş ol kim olup hoş kīşi anuñ

Ola it †ayşı gibi †ayşı anuñ

[Dini güzel olan ama geçimi it gibi olan kişi ne hoş kişidir.]

549. Ki vardur anda on haşlet bî-şek
Ben anı aydayın sen şay yek yek
[Onda şüphesiz on huy vardır, Ben onu söyleyim sen onu tek tek say.]
550. Anuñ ger cümlesi ola bir erde
Anuñ tek er tapılmaz baır u berde
[Onun hepsi eğer bir adamda olsa onun gibi yiğit yerde denizde bulunmaz.]
551. Biri budur ki yokdur hiç mālı
İkinci bu geçer bî-kağr hālī
[Biri budur Hiç malı yoktur. İkincisi: Hali, kudretsiz görünür.]
552. Halāyık ortasında izzeti yok
Sürerler her kapudan hürmeti yok
[Hizmetçiler arasında şerefi yok, her kapıdan onu sürerler hürmeti yok.]
553. Üçünci bu döşekdür hep yir aña
Ki yokdur ihtiyacı baña saña
[Üçüncüsü: hep yer ona döşektir, sana bana ihtiyacı yoktur.]
554. Budur dördünci kim bulmasa nesne
Bir arada yatur tınmaz gerisine
[Dördüncüsü: Bir şey bulamazsa bir yere yatar, gerisine ses çıkarmaz.]
555. Gezer bir bî-nevādur āc u uryān
Eşiklerde yatur sūzān u nālān
[Hiçbir şeyi yok, aç ve çıplak gezer; ağlayıp inleyerek kapılarında yatar.]
556. Beşinci bu eger dökse iyesi
Ana virmeyüben hergiz yayası
[Beşincisi: sahibi ona asla yiyecek vermeyip dökse.]
557. İyesinüñ kapusın terk itmez
Ölince eşiginden hiç gitmez
[Sahibinin kapısını terk etmez. Ölünceye dek eşiginden gitmez.]
558. Vefādār u cefā-keşdür be-gāyet
Edici şāhibin her dem riāyet
[Sahibine her an boyun eğer, çok vefalı ve cefakeştir.]

559. Budur altıncısı iy yār-ı cānī

Saña ben eydeyüm sen diñle anı

[Ey candan dost, altıncısı budur: sana söyleyeyim, onu dinle.]

560. İyesin tutmatup tutar °adūsın

İyesine urup girmez gelūsın

[Sahibi tutmayıp düşmanını tutar, sahibine vurmaz, boğazını germez.]

561. Budur yedinci ğayra virmeyüp yol

İyesi hānesin bekler gece ol

[Yedincisi: başkalarına yol vermeyip sahibinin evini geceleyin bekler. Onun ayağı evi geceyi bekler.]

562. Uyumaz bir nefes ārāyiş olmaz

Ne deñlü sāhibi çıñ dise gitmez

[Bir nefes uyumaz, dinlenmez, sahibi ne kadar çık, dese gitmez.]

563. Sekizinci budur aña °amel hoş

Ki tınmaz aña çıñ dise yañud oş

[Sekizincisi budur ona iş güzel gelir, ona “çık” veya “uş” dese ses çıkarmaz.]

564. İşidür tınmamañ her çend dögseñ

Sögüp söylemez incitseñ ya sögseñ

[Her ne kadar dövsen işi ses çıkarmamaktır, incitsen veya sövsen sövüp saymaz.]

565. Tokuzuncı budur aña yiyesi

Ne kim virürse kāni°dür iyesi

[Dokuzuncu şudur: Sahibi yiyecek olarak ona ne verirse kanaat eder.]

566. Onuncı budur ol ölse kimesne

Dilemez soñı kaldı diyü nesne

[Onuncu şudur: O kişi, sonu kaldı diye ölse bir şey istemez.]

567. Ölende kimse mīrās itmez anı

Anuñ-çün itmeyüp āh u figānı

[Öldüğünde kimse ona mirasçı olmaz, onun için ağlamaz.]

568. Ger ola bir kişide bu şıfatlar

Biter elbetde anda ma'rifetler

[Eğer bir kişide bu nitelikler olursa, Onda elbette hünerler ortaya çıkar.]

569. Olup  alemde merd-i d nd r ol

Kılağuzlar H ud ya durmadın yol

[O dünyada dindar bir yiğit olup, durmadan Allah yolunda kılavuzluk eder.]

570. Cih nda geręi müflis kimseler çok

Vel  hiç it kimi bir b -nev  yok

[Dünyada iflas etmiş kimse çoktur ama it gibi bir yoksul hiç yoktur.]

571.  Aceb bu urfe b -ęam b -nev dur

Degüldür s st muhkem b -nev dur

[Görülmemiş şekilde gamsız, rızıksızdır, bu acayıptir. Gevşe değildir, sağlam fakirdir.]

572. Yatur her yirde ne b liş ne bister

Ne h d  rtinmege bir örtü ister

[Her yerde ne yastık ne d şek ister. Ne de kendisini örtmeye bir örtü ister.]

573. Görenler derler a na n k   bedler

Urup başına arnına lekedler

[Görenler ona güzel ve kötü şeyler söylerler, başına vurup karnını tekmelerler.]

574. S k t itmed r işi ekşer evķ t

Dimez nesne gerek öldür gerek sat

[İşi çoğunlukla susmalıdır. Gerek  ld r gerek sat, bir şey demez.]

Hik yet der- Acz G yed

[Acz Hakkında Bir Hik ye söyler]

575. Meger kim bir  az z-i muhteremden

Ker m 'n-nefs şeyh-i muhteşemden

[Meğer izzetli, muhtere, cömert ve muhteşem bir şeyhten,]

576. Şorup bir kimse dir iy şeyh-i pür-fen

Baňa di seg mi yahşıdur yahud sen

[Bir kimse sorup şöyle der: Ey çok bilgili şeyh, köpek mi güzeldir? Yoksa sen mi? bana söyle.]

577. Sevenler şeyhi olup cümle gamgîn

Virüp ol kişiye düşnām u nefrîn

[Şeyhi sevenler hep üzülp o kişiye o kişiye sövüp lanet ettiler.]

578. Diyüp iy bahtı kimi yüzi kara

Dilediler ideler pāre pāre

[Ey bahtı gibi yüzü kara, deyip parça parça etmek istediler.]

579. Didi şeyh anlara tınmañ siz aña

Velī bir dem tutuñ hoş gūş baña

[Şeyh onlara: siz ona söz söylemeyin ve bana bir an güzelce kulak tutun dedi.]

580. Size bir niçe sözler ideyüm hoş

Ki bī-hūş olasız gele size ğış

[Size birçok güzel sözler söyleyeyim. Size gönül darlığı gelip aklınız başınızdan gitsin.]

581. Beni siz şanmañuz olmam haberdār

Nice olasıdur taqrīr-i Cebbār

[Siz beni haberdar olmam sanmıyorsunuz. Allah'ın kararı nasıldır, bilirim.]

582. Degül taqdīr hāli çünki ma'lūm

Bilinmez kimdür anda nīk ü meş'üm

[Allah'ın takdiri malum olmadığından kim iyi kim kötü bilinmez.]

583. Aparsam göre ĩmān ne-kim itden

Kimem aparmasam arķamda bitden

[Gör, itten iman alsam ne, arkamdaki bittenden almasam kimim?]

584. Degülsin kudret-i Hāķdan cūdā çün

Pes itdūñ kim tut özüñ tutma efzūn

[Allah'ın kudretinden ayrı değilsin, kendini aşağı say, fazla görme. Özünde tut fazla geri kalma.]

585. Yegem itden dimekden korqaram ben

Yüri var her ne dirseñ de baña sen

[Ben itten daha iyiyim demekten korkarım, Sen bana ne dersen de, git.]

586. Var itde bizde yok bir niçe hışlet

Tapı it vaqt ola anuñla izzet

[Bizde birçok huylu yok, itte var, an gelir it onunla şeref bulur.]

587. Egerçi şüretâ seg nâ-pesenddür

Velâkin cây-ı ma'nîde büleddür

[Her ne kadar it beğenilmezse de mana bakımından yeri yüksektir.]

588. Hudâ ol dem ki âdem halk itdi

Gel anuñ hilkatında gör ki n'itdi

[Allah Hz.Adem'i yarattığı zaman onun yaradılışında ne yaptı, gör.]

589. Koyup sağında anuñ bir melek hoş

Kodı bir cin solında tünd ü serkeş

[Onun sağına hoş bir melek koydu, solunda inatçı bir cin koydu.]

590. Konuldu cinnüñ adı nefis-i bed-kîş

Ki şeytân ile oldur yoldaş u hîş

[Cinin adı kötü gidişli nefis konuldu. Onun dostu akrabası şeytandır.]

591. Hudâ hayvânları gūyâ cihânda

Ne kim var cem° olup fâş u nihânda

[Allah hayvanları gizli ve açıkta ne kadar varsa hepsini topladı.]

592. Dögüp bir hoş dibekde anı muhkem

Ki gūyâ düzdi anı nefis-i âdem

[Onu bir güzel dibekde iyice dövüp sanki Âdem'in nefsi olarak düzenlemiş.]

593. Bizüm bu nefsumüzde pes şıfat çok

Hemân anda bu itlik var dañı yok

[Bizim bu nefesimizde alçak sıfat çok, Onda yalnız itlik var, başka yok.]

594. Özin bilse be-gâyet mu'teberdür

Velî bilmese hayvândan beterdür

[Kişi kendini oldukça değerlidir. Ama bilmese hayvandan beterdir.]

595. Pes imdi fikr idüñ bu sözleri siz

Düşüben ardına azıtmayup iz

[Şimdi bu sözleri düşünün, ardına düşüp izini kaybetmeyin.]

596. Çü Hâk yolında itde bu şeref var

Tut itden kem özüñ tütma füzün-vār

[Allah yolunda itte bu şeref olduğuna göre kendinin itten eksik gör, fazla görme.]

597. Özüñ tutsañ ziyāde sen ol itden

Yaķin bil kim çü sensin kemter itden

[Sen kendini o itten fazla görsen iyi bil ki sen itten daha aşağısın.]

Çend Beytî Der-Taḥayyür Güyed

[Hayret Hakkında Birkaç Beyit]

598. Seg-i Aşḥāb-ı Kehfî ādem itdi

Velākin bel tamı segden kem itdi

[Ashab-ı Kehf'in köpeğini adam etti, ama açgözlüyü köpekten daha kusurlar etti.]

599. Kimi maķbül iken merdūd idendür

Kimi hoş-vaķt iken mefķūd idendür

[Kimi makbul iken kovulmuş edendir, kimi hoş vakitti iken yok edendir. Kimi güzel vakit iken kimi belli olmamıştır.]

600. Eder geh mūrı hoş-merd suḥan-dān

Kalur ʿāciz su'ālinden Süleymān

[Kimi zaman karıncayı söz bilen güzel bir adam eder. Süleyman onun sorusundan aciz kalır.]

601. Egerçi cümleden eşrefdür insān

Ki ʿayn-ı ʿāleme hoş olup insān

[İter ne kadar insan hepsinden şerefli ise de, âlemin gözünde hoş ise de.]

602. Һақуñ esrārını bilmez kimesne
Aña olmaz demek bir kimse nesne

[Allah'ın sırlarını kimse bilmez. Ona bir kimse bir şey diyemez.]

Düşnām Dāden Bāyezīd Rā vü Te'vīl Kerden-i U
[Bāyezīd-i Bistāmī'ye Kötü Söz Söylenmesi ve Onun Yorumu]

603. Meger kim Yezīdī Bāyezīde
Tarīkatda merātibde mezīde

[Bir Yezīdī, tarikat mertebelerinde yüksekte olan Beyazıt'a.]

604. Buşur gāyet қақıyup şaluben ser
Didi iy kelb iy һınzır iy һar

[Başını sallayıp gāyet öfkelenerek ey köpek, ey domuz, ey eşek, dedi.]

605. İşidüp cümle yoldaşları cüşup
Birbirine başlarını қоşup

[Bütün yol arkadaşları işitip coştular, birbirine destek oldular.]

606. Dilediler dögeler ol yezīdi
Ne söyledi görüñ ol Bāyezīdi

[O Yezidi'yi dövmek istediler, o Beyazıt ne dedi, görün.]

607. Didi ol bizi medh itdi be-gāyet
Be-gāyet eyleyüp bizi ri'āyet

[O bizi çokça övdü dedi. Oldukça bize iltifat etti, dedi.]

608. Degüldür sögmek anda dedügi seg
Ğazabnāk olup igen germeñüz reg

[Onda köpek dediği sövmek değildir. Öfkelenirken damarı germeyeniz.]

609. Dimekdür her ne denlü sürse sögse
Be-cid incitse muhkem tutsa dögse

[Her ne kadar kovsa sövse sağlam tutup dövse cidden demektir.]

610. Koyup mevlāsı apusını gitmez

Ölince ol eigi terk itmez

[Efendisinin apısını koyup gitmez. O apıyı ölünceye dek terk etmez.]

611. Yine ınzır dimeklidür hem ögmek

Siz anı anmañuz ol ola sögmek

[Yine domuz demek övmektir, siz onu sövmek sanmayın.]

612. Dimekdür medh idüp ya'nı bize ol

Tarık-ı Hakka doğru gösterüp yol

[Yani övmek demektir, Hakk'ın yoluna yol göstermektir.]

613. Kılıçlar tutsalar ağda vü olda

Egilmez doğrudur Hakkuñ yolında

[Sağda ve solda kılıçlar tutsalar Hakk'ın yolunda doğrudur, eğilmez.]

614. Dimekdür ar didügi bār-keşdür

Ne cevri eyler ise bārı hoşdur

[Eşek dediği yük çeker demektir, ne sıkıntı verse yükü hoştur.]

615. Ne deñlü ağır olsa er'i yāruñ

Götürüp āh dimez evk ile vāruñ

[Dostun eriatı ne kadar ağır olsa evk ile varını götürür, ah demez.]

616. İlāhī Rūşenīyi eyle miskīn

Demin idüp lañif ü üb u müşkīn

[Ya Rabbi Ruşeni'yi miskin et, nefesini tatlı güzel, hoş kokulu et.]

617. Anuñ gibi virüp abr u taħammül

Vir aña dañı taħkik u tevekkül

[Öyle ki sabır ve tahammül ver, tahkik ve tevekkül de ver.]

618. Vir aña āletinden Bāyezīdüñ

Meşāyih içre ol adr-i mezīdüñ

[Ona Beyazıt'ın, şeyhler içinde kadri çok alanın halinden ver.]

Hikāyet Ân Merd-i Tâcir Bâ-Şeyh Şiblî Der-Hesâb-ı Mâl

[Mâl Hesabı konusunda Şiblî ile Tâcir'in Hikâyesi]

619. Yine bir gün ser-i tüccâr-ı a^cmâl

Emîr ü h^vâce-i ef^âl u ahvâl

[Yine bir gün amel tüccarlarının başı fiillerin ne hallerin emiri ve hocası;]

620. Hisâb olmazdan öñ viren hisâbı

Haķuñ emriyle okuyup kitâbı

[Hesaba çekilmeden hesap veren, Hakk'ın emriyle kitabı okuyan;]

621. Görinen küll-i cihândan aña vâhid

Muvaḥḥidler şehi merd-i muvaḥḥid

[Cihanın hepsinden ona tek olan Allah görünen, muvahhidlerin padişahını, muvahhid kimse:]

622. Ruķūmın defter-i ^cakluñ burağan

Sağışsız üstine Haķ nūrı yağan

[Akıl defterinin rakamlarını silen, Hak nuru üstüne sayısız yağan;]

623. İden ^caķd u küşādın müşkilüñ ḥal

Diyen bir ikiye depretmeyen el

[Meselenin düğümünü açıp halleden, bir diyen, ikiye el kımıldatmayan,]

624. Ṭapan birlügi kevnüñ keşretinden

İkilik olan anuñ ḥasretinden

[Varlığın çokluğundan birliği bulan, onun hasretinden ikilik olan.]

625. Taşavvuf ehlinüñ cevher-şināsı

Giyen atlāsı yerine ḥoş palāsı

[Tasavvuf ehlinin kıymetini bilen, atlas yerine keçe giyen.]

626. Yegāne Şeyḥ-i Şiblî tâcir-i dîn

Giden ḥod-bînligi olan Ḥudā-bîn

[Şeyh-i Şibli bir tek dîn ticaretiyle uğraşan, gururunu giden, Allah'ı gören;]

627. Meger vahdet şarābından olup mest

Ḥudādan ğayrı küllī yuyuben dest

[Meğer vahdet şarabından sarhoş olmuş, Allah'tan başkasından hep elini silen;]

628. Görüp bāzār-ı Bağdāda tarabnāk

Temāşā iderek giderdi bī-bāk

[Neşeli bir şekilde Bağdat pazarına girip korkmadan seyrederek giderdi.]

629. Girüp bir ḥvāce tācir-i dīn

Beri gel eydeyüm saña sözüm var

[Bir tacir, din taciri görüp: Beri gel, söyleyeyim, sana sözüm var.]

630. Gelüp ḥvāce ḫatna şeyḫ-i kāmīl

Didi ne dersün iy merd-i muāmil

[Kāmīl şeyh tüccarın yanına gelip dedi: ey muameleci adam, ne diyorsun?]

631. Ger aramızda yoḫdur hīç nisbet

Ki böyle eylemiş Allāh kısmet

[Aramızda hiç alaka yoktur. Allah böyle kısmet etmiş.]

632. Merāmuñ bu senüñ olup birüñ biñ

Sayasın tahta üzerine aḫçe çifñ çifñ

[Senin arzun; birin bin olsun, tahta üzerinde sarı akçe sayasın.]

633. Merāmum bu benüm olup biñüm bir

Baña ma'lūm ola ālemdeki sır

[Benim arzum şu: benim bir olsun, âlemdeki sır bana malum olsun.]

634. Didi ḥvāce budur maḫsūdum iy yār

Ḥisābum var ideyüm yoluña var

[Tüccar dedi: Ey dost, maksadım şudur: Hesabımı çıkarayım, yoluna git.]

635. Pes andan ḥvāce didi iy birāder

Ne deñlü olduĝın di baña yekser

[Ondan sonra tüccar dedi: Ey kardeş, ne yüzden olduĝunu bana baştanbaşa de.]

636. Bir oldı der yaķın bi-şekk ü bi-reyb
Hemān bir bilürem ben itmegil  ayb

[Seksiz şüphesiz yakın bir oldu, yalnız ben bir bilirim, ayıplama.]

637. Didi h ace meger d vānesin sen
Şanurdum ben seni ferzānesin sen

[Tüccar dedi: Sen deli olmalısın, ben seni izzetli bilirdim.]

638. Aña Şibl  dedi kim iy f r -ten
Ne söylersin meger b gānesin sen

[Ona Şibli: Ey alçak gönüllü, ne söylersin, sen yabancı olmalısın.]

639. Biri iki görene şaşı dirler
Dağı hod-b nler n kardeşı dirler

[Biri iki görene şaşı derler. Kendini beĝenmiřlerin kardeşı derler.]

640. Sen n olmuş iyā b -akl hod-gām
 z nle řoĝbet itmekden iş n hām

[Ey kendini beĝenmiř, kendinle sohbet etmekten işin ham olmuş.]

641.  z n görme özüne baķma zinhār
Ki hod-b n dimes nler saña iy yār

[Ey sevgili sana kendini beĝenmiř demesinler. Özünü görme asla özüne bakma.]

642. İki dime iki görme budur yol
İki baķma ikilikden ber  ol

[İki deme iki görme yol budur. İki bakma, ikilikten uzak ol.]

643. Biri iki g r rseñ şaşısn sen
İrenler řoĝbetinden nāř sin sen

[Bir iki görürsen sen şaşısn, erenlerin sohbetinden çıkmışsın.]

Hikāyet Hem Derīn-Ma'nā

[Aynı Manada Hikāye]

644. Meger bir şaşu bir yirde tırurdu

Muvaḥḥid dirölüp hoş lāf ururdu

[Bir şaşu bir yerde dururdu. Muvaḥḥid geçinip güzel söz söylerdi]

645. Oturmuşdu meger orada bir kuş

Gözine şaşınuñ ol kuş olup düş

[Meğer orada bir kuş oturmuştu, o kuş şaşının gözüne takılmış.]

646. Sorar andan meger kim bir muvaḥḥid

Bu kuş iki midür dir yoḥsa vāḥid

[Bir muvaḥḥid ona sorar: Bu kuş iki mi, yoksa tek midir, der.]

647. İkidür ol tıran dir iy muvaḥḥid

Kaçan olduğı vardır iki vāḥid

[Ey muhavvid, o duran ikidir, ikinin tek olduğı nerde görölmüş.]

648. Olan iy birliğı bī-çend ü bī-çün

Seni birler ezelden Rūşeni çün

[Ey birliğı tartışılmaz olan, Rūşeni seni ezelden birler.]

649. Anı doğrı tarīkinden sen ırma

Muvaḥḥidler bölüğinden ayırma

[Sen onu doğru yolundan ayırma. Muvaḥḥidlerden ayırma.]

Hikāyet-i Şeyḥ-i Şibl Bā-Merd-i Fuḳā'ī

[Şeyh Şibli'nin Şakacı ile Hikāyesi]

650. Yine bir gün muvaḥḥidler emīri

İkilikte kalanlar dest-gīri

[Yine bir gün muvaḥḥidlerin emiri, ikilikle kalanların yardımcısı.]

651. Didürmeyen özine kör ü şaşı

Olan yār olmayan şöhbete nāşī

[Özüne kör ve şaşı dedirtmeyen, dost olan, sohbeta ileri gelen,]

652. Muhibbi sekrūñ ü şahvuñ ʿadūsı

Olan mahv u fenāda güft ü gūsı

[Sarhoşun dostu, ayıgın düşmanı; sözü yoklukla ilgili olan,]

653. Ki yaʿnī Şeyh-i Şiblī fahr-ı evtād

Cihān halkını iden Hakkā irşād

[Dünya halkını Allah'a doğru yolu gösteren Şeyh-i Şibli direklerin övüncü,]

654. İçüp vahdet meyinden serhoş olup

Humı hoş hamr-ı tevhid ile dolup

[Vahdet şarabından sarhoş olmuş, küpü tevhid şarabıyla güzelce dolmuş.]

655. Gezer bāzār içinde mest ü hayrān

Giderdi āh idüp üftān ü hīzān

[Pazar içinde mest ve hayran gezerdi. Ah edip düşüp kalkıp giderdi.]

656. Meger kim oturup bir hoş fuķāʿī

Oқыyup ki ğazel ğāhī rūbāʿī

[Bir güzel şerbet tası satıcısı oturup ara sıra gazel ve rubai okuyup,]

657. Dir idi öñ çeküp bilişe yāda

Gelüñ kim kalmadı birden ziyāde

[Önü çekip tanıdıĝa yabancıya: Gelin, birden fazla kalmadı, derdi.]

658. İşidüp Şiblī anı gitdi vecde

Hemān-dem ʿaklı şaşdı düşdi derde

[Şiblī onu işidince vecde geldi, o anın aklını şaşıırıp derde düştü.]

659. Didi hey hey dime bu sözi zinhār

Kaçan olmuşdı iki ol bir iy yār

[Hey hey, bu sözü asla söyleme; ne zaman iki olmuştu, o birdir, yani dost birdir.]

660. Muvahhid ol muvahhid ol muvahhid

Ki olmaz key şakın mülhid muvahhid

[Muhavvid, muvahhid, muvahhid ol; çok sakın, muvahhid inkârcı olmaz.]

661. Çıkarurlar işitdüm bir melekten

Ne göz kim görür iki bir delikten

[Bir melekten işitdim bir dilekten iki gören gözü çıkarırlar.]

662. Ne denlü şaşî iseñ dañı iy yār

Düriş bir görmek ardınca yürü var

[Ey yar, ne denli şaşî isende çalış, bir görmenin aradından yürü, git.]

663. Yürü bir gör bir işit iy birāder

Dinilmesün saña hey kör ü hey ker

[Ey kardeş, bir işit, bir yürü, sana kör ve sağır denilmesin.]

664. O bir birdür ki istemez gör añı

Ĥavl-ı ĥaşıyyetin aĥvelde dañı

[Ey kardeş, O bir, birdir; niteliklerinin gücünü de gör istemez.]

665. Eger teftiş idem dir iseñ dü-bîni

Görür ol kendü yüzinde dü-bîni

[Eğer iki göreni teftiş edeyim dersen, o kendi yüzünde de iki bölge görür.]

666. Düşer gördüğü çün her şahşa düçār

Yeki dü düyi çār u çarı dü-çār

[Biri iki, ikiyi dört, dördü sekiz gördüğü için her şahsa tutulur.]

Te'vil-i Ĥāb Ān-Merd-i Ĥod-bîn

[Uyuyan Bencil Adamın Tevili]

667. Yatarken bir arada düşüben düş

Meger bir düşe olmuş bir kişi düş

[Bir arada yatarken meğer bir kişi düş görmüş.]

668. Görüp kalmış kişi ol düşi taña

Gelüp ʿarz eyledi ol düşi baña

[Kişi o düşü görüp şaşırılmış, o düşü bana gelip söyledi.]

669. Budur ol kişinin düş olduğu düş

İşüdüp sen de düş deryāsına düş

[O kişinin gördüğü düş şudur. Sen de işitip düş denize düş.]

670. Görür durmuş ʿaceb bir turfa kişi

Tağılmış göksinüñ üstine rîşi

[Acayip, görülmemiş bir durmuş, göğsünün üstüne sakalı dağılmış görür.]

671. İgen özini şankim yāl u demdür

Niçe kaba sakallar anda kemdür

[Sanki kendisi boyun ile kuyruktur, birçok kaba sakallar eksiktir.]

672. Ki başından ayağa rîşe batmış

Düşüp endişe vü teşvîşe batmış

[Başından ayağa sakala batmış endişeye düşmüş ve karmaşıklığa batmış.]

673. Beş on yıl kıl için virmezdi teşvîş

Elekçiler eline düşse ol rîş

[O sakalı elekçilerin eline düşse beş on yıl sakal için karışmazdı.]

674. Yiter el-kışsa budur söz ki ol rîş

Beş on mütābe iş bir yaz u bir kış

[Yeter, sözün özü şudur: Beş on sakal bir yaz, bir kış tuğla iş.]

675. Aşılmış uçdan uca iy karındaş

Ki her bir kılına bir hoş ağır taş

[Ey kardeş her bir kılına uçdan uca ağır bir taş asılmış.]

676. Ki yaʿnî dürlü dürlü taşlar aşmış

Katı kıymetli dürlü taşlar aşmış

[Çok kıymetli türlü taşlar asmış. Yani türlü türlü taşlar asmış.]

677. Muraşsa° dürlü taş ile şakalı

Müzeyyen dürlü dürr ile sibālī

[Türlü taş ile sakalı donanmış, türlü inci ile süslü, bağlı.]

678. °Aceb u°cūbe ıurfa gözleri var

Yoğun yumru yaraşmaz sözleri var

[Garip ve ucube görülmemiş gözleri var. Yoğun yuvarlak, yaraşmaz sözleri var.]

679. Çün ol kişi tamām eyledi düşün

Didi baña düşünme hūb düşün

[O kişi bana düşünüyü tamamiyle anlatınca bana düşünüyü güzelce düşün, dedi.]

680. Didüm iy içi dışı rīş ü teşvīş

Cihānuñ yüzini iden serāser rīş

[Dedim: Ey içi dışı sakalı karışmı gibi olan, dedim. Dünyanın yüzünü baştanbaşa sakal eden,]

681. Düşün te'vīlini gel bir bir işit

İşidüp sözümü özüñe iş it

[Düşünün yorumunu gel, bir bir işit; sözümü işitip kendine iş et.]

682. Sen ol kişi gördün rīşe batmış

Burūt u rīşden teşvīşe batmış

[Sen sakala batmış, bıyık ve sakaldan karışmış kişi gördün.]

683. Yürü ol kişiyi iste özüñde

Ki fikr it gör ne söz vardur sözüñde

[Yürü o kişiyi kendinde ara, düşün gör, sözünde ne söz vardır.]

684. Sözüñde söz çok az şaınma sözüñi

Düşün ıap sen de arayup özüñi

[Sözünde söz çok, sözünü az sanma; düşün, sen de arayıp sözünü bul.]

685. Ne kim °ālemdede vardur sende vardur

Ara iste ıaparsın sende vardur

[Dünyada ne varsa sende vardır, ara, sende bulursun.]

686. Senüñ iy ebleh ol rîş senlügüñdür

Kişi dirildüğüñdür benliğüñdür

[Ey ahmak o sakal senin kendindir, dirildiğimdir, benliğindir.]

687. Olup bed-ḥūlaruñ bir ṭurfa kişi

Dizüp endişeden özine rîşi

[Kötü huyların yeni bir kişi olmuş, düşünceden kendine sakal düşmüş.]

688. Görinüp ḳorḳudan her dem seni ol

Gerek saña saḳaluñ yolmadur yol

[Her an seni o korkutmuş görünüyor, sona gereken yol sakalını yolmaktır.]

689. Ne rîş kim ol degüldür rîş-i taḳvā

Dinür ol rîş için teşvîş ü da'vā

[Takva sakalı olmayan sakala karışıklık ve dava içindir, denir.]

690. Saña teşvîş virdi ḳünkü rîşüñ

Senüñ pes rîşüñ ile düşdi işüñ

[Sana sakalın karışıklık verdiği göre öyle ise senin sakalınla işin bitti.]

691. Çalı çırpı ḳoma yoluñda hep kes

Pes andan yola düş yel gibi hem es

[Hepsini kes yolunda kuru ot gibi şeyler koyma. Artık ondan yola düş, hem rüzgâr gibi es.]

692. Saḳalını yolup düş yola dervîş

Sana tā ṭolaşup virmege teşvîş

[Derviş, sakalını yolup yola düş böylece sana karışıklık vermesin.]

693. Diyār-ı yāre varup yarı gör ḥoş

Tekellüf yokdur anda varı gör ḥoş

[Sevgilinin diyarına varıp sevgiliyi güzel gör. Ona varmayı güzel görüp zorluğa katlan.]

694. Kimi mā vü meni kibr ü dağaldur

Kimi zerḳ u riyā mekr ü ḥayāldür

[Kimi benlik, kibir ve hiledir, kimi ikiyüzlülük, riya hile ve hayaldir.]

695. Kimisi i'tizāl ü rafz u ilhād

Kimi bātıl ile ilhāh-ı irşād

[Kimi mutezile, rafizi ve dinden dönmüştür; kimi batıl ile irşada ısrarda.]

696. Eger gitmezse senden bu şıfatlar

Duramaz ya'nı sende ma'rifetler

[Senden eğer bu nitelikler gitmezse yani sende marifetler duramaz.]

697. Ger ola sende benligüñden ser-i mū

Senüñle toptoludur yedi şamu

[Eğer sende benlikten bir kıl olsa yedi cehennem seninle dopdoludur.]

698. Saña çün niş ü neşter gibidür rişi

Tırāş-ı rişi idiñ pişe derviş

[Sana sakal iğne ve neşter gibidir; ey derviş, sakalı tıraş etmeyi iş edin.]

699. Özüñde istemezseñ derd-i rişi

Tırāş eyle koma özüñde rişi

[Özünde sakal derdini istemezsen tıraş et, kendinde sakal koyma.]

700. Hafif iken saña çün virdi şıķlet

Şaķın ki ol saķıldür saña şıķlet

[Hafif iken sana ağırlık verdi. O sıkıntı sana ağırdır, sakın,]

701. Didürme nā-tırāşide özüñe

Dürüş ü key hırāşide özüñe

[Özüne tıraşsız dedirtme özüne kaba, çok tırmalayıcı dedirtme.]

702. Sürüp hōş hōş özge nūra düpdüz

Özüñ döndür özüñi nūra düpdüz

[Güzel güzel düpdüz başka bir nura sürüp özünü kendin düpdüz nura döndür.]

703. Düşüp tā baħr-ı nūra nūr olasın

İki âlemde mişl-i hūr olasın

[O zaman nur denize düşüp nur olursun, iki âlemde güneş gibi olursun.]

Ĥikāyet-i ʿĀbid Ki Ber Rīş-i Ĥiş Meşğul Būd u Lezzet-i ʿĪbādet Nemī Yāft

[Kendi Bıyığıyla Meşğul olup Ībādetin Hazzını Alamayan Ābid'in Hikāyesi]

704. Meger kim var idi bir turfe ʿābid

İgen perhīzkār ü saht zāhid

[Meğer çok perhiz yapan, katı zahid, görülmemiş bir ābid vardı.]

705. Aña olup nemāz u rūze ʿādet

Be-ğāyet ʿādet olmışdı ʿibādet

[Onun ādeti namaz ve oruçtu, ādeti çok ibadet olmuştu.]

706. Tabup bir arada bir cāy-ı ĥālī

Düzüp bir ĥoş ʿibādet-gāh-ı ʿālī

[Bir arada boş bir yer bulup güzel yüksek bir ibadet yeri yapar.]

707. Nemāz olmadı gönli tapmadı zevk

Ferah olmadı gönli tapmadı şevk

[Gönlü zevk bulmadı, namazı olmadı; gönlü ferahlamadı, şevk olmadı.]

708. Velī var idi bir ĥoş rīşi anuñ

Müdām rīş ile idi işi anuñ

[Ama onun güzel bir sakalı vardı, daima onun işi sakalıylaıdı.]

709. Yuyup dā'im tarardı rīşüñi ol

Hemān rīş itmiş idi işüñi ol

[O dāıma sakalını yıkayıp tarardı, işi yalnız sakalııdı.]

710. ʿĪbādet-ĥānesinde kaldı ʿāciz

Küşāyiş tapmayup bir zerre hergiz

[İbadet hanesinde aciz kaldı. Asla biz zerre bile açılma olmadı.]

711. Egerçi ĥayli işe oldı ol pīç

Ĥaķuñ baĥşāyişi irişmedi ĥiç

[Her ne kadar pek çok iş yaptıysa da Allah'ın lütfu ona erişmedi.]

712. Meger bir gün görüp Mūsāyı nā-gāh

Elin öpüp didi iy merd-i āgāh

[Meğer birgün Musa'yı görüp elini öpüp şöyle dedi: ey bilgili yiğit!]

713. Varanda Tūra it baña münācāt

Dilüñde Hūdādan dürlü hācāt

[Tür'a vardığında bana da dua et, gönlünde Allah'tan isteyeceğim türlü ihtiyaçların var.]

714. Vüzūdan tapmayup hergiz sürürü

Niçün bende ne hāl ü ne şafā var

[Asla abdestten sevinç bulmuyorum, niçin bende böyle hāl ve sefa yok?]

715. Vüzūdan tapmayup hergiz sürürü

Nemāz u rüzeden tapman huzūri

[Abdestten asla sevinç bulmayıp namaz ve oruçtan huzur bulmuyorum.]

716. Hele bir niçedür hep şüşt ü şüyam

Dürişmem cidd ü cehdüm cüst ü cüyam

[Hele bir süredir hep yıkamadayım, ciddî çalışıyorum, çalışıp araştırmadayım.]

717. Ne nūr-ı Rūşenī tapdum dilümde

Ne hōd lezzet mezāķumda dilümde

[Ne gönlümde parlak bir nur buldum, ne de kendim damağımda dilimde lezzet buldum.]

718. Kelām-ı ʿābide Mūsā tutup gūş

Olup ʿābid sözinden mest ü medhūş

[Musa âbidim sözüne kulak tutup, onun sözünden gendimden geçmiş.]

719. Kelīm el-kışşa turdı Tūra gitdi

Neler söyledi ol dem gör ki n'itdi

[Hz.Musa Tur'a dağına gitti durdu. O an gör ki neler yaptı, neler söyledi.]

720. Didi yā Rabbi sensin ʿālimü's-sır

Ne hācet hāli dimek saña bir bir

[Ya Rabbi âlemin sırrı sensin dedi. Sana hali söylemek ne gerek dedi.]

721. Degül senden hafî cümle serâ'ir

Saňa rüşendür esrâr-ı zemâ'ir

[Gizli şeyler senden gizli değil, gönüllerin sırları sana açıktır.]

722. Tapuñ buyurdu çün şavm u şal'atı

Tapuña tapmağı hacc u zekâtı

[Oruç ve namazı senin zatın buyurdu. Hac ve zekâtı zatına tapmayı,]

723. Ne kişi kim diye gel yüri baña

Tek u püy ile varam ben aña

[Ne kişi ki bana gel, yürü dese ben ona koşuşturayım.]

724. Dimişdür Hazretüñ bu sözleri hep

Nedür buyruğuñ ol miskîne Yâ Râb

[Bu sözleri hep hazretin demiştir. Ya Rab miskin kimseye buyruğun nedir?]

725. Didi Hak Mūsāya var di sen aña

Küşāyiş virmezem tapmasa baña

[Hak, Musa'ya dedi: Git sen ona de: Bana tapmazsa ona ferahlık vermem.]

726. Perestiş rîşine idüp müdām ol

Olupdur dā'imā rîşine meşgûl

[Tapınma sakalına devam etsin, ama o daima sakalıyla meşguldür.]

727. Saķalına tapar ol baña tapmaz

Baña tapan yolından hiç sapmaz

[O sakalına tapar, bana tapmaz, bana tapan yolundan hiç sapmaz.]

728. Gelüp Mūsā didi iy merd-i dervîş

Saňa teşvîş virmiş sendeki rîş

[Gelip Musa dedi: Ey derviş yiğit, sendeki sakal sana karışıklık vermiş.]

729. Hudā didi kim ol içi taş rîş

Başından ayağına rîş ü teşvîş

[Allah dedi ki onun içi dışı sakal, baştan ayağa sakala karışmış.]

730. Olup dervîş-i vaşlumdan benüm ol

Olupdur varuben rîşine meşğül

[O benim kavuşmamla dervîş olmuş, o gidip sakalıyla meşgul olmuş.]

731. Çü Mūsā sözini ʿābid işitdi

Özine gör ki miskîn ne iş itdi

[Musa'nın sözünü işitince ābid miskin kendine ne yaptı, gör.]

732. El urup düşdi rîşin yolmağa ol

Tapam der rîşini yolmağ ile ol

[El atıp sakalını yolmaya başladı. Sakalını yolmakla Allah'a tapayım, der.]

733. Hudādan Cebra'il irişdi nā-gāh

Didi Mūsāya iy maqbūl-i dergāh

[Allah'tan Cebrail ansızın erişti, Musa'ya dedi: ey dergāhın makbulü olan,]

734. Gör ol işüni bilmez ebleh u gül

Yine oldı hemān rîşine meşğul

[O işini bilmez ahmak bönü gör, hemen yine sakalıyla meşgul oldu.]

735. Qalup dermānde ʿābid miskîn āhır

Be-gāyet dermend ü gamgīn āhır

[Ābid miskin sonunda āciz kalıp son derecede dertli ve gamlı kaldı.]

736. Müdām ider olup nālān ü giryān

Qatı sūzān u ser-gerdān ü hayrān

[Çok yanmış, şaşırılmış ve hayran olmuş şekilde daima ağlayıp inler.]

737. Bu rîşümden ʿaceb teşvîşe düşdüm

Tamām olmaz tükenmez işe düşdüm

[Bu sakalımdan acayip karışıklığa düşdüm. Tamam, olmaz tükenmez düşdüm.]

738. Ne bu rîşüm benüm olmağa qorlar

Ne ucdan tutuben yolmağa qorlar

[Ne bu sakalım benim olmaya korlar. Ne uçdan tutup yolmaya korlar.]

739. Eger ҡorsam dinür rîşine meşgûl

Yolarsam hem dinür rîşine meşgûl

[Eğer bıraksam sakalıyla meşgul denir ve yolardam sakalıyla meşgul denir.]

740. Çü virdi baña bu teşvîşi rîşüm

Benüm pes düşdi bu rîş ile işüm

[Sakalım bana bu karışıklığı verdiğine göre öyle ise benim bu sakalla işim bitti.]

Hikāyet Ān-Merd-i Gürisne Ki Hōd Rā Sîr Mî Nümāyed

[Kendini Tok Gösteren Adamın Hikāyesi]

741. Meger tok dirilürdi bir kimesne

Velî avcında yoқdur hiç nesne

[Meğer bir kimse tok geçinirdi, ama avucunda hiçbir şey yoktu.]

742. Faқîr-i bî-nevā idi be-gāyet

Gedā-yı hōd-nümā idi be-gāyet

[Oldukça fakirdi, oldukça gösterişçi bir dilenciydi.]

743. Ҡuşağına ҡuru җıқın җıқardı

Andan şalınup taşra җıқardı

[Kuşığına kuru җıқın koyardı, ondan sonra salınıp dışarı җıқardı.]

744. Gören şanurdı şehrūñ h̄ācesidür

Fülān ibni fülānuñ bācesidür

[Gören şehrin hocası tüccarı, falan oğlu falanın vergicisi sanırdı.]

745. Özinden düzedüp bir pāre pīhi

Özine gör ne dirdi ol sefhi

[Kendinden bir parça yağ tertip edip o akılsız kendinde ne derdi, gör.]

746. Ҙurur her dañla ol özine yağı

Sürüp rîşine vü bıyığına yağı

[Her sabah o kendinde yağ tutar, sakalına bıyığım sürer.]

747. Bıyıǵuñ buruben ururdı lāfi

Ƙolayına idüp lāf-ı güzāfi

[Bıyıǵını burup söz söylerdi, kolayca boş söz söylendi.]

748. Yimezdi iricek dürlü ta'āma

Özin toǵ gösterürdi hāş u 'āma

[Türlü yiyeceklere erince yemezdi, herkese kendini tok gösterirdi.]

749. Toǵum dirdi urup lāf-ı dürüǵı

Giderdi 'aǵlı ger görseydi düǵı

[Yalan söyleyip tokum derdi, eǵer ayran görse aklı giderdi.]

750. Evümde yidüǵümde çerb hānı

Saǵalumda bıyıǵümde uş nişānı

[Evimde yağlı sofra yediǵimden işte izi sakalımda, bıyıǵımda,]

751. Saǵalum sebletüm gör nicedür çerb

Kim evde itmişem çok lüt ile hırb

[Sakalım bıyıǵım gör nasıl yağlıdır. Evde tatlılarla çok savaşmışım.]

752. Düşinde görmez idi bazlamacı

Şanurdı bazlamac görünce şacı

[Bazlamacı düşünde görmezdi. Sacı görünce bazlamac sanardı.]

753. Ƙara Ƙavuǵa yatuya giderdi

Ƙapında kengeri gör kim n'iderdi

[Karakavuǵa yatuya giderdi. Kapısında enginar, ne yapardı, gör.]

754. Ne unı var idi ideydi tutmaç

Gehi umaç idüp gāhı bulamaç

[Tutmaç yapmaya, bazen umaç bazen de bulamaç yapmaya unu yoktu.]

755. Ne gendüm ne uruz ne cev ne erzen

Ne hıd māş u 'ades ne sır ne soǵan

[Ne buǵday, ne pirinç, ne arpa, ne darı, ne burçak, ne mercimek, ne sarımsak ne soǵan,]

756. Ne yağ u ne penīr dūğ u süzme

Hemān ol pīh idi ol daħı düzme

[Ne yağ, ne peynir, ne ayran ve süzme, yalnız o yağdı, o da düzmeceydi.]

757. Varurđı ħ^vāceler dükkānına ħōş

Otururđı özin tutup ġanī-veş

[Tüccarların dükkānına giderdi, kendini zengin gibi gösterip otururdu.]

758. İgen yağlu yidüm diyüp demādem

Sağādan şı alup içerdı muħkem

[Çok yağlı yedim diye devamlı sakadan su alır çok içerdı.]

759. Görüp ġārgūrdaturđı ġarnını şı

Düşerdı işiden ġōñline ġorġı

[Su görüp ġarnını karıştırdı. İşidenin ġōñlüne korku düzerdi.]

760. Şanasın türedı ejder ġuyuda

Ya yılan tutđı ġurbağayı suda

[Sanasın kuyuda ejder türedı. Kurbağayı suda yılan tuttu.]

761. Olanda ġarnına ġaldurđı pīşe

Sögerdi ġarnı ġūyā aç kīşe

[ġarnına bu olduğında öne kaldırdı, sanki ġarnı aç ġişiye söverdi]

762. Velī ġārgūrdı ġarnı ġāh ġāhī

Diyüp sen bunı fāş eyle İlāhī

[Ama ġarnı ara ara, sen bunu ifşa et ey ilah, deyip gargur ederdı.]

763. Yimekten eyledūñ ġün-kim beni boş

Aparsun ġuyruğını ġürbe vü mūş

[Beni yemekten boş bıraktın, kuyruğunu kedi, fare koparsın.]

764. Toluşsunlar böcekler yağūñ üste

ġıluñ bir ġalmasun dudaguñ üste

[Böcekler yağın üstünde doluşsunlar. Dudağın üstünde bir kılın kalmasın.]

765. Saḳaluñ sebletüñ yağını yağı
Aparsun gelmesün hergiz şorağı
[Sakalının bıyığının yağını düşman götürsün, asla haberi gelmesin.]
766. Göreyüm yolınup rîş u sebâlûñ
Duyulsun iller ortasında ħâlûñ
[Sakalın, bıyığın yolunsun, göreyim; halkın arasında hâlin duyulsun.]
767. oparsun ılların amu yolınsun
Esirgenci oluben raħm olınsun
[Bütün kıllarını yolup koparsın. Esirgensin, acınsın.]
768. Senüñ lâfuñ beni odlara yadı
Dürüguñ başumı dîvâre adı
[Senin lafın beni ateşlerde yaktı. Yalanın başımı duvara arptı.]
769. Senüñ olmasadı ger lâf u lûfuñ
Dürüg-ı bî-fürüguñ kâf u kûfuñ
[Eğer senin lâfın ve iğnemem temelsiz yalanın, kef kûfün olmasaydı,]
770. Ola kim bir kerîm ideydi raħmi
Yidürdi baña hoş lahm u şaħmı
[Ola ki bir cömert acırdı, bana güzel et ve yağ yedirirdi.]
771. İderdi arnı hoş derd ile nefrîn
Bağırşakları eyderlerdi âmîn
[Karnı çok dertli olarak lanet ederdı, bağırşakları da “âmin” derdi.]
772. İderdi arnı dürlü dürlü argış
İrişdi yağa añsuzın aceb iş
[Karnı türlü türlü lanet ederken, ansızın yağa acayip bir iş eriştı.]
773. Meger kim bir gürbesi var idi arrâk
Ki şayd itmekde idi cüst ü âlâk
[Başiboş bir kedi vardı. Araştırıp hızlıca ava giderdi.]

774. Ki olmaz idi bir sâ'at vuđúsız

Bıyığın şıgamaqsız şüş u şüsüz

[Bir saat abdestsiz, bıyığını meshetmeksizin, yıkamasız olmazdı.]

775. Cihānda ırkını kesmişdi mūşuñ

Yil olup inine esmişdi mūşuñ

[Cihanda farenin neslini kesmişdi. Rüzgâr farenin inine esmişti.]

776. °Aceb mi kıomadığı hıç bir mūş

Ƙanadı olsa kıomaz idi bir kıuş

[Fare koymadığına şaşılır mı? Kanadı olsa bir kıuş bırakmazdı.]

777. Ki nā-gāh kıapdı kıaçdı yağı gürbe

O dünbe lunbe idi bağı gürbe

[Kedi yağı birdenbire alıp kıaçtı. O ağır kıuyruk kedinin bağı idi.]

778. Yügürdi gürbe ardınca oğlı hayli

Yetişmeyüp gözinden dökdi seyli

[Kedinin ardınca oğlu kıoştı. Yetişemeyip gözünden sel döküdü.]

779. Gör aħı oğlını n'eyledi n'itdi

Yügürüp atası kıatına gitdi

[Kardeşim, gör oğlan neyledi ne yaptı. Atası yanına kıoşarak gitti.]

780. İrüp atasına ansızın oğlān

Didi pāşā kıanı ol dünbe kıim sen

[Oğlan ansızın atasına gidip: paşa o kıuyruk nerede kıim sen, dedi.]

781. Bürüt ü rışını her şubħ idüp çerb

Der idüñ eylemişdüñ lüt ile ģarb

[Bıyıkla kıakalını her sabah yağlayıp kıerdin, lezzetli yemekle savaşımtın.]

782. Apardı gürbe kıavdum iremedüm

Ayaklarum takıldı diremedüm

[Kedi götüdü, kıovaladım, yetişemedim, ayaklarım takıldı, toplayamadım.]

783. Apardı yağı gürbe yağı gibi

Diş urup yidi yağı yağı gibi

[Kedi, yağı düşman gibi götürdü, diş vurup yağı düşman gibi yedi.]

784. Evünde cünki yokdur lüt u pütuñ

Saķaluñ arz idüp burma bürütuñ

[Evinde lezzetli yemeğin ve ciğerin yok, sakalını getirip bıyığını burma.]

785. İşüdüp h̄âceler cümle gülüşdi

İşüdüp dañlaşup başına üşdi

[Bütün tücarlar işitip gülüştü. Başına toplanıp işitip şaşıldılar.]

786. Esirgeyüp kamu erbâb-ı tîmüñ

Didiler kim gelüñ işbu yetîmüñ

[Acıyın, bütün tüccar erbabının dediler, gelin, işte bu yetimin,]

787. Fulân aşçınıñ alup lüt u pütuñ

İdelüm çerb gerçekden bürütuñ

[Falan aşçının lezzetli yemeğini ve ciğerini alıp, gerçekten bıyığını yağlayalım.]

788. O deñlü yedirelüm buña aşı

Görenler bunu şansunlar şubaşı

[Buna o yemeği o denli yedirelim. Bunu görenler zabit sansınlar.]

789. Buña helvâyı öyle yidirelüm

Meded yırtıldı karnum didirelüm

[Buna helvayı öyle yedirelim. Karnım yırtıldı yardım dedirtelim.]

790. Saķalı sebleti yağa bulaşşun

Ene'l-helvâ diyenlere ulaşşun

[Sakalı bıyığı yağa bulaşşın. Ben helvayım diyenlere ulaşşın.]

791. Gel imdi rüşen eyle Rüşenî bir

Nedür söyledüğüñ kışşada ne sır

[Gel şimdi Rüşenî'yi aydınlat, söylediğim kıssada sır nedir?]

792. Ne hāşıl oldu dimekden bu kışşa

Bize bu kışşadan ne oldu hişşa

[Bu hikâyeden ne ortaya çıktı, bu kıssadan bize hisse ne oldu?]

793. Budur bir sırrı anuñ iy suhenver

Zen olan lâf urup debrenmeye er

[Ey sözdn anlayan onun sırrı şudur: Kadın olan laf eder, adam olan kımıldamaz.]

794. Bile ʿavretliğini öz özinüñ

Bilüp endâzesini öz özinüñ

[Kendi kendini kadınlığını bilmeli, kendi kadının derecesini bilmeli.]

795. Yalanı terk ide zîrâ ki yalan

Çomaz âdemde hergiz dîn ü îmân

[Yalanı terketmeli, çünkü yalan insanda din iman bırakmaz.]

796. Bu gerçektür yalancı görmez uçmak

Yalancıya gerekmez hürî kuçmak

[Şu gerçektir: Yalancı, cennet görmez; yalancıya huri kucaklamak gerekmez.]

797. Hakuñ dîdârını görmez yalancı

Liķâ bāzârına girmez yalancı

[Allah'ın yüzünü yalancı görmez yüz/kavuşma/ipek pazarına yalancı girmez.]

798. Yalanı söyledükçe iy yalancı

Saña kande bulınsun bir orancı

[Ey yalancı, yalanı söyledikçe sana bir hesap tutucu nereden bulunsun?]

799. Gel iy kezzâb terk eyle yalanı

Sür Hâk Tañrı için kızbi şalanı

[Gel ey yalancı yalanı terk eyle. Hak Tanrı yalan söyleyeni kov.]

800. Anuñ kim pîşesi dâ'im yalandur

Yalanı boynuna anuñ yilandur

[Onun işi daima yalandır, yalanı onun boynuna yilandır.]

801. Ne diñle gel ne söyle gel yalanı

Getür yāduña dā'im cān alanı

[Gel ne yalan söyle ne yalanı dinle. Hatırına her zaman can alan meleği getir.]

802. Yüri ço bu dürüg-ı bî-fürüğü

Mey içdüm dime içüp acı düğü

[Bu yalanı nursuz nakavt et yürü. Şarap içdim deme acı ayran iç.]

803. Kaçan Rüstem olasıdur muhannet

Müzekker ola mı hergiz mü'ennes

[Rüstem ne zaman korkar olur? Dişi erkek olabilir mi?]

804. Olabilmez her İbrāhīm Edhem

Kaçan lāyık ol ıışka her ādem

[Herkes İbrahim Edhem olamaz, her adam o aşka nasıl lāyık olabilir.]

805. Ki her Yūsuf olamaz Mışra sultān

Ne her Yaçkūbuñ olur cāyı Ken'ān

[Her Yusuf Mısır'a sultan olamaz. Her yakup'un yeri Kenan olamaz.]

806. Cihān yüzünde yokdur iy suhan-senc

Özini bir kimse bilmekten ulu renc

[Ey sözden anlayan, dünya kişinin kendini bilmesinden daha büyük zahmet yoktur.]

807. Bile özini kāmīl hem mükemmel

Baña haldür diyüp mecmū'-ı müşkil

[Olgun ve mükemmel olanlar, bütün müşküller benim için çözülmüştür, diyerek kendini bilir.]

808. Ki pindār-ı kemāl iy merd-i sālīk

Haquñ yolındadır gey çatı hālīk

[Ey yola girmiş yiğit, olgunluk zannı Allah'ın çok helak edici yolundadır.]

809. Direm bu sözi ben her herd u merde

Odur zinde özinden ola mürde

[Bu sözi ben her nükte bilen derim, özünde ölmüş canlıdır.]

810. Ölü oldur ki dirile bir kimesne

Elinden gelmez ola hiç nesne

[Bir kimse dirilir ve elinden hiçbir şey gelmezse o ölüdür.]

811. Senüñ tábūduñ olmayınca nā-būd

İrişmez Hâk Te°ālādan saña cūd

[Senin tabudun yok olmayınca Allah'tan sana cömertlik ulaşmaz.]

812. Ölince tok dirilme aç diril var

Ki aç dirilmededür her ne kim var

[Ölünce tok dirilme aç diril. Her ne var ise aç dirilme de var.]

813. Boşalmanın sebūñ aparma suya

Dolu kaba kim ola kim şu kıoya

[Testin boşalmadan suya götürme, dolu kaba kim olsun kim su koysun?]

814. Dolu kaba şu girmez nice kıoysun

Bu sözi ahmak olan nice kıuysun

[Dolu kaba su girmez, nasıl koysun. Bu sözi ahmak nasıl duysun.]

815. Şu dolsa dağı suyı kıoymak olmaz

Bu söz bir ince sözdür kıoymak olmaz

[Su dolsa dahi su koymak olmaz. Bu söz bir ince sözdür, doymak olmaz.]

816. Devācı derdüñi bilmese iy cān

Kıaçan ider senüñ derdüñi dermān

[Ey can derdini devacı olan kimse bilmese, senin derdine nasıl derman olsun?]

817. Kı virmez itmeyince °arz-ı hācāt

Derün-ı dilden idüp hoş münācāt

[İhtiyacını arz etmeyince vermez, en içten güzelce yalvarmalı.]

818. Bilür erbāb-ı hācātuñ murādın
Murādı n'idügin özi dimedin
[İhtiyaç sahiplerinin isteğinin ne olduğunu kendi demeden bilir.]
819. Gerekdür faqrını izhār itmek
Bükâyı bilesince yār itmek
[Fakirliğini göstermek, beraberinde ağlamayı yār etmek gerekir.]
820. Çü kırbañda su var saqqālık it var
Kimesneye varup yalvarma zinhār
[Kırbanda su varsa sakalık et, gidip aslā kimseye yalvarma.]

Hikāyet-i Şeyh Üftāden-i Hālet-i Nez°
[Titreme hāline düşen Şeyh'in Hikāyesi]

821. Meger kim bir mükerrem şeyh-i fāzıl
Fezā'il kāmı üstād-ı efāzıl
[Meğer bir muhterem faziletli madeni, fazılların üstadı şeyh,]
822. Çü düşdi hālet-i nez°a kıatı ol
Düşüp her yaña bakmağa şalup kıol
[Çok fazla titreme haline düşti, her yöne bakmaya kolunu salıp düşti.]
823. Çü gördi bir mürīdi hūb-girdār
Sülūk itmiş tarīkatdan haberdār
[Güzel bir işle meşgul, yola girmiş, tarikatten haberi olan müridi ona gördü.]
824. Varup şeyhe yaqīn didi ki iy māh
Ki cānuñ Yūsufınadur cihān çāh
[Şeyhe yakın gelerek dedi ki: Ey Ay, dünya can Yusuf'una kuyudur.]
825. Diler pervāz itmek bāz-ı rūhuñ
Meger kim andadur fetḥ u futūhuñ
[Ruh kuşun uçmak ister, meğer senin açılman ondadır.]

826. Ne arada seni defn idelüm di

Nebât u kand ile şehd ü şeker yi

[Seni ne arada gömelim söyle, nebat, kand, bal ve şeker ye.]

827. Didi ol şeyh-i kâmil ol mürîde

Benüm hâlüm harâb iy nür-i dîde

[O olgun şeyh o müride şöyle dedi: Ey göz nuru, benim halim harap.]

828. Beni bir yirde defn itgil ki zinhâr

Yöresinde anuñ olmaya ebrâr

[Beni öyle bir göm ki onun yöresinde iyi kimseler olmayasın.]

829. Ki benden olalar rencîde nâ-gâh

Benüm bu işlerümden olup âgâh

[Benden birdenbire incinirler, benim bu işlerimden haberdar olurlar.]

830. Beni defn itseñüz zinhâr varuñ

Görüñ altında var mı cây-ı dâruñ

[Beni gömseniz mutlaka altında başlıca yer var mı, bakın.]

831. Yaturlar bir niçe ser-mest ü kallâş

Harâbâtî-maķâm u düzd ü evbâş

[Bir nice sarhoş ve hileci, başıboş ve hırsız orada yatarlar.]

832. Bulinsa yer beni defn idüñ anda

Yok andan yeg baña bir yer cihânda

[Böyle bir yer bulunurrsa beni oraya gömün. Bana dünyada ondan daha üstün bir yer yok.]

833. Velî ayaklarına koñ başımı

Ķara kana bulaşdurup taşımı

[Ama ayaklarına koy başımı. Kara kana taşımı bulaştır.]

834. Ki tâ raħm idüp ideler du°âyı

Hoş üstümde añup nâm-ı Ķudâyı

[Böylece acıyıp dua etsinler, Allah'ın ismini üstümde güzelce ansınlar.]

835. Egerçi görmezem lâyıķ özüm ben
Ki anlaruñ arasında işit sen
[Ben her ne kadar kendimi layık görmesem de onların arasında sen işit.]
836. İdinüp °acַz ü miskīnligi pīşe
Bulara meskenetdür iş hemīşe
[Acziyet ve miskinliği meslek edinmiş bunların daimi işi miskinliktir.]
837. Ne kişide ki °acַz ü meskenet var
Anuñla rahmet-i Raħmāndur deyyār
[Kimde acziyet ve miskinlik varsa Allah'ın rahmeti onunladır.]
838. Ne ādem kim anuñ miskīnligi yok
Velākin kibr ü kīn ü °ucbudur çok
[Kimin ki miskinliği yoksa onun kibir, kin ve kendini beğenmişliği çoktur.]
839. Cehennemde °azāba düşesidür
Şıfatları başına üşesidür
[Cehennemde azaba düşecektir, sıfatları başına toplanacaktır.]
840. İdüp fısk u fücūrī tūrfesin sen
Ki benlik eyleyüp dirsüñ be-cid ben
[Fisk u fücur etmede teksin, benlik edip ben ciddiyim dersin.]
841. °Aceb bu °ucb u kibr u kīn ile sen
Dolaşup bulduğın miskīn ile sen
[Acayip ki bu kendimi beğenme, kibir ve kin ile misīn bulduğunla dolaşırken,]
842. Umarsun rahmet ü şefkat Ĥudādan
Umup dā'im şefā°at Muştafādan
[Rahmet ve şefkatı Allah'tan umarsın. Daima şefaati Mustafa'dan umarsın.]
843. Nedür bir kişiyе miskīnligüñ yok
Velī umuñ igen ĥadden aşā çok
[Bir kişiyе miskinliğin yok, ama haddi aşan umudun var der.]

844. İlahî Rüşenîyi bî-kîn eyle

Mesākīn arasında miskīn eyle

[İlahi, Rüşenî'yi kinsiz eyle. Ziyade fakir olanlar arasında fakir eyle.]

845. Görenler eydeler miskīn-i bî-kîn

Diyüp dā'im aña bî-kîn ü miskīn

[Görenler: Kinsiz miskin deyip daima böyle söylesinler.]

846. Du'āsına anuñ her kim der āmīn

Ḥudā nūriyle itsūñ göñlin aydın

[Onun duasına her kim âmin der, Allah onun gönlünü aydın etsin.]

847. Götürüp desti 'ām u ḥāş ile ḥoş

Oқыyup Fātihā İhlās ile ḥoş

[Herkesle birlikte güzelce elini kaldırıp Fatihâ ile İhlâs okusun.]

Hikāyet

(Hikāye)

848. Yine ol bir neheng-i 'ışka uymış

Ḥired tilkisinüñ mekrini duymış

[O yine bir timsahına uymuş. Akıl tilkisinin oyununu duymuş.]

849. Gören Hindūsitān filini dā'im

Ḥaḳīqatında olan şīrāne kâ'im

[Hindistan filini daima gören, bir şeyin doğrusunda aslan gibi ayakta duran,]

850. Şerī'at kūhınuñ ser-mest bebrî

Ṭarīkat pīşesinüñ ferr ü berri

[Şerî'at dağının başı dönmüş kaplanı tarikat mesleğinin kaçınan ve iyilik edeni.]

851. Peleng-i nefsi iden gürbeden kem

Ġazāl-i rūhı iden Ḥaḳka maḥrem

[Nefis panterini kediden daha aşağı eden, ruh ceylanını Allah'ın mahremi eden,]

852. İden özine kırb-ı cehdini dām

Hevā gürkin heves güftārını rām

[Kendisine çalışma yakınlığını tuzak eden, arzu kurdunu heves sözüne boyun eğdiren,]

853. Uyararı uyıudan ħargūş-ı ʿaklı

Kelīle Dimneden idici naıli

[Akıl tavşanını uykudan uyandıran, Kelile ve Dimne'den hikâye anlatan,]

854. Seg-i nefsi öldürüp olup Ĥudā-bīn

Celāle'd-dīn-i Rūmī ħāris-i dīn

[Nefis köpeğini öldürüp, Allah'ı gören, dinin koruyucusu Celālleddin Rumi,]

855. Olup bāzārın içinde revāne

Giderdi gözleyüben āhuvāne

[Pazarın içinde yürüyüp ahu gibi gözleyerek giderdi.]

856. Meger bir kişi bir tilki idüp şayd

Getürmiş idi bāzāra idüp kıyd

[Meğer bir kişi bir tilki avlanıp, pazara bağlayarak getirmiş.]

857. Çeküp anı çağırıp dirdi dilgū

İşüdüp nāgehān ol mahrem-i Hū

[Onu çekip dilgü diye çağırırdı, o Allah'ın mahremi ansızın işitti.]

858. Diyüp tilgū revān hā girdi çarĥa

Çıkarup āh u efġānını çarĥa

[Dilgü deyip o anda dönmeye başladı, feryadını feleğe ulaştırdı.]

859. Göñül yaʿnī kıanı vü kıandadır hey

K'anuñ cevlēngehidür ʿālem-i Ĥay

[Hey gönül, yani hani ve nerededir, onun dolaştığı yer ilahi âlemdir.]

860. Göñül bâz-ı sefididür İlähuñ

Ƙonar destinde dâ'im Pâdişāhuñ

[Gönül, Allah'ın akdoğanıdır; daima padişahın eline konar.]

861. Göñül murğ-âbî-i bâğ-ı cihāndur

Göñül tāvūs-ı bustān-ı cināndur

[Gönül, cihan bağının su kuşudur, cennet bostanının tavusudur.]

862. Göñüldür Ƙumru-yı muƘrî-yi Raħmān

Göñüldür Hüdhdü-i Hādî-yi Sübhān

[Gönül, Allah'ın öğretici kumrusudur; Allah'ın doğru yolu gösteren hüdhdüdür.]

863. Göñül sîmurğıdur küh-ı hevānuñ

Sen anı murğı şanma her yuvanuñ

[Gönül heves dağının simurgudur, sen onu her yuvanın kuşu sanma.]

864. Göñüldür bülbül-i gülzār-ı lāhūt

Anı siz şanmāñuz tîhü-yı nāsūt

[Gönül ilahi bahçenin bülbülüdür, onu siz insanlığın çil kuşu sanmayın.]

865. İlähî Rüşenînuñ göñlini sen

Cemālũñ nûri ile eyle rüşen

[İlahi, Rüşenî'nin gönlünü cemâlinin nuru ile aydınlık eyle.]

866. Göre tâ gördüğinden evliyānuñ

Duya hem duyduğundan enbiyānuñ

[O zaman Evliyanın gördüğünden görsün, Enbiyanın duyduğundan duysun.]

867. Ola tâ göñli murğ-ı ħazret-i Hũ

Olup AnƘā-yı Ƙāb-ı Ƙurbet-i Hũ

[O zaman gönlü Allah'ın kuşu olsun, Allah'a yakınlığın ankası olsun.]

Hikāyet

(Hikāye)

868. Meger kim Şeyh Şiblî kuṭb-ı āfāk
Safā-baḥşende-yi aṣḥāb-ı eṣvāk

[Meğer dünyanın kutbu, şevke gelen dostlara mutluluk veren şeyh Şiblî,]

869. Hıyār-ı aşfiyā leffāḥ-ı zühhād
Enār-ı etķıyā tüffāḥ-ı ʿubbād

[Temiz olanların hayırlısı, zahitlerin güzel kokulu otu, gūnahtan çekinenlerin har ağacı,âbitlerin elması,]

870. Hıyāruñ bāġı bustān hıyārı
Seven karpuz kavun gibi hıyārı

[Hıyar sahiplerinin baġı, bostanı, hayır sahibi; hıyarı karpuz kavun gibi seven,]

871. Dükān-dār-ı şerīʿat hem tarīkat
Emīr-i ṭabla-gerdān-ı ḥakīkat

[Şeriat ve tarikat dükkânının sahibi, hakikat menziline emiri,]

872. Hevā bāzārınuñ ḥālet-furūşı
Vefā mey-ḥānesinüñ bāde-nüşı

[Heves pazarının hâl satıcısı, vefa meyhanesinin şarap içeni,]

873. İdüp saġrāk-ı istiġrāk-ı ḥoş nüş
Giderdi pāy-kübān mest ü medhüş

[Tatlı bal şarabının bardaġına batıp sarhoş ve şaşkın olarak ayaġını vurup giderdi.]

874. Yolu uğradı bir bāzāra nā-gāh
Gör anda n'eyledi ol merd-i āġāh

[Bir pazara birdenbire yolu uğradı. O mert uyanık gör orada ne yaptı.]

875. Meger ol demde bir kimse ser-āgāz

İdüp dimekte idi çeküp āvāz

[Meğer o anda bir kimse başlayıp yüksek sesle demekteydi.]

876. Onu bir pula oldu gel hıyāruñ

Ne var bir pula yok mu iktidāruñ

[Hıyarın onu bir pula oldu, ne var, bir pula iktidarın yok mu?]

877. İşidende hemān lafz-ı hıyārı

Düşüp gitdi özüñden ihtiyārı

[Hıyar sözünü işittiği an düşüp kendinden geçti.]

878. Gelüp andan özüñe eyleyüp āh

Didi yüz hasretle diyüp eyvāh

[Ah ehleyip ondan özüne gelip eyvah deyip sayısız hasretle dedi.]

879. Onı bir pula olunca hıyāruñ

Ne ola kim bilür hāli şerāruñ

[Hıyarın onu bir pula olunca kim bilir şerlinin hāli ne olur?]

880. Hıyāruñdur bu söz bilgil hıyāruñ

Ki olmaz sevmeyen mü'min hıyāruñ

[Bu söz hıyarındır, hıyarı bil, hıyarı sevmeyen mümin olmaz.]

881. Buları her ki sevmez bī-hıreddür

Buları sevmemeklik bīh-i reddür

[Bunları, sevmeyen akılsızdır, bunları sevmemek kökten reddedilmiştir.]

882. İlāhī Rūşeniye luṭfuñ işle

Muḥammed yüzi şuyına bağışla

[İlahi Ruşeni'ye iyilik et Muhammed Peygamberin yüzü suyu hürmetine bağışla.]

883. Anuñ ḥaqqı için kim it şafānuñ

Hıyār-ı ümmetinden Muştafānuñ

[Onun hakkı için sefanın, Mustafa'nın ümmetinin iyilik sahibi olanlarından et.]

Hikāyet

(Hikāye)

884. Meger kim Şeyh Şiblī Şeyh-i Bağdād

Erenler sa'teri reyhān-ı ʿubbād

[Meğer Şeyhi erenlerin güzel kokulu bitkisi, abidler reyhanı.]

885. Şehinşāh-ı bekā ba' de'l-fenānuñ

Cihān-dārı fenā ba' de'l-bekānuñ

[Yokluktan sonraki ebediliğin en büyük padişahı, ebedilikten sonraki yokluğun hākimi.]

886. Hevā meydānınuñ hengāme-gīri

Melāmet şehrinüñ merd-i dilīri

[Heves meydanın kavgacısı, kınama şehrinin cesur yiğidi]

887. Şüyūhuñ şeyhi kuṭbı her diyāruñ

İden gönlünü mesken derd-i yāruñ

[Şeyhlerinin şeyhi, her diyarın kutbu, gönlünü yârin derdine mesken eden,]

888. Giderdi sūk-ı Bağdād içre hayrān

Temāşā iderek hōş hōş hırāmān

[Bağdat pazarında hayran bir şekilde güzel güzel salınarak, seyrederek giderdi.]

889. İşidüp sa' ter-i berrī diyüp hoş

Çağırur bir kimesne hūb u dilkeş

[Bir kimsenin güzel ve ilgi çekici şekilde kekik dediğini işitti.]

890. Urup na're olup ğayetde bī-hūş

İder ol arada haylī zamān cūş

[Nâra atıp son derecede aklını kaybedip orada epey zaman coşar.]

891. Özümnden siz bilün kim nişe gitdüm

Ben andan sa'ter-i berrī işitdüm

[Kendimden niye geçtiğimi siz bilin, ben ondan kekik işittim.]

892. Dir andan ayılup anda durana

Özinden nişe gitdün şorana

[Ayılıp, orada durana kendinden niçin geçtiğini sorana şöyle der:]

893. Özümnden siz bilün kim nişe gitdüm

ben andan sa'ter-i berrī işitdüm

[Kendimden niye geçtiğimi siz bilin, ben ondan kekik işittim.]

894. İlähî Rüşeniden kesme birrūñ

Kemāhî rüşen eyle aña sırruñ

[İlahi Ruşeni'den iyiliğini kesme. Ona sırrını olduğu aydınlık eyle.]

895. Anı haşr eyleyüp ebrāruñ ile

Muşāhib eylegil ahrāruñ ile

[Onu toplayıp iyiler eyleyip. Hürriyetçiler ile gel beraber sohbet eyle.]

İn-Hikāyet Der-Bahr-i Diğer Vāki° Şode

[Bu Hikāye Bir Başka Bir Bahirde Anlatılmıştır]

Fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün

896. Hoş işit iş bu sözi gel iy aḥī

Böyle söz işitdugin yokdur dahı

[Ey kardeşim bu sözü gel güzel işit. Böyle söz işitdiğin dahi yoktur.]

897. Var imiş bir köylü miskīn derdmend

Görmemiş ömrinde hergiz şehri ü kent

[Fakir, dertli bir köylü varmış, ömründe aslâ şehir ve kent görmemiş.]

898. Tağda geçmiş ömri hayv nlar gibi

Gelmemiş yıgnağa obanlar gibi

[ mr  hayvanlar gibi dağda geçmiş, obanlar gibi topluluğa girmemiş.]

899. Őehre gelmiş n geh n ol merd-i gül

Geşt ider yanında yok bir kara pul

[O ahmak birdenbire Őehire gelmiş. Yanında bir kara pul yok, dolaşır.]

900. Geşt iderken gördi kim bir kişi hoş

Yanına bir yancuk asmış h ce-veş

[Dolaşırken bir kişinin yanına tüccar gibi torba astığını gördü.]

901. Hurrem   handan u ş d n hoş turup

Harc ider yancuğına elin urup

[Sevinçli, güler, mutlu, güzel durup torbasına el uzatıp harcar.]

902. Toptolu yancuğı cümle s m   zer

Her ne kim gönli dilerse yir içer

[Torbası gümüş ve altınla dopdolu, g nl  her ne istese yer, içer.]

903. Görüp anı merd-i ebleh g r n'ider

 z  zine turup anda fikr ider

[Ahmak onu görüp bak ne eder. Kendi kendine durup orada düşünür.]

904. Fikr iderken dir ki şaptum asluğı

Tanıdum n'iduğin aşl u faşluğı

[Düşünürken der ki; aslını buldum, aslının faslının ne olduğunu tanıdım.]

905. Bir b ğa g rmişdi bir yerde meger

Ol bağayı varup istey  gider

[Bir yerde meğer bir kaplumbağa g rmuşt . O kaplumbağayı varıp isteyip gider.]

906. İster iken ol bağaya d ş olup

Yetiş r yanına konar kuş olup

[O kaplumbağaya yetişmek isterken yanına kuş olup konar yetişir.]

907. Țutuben așar bağayı yanına

Girüp ol miskîn bağanuñ kanına

[O miskin kaplumbağanın kanına girerek tutup yanına asar.]

908. Țırmanur bāğa yukarı ceħd ider

Gör bağa miskîne ol ebleh n'ider

[Kaplumbağa çabalar, yukarı tırmanır, o ahenk miskin kaplumbağaya ne yapar, bak.]

909. Öğrenürsin yancuğum diyü başar

Üzülür ipi tutar yine așar

[Öğrenirsin torbacığım diye basar. Üzülür ipi tutar, yine asar.]

910. Hõş gezer iken bağa bāğdan bāğa

Bağ u bendi yoğ iken düşdi bağa

[Kaplumbağa bağdan bağa güzel gezerken, bağ ve yukarı, yokken.]

911. Hırkasına çekdi başın bağa

Boynına ip takmaz idi ol dağa

[Kaplumbağa başını hırkasına çekti, o kötü huylu onun boynuna ip takmazdı.]

912. Pes gerek şüfî çeke baş hırkaya

Tā düşe İslām odı her fırkaya

[Yani sofunun, başına hırkayı çekmesi gerek, o zaman islām ateşi her fırkaya düşer.]

913. Hırkaña çek kirpi gibi başuñı

Görmesün kimse gözünü kaşuñı

[Kirpi gibi başını hırkana çek, gözünü kaşını kimse görmesin.]

914. Boğazuñ germe çağırma çağz-veş

Şuda iken dime öldürdi  ateş

[Kurbağa gibi boğazını gerip çağırma. Suda iken ateş öldürdü deme.]

915. Dime balık gibi suda kama şu

Şudasın şu diyü gezme şü be-sü

[Balık gibi suda hani su deme. Sudasın, su diye her tarafı gezme.]

916. urbağa gibi domaldup gzn

BoĐazuñ germe yceldp szn

[Kurbağa gzn bytp szn yceldp boğazın germe.]

917. Puşıdan nefsuñ yılanı nāgehān

Çıkuben tutar yudar virmez amān

[Nefsinin yılanı pusudan aniden çıkararak tutar, yutar ve aman vermez.]

918. Māhī-yi dīn ol driş mār olmağıl

Lāyık-ı nr ol sağın nār olmağıl

[Dinin balığı ol, alış, yılan olma. Nuralāyık ol, sağın ateş olma.]

919. Pes başın ek hırĐana var şfiyā

Tā saña ta'n etmeye her bī-nevā

[Ey sufi, hırĐanı başına ek, o zaman her nasipsiz seni ayıplamasın.]

920. Şfi iseñ o başuñı dizine

Ger deglseñ gir ayıt izine

[Tasavvuf ehli isen başını dizine koy. EĞer değilsen yoluna dn.]

921. Zikre meşĐl ol yine olma amuş

Tā ide Allāh adı sende uruş

[Yine zikre meşĐul olup susma, o zaman Allah adı sende coşsun.]

922. yle de kim gide senden senligñ

MaĐv ola almaya hergiz benligñ

[yle de ki senden senliğin gitsin, mahf olsun aslā benliğin kalmasın.]

923. Pes oyandan şoñra başuñ dizne

Cidd cehd ile ayıtma izne

[Başını dizine gayret ederek kendi yoluna dnme.]

924. Āyine idñ iki zānn pes

āmuş ol alk ile sylemegi kes

[İki dizini ayna edin, sonra sessiz ol, halkla konuşmayı kes.]

925. Şormuşam bir ʿilm içinde cādūya

Dir debīristān şūfī zānūya

[Bir ilim içinde cadiya sormuşam, sofi dize kalem odası der.]

926. Līk her zānū debīristān degül

Her çiçek olan zemīn bustān degül

[Ama her diz kalem odası değil, her çiçek olan yer bostan değil.]

927. Çün ağaç çiçeklenür yapraklanur

Mīve virmez yok yere ezraklanur

[Çünkü ağaç çiçeklenir, yapraklanır. Meyve vermez, yok yere rızıklanır.]

928. Şoñ uci kūrur anuñ gibi ağaç

ʿĀkīl iseñ gölgesinden yürü kaç

[Ağacın sonu kurumaktır, akıllaysan onun gölgesinden kaç, yürü.]

929. Çāresi bu kūrımadın tīzrek

Anı peyvend itmeye kesmeñ gerek

[Çaresi: kurumadan çabucak onu kesmen gerek, çoğalmasın.]

930. Yaʿnī toğrult iʿtikaduñ şeyhe tā

Mīvedār ola dırahtuñ t̄alibā

[Ey talip yani itikadını şeyhe doğrult, o zaman ağacın meyveli olur.]

Der-Hikāyet-i Çakal Gūyed

[Çakalın Hikāyesini söyler]

931. Meger kim var idi bir ibn-i āvī

Yer idi mār u mūrī k'oldı avı

[Bir çakal vardı. Yılan ve karınca avı oldu, onu yerdı.]

932. Beyābānda gezerken deng ü hayrān

Yalnuz aç uyuz üftān u hīzān

[Kırda şaşkın ve hayran gezerken, yalnız aç uyuz olarak düşe kalka.]

933. Gezerken bir boyaççı küpine ol

Düşdi tā ki düş olup yañıldı yol

[Gezerken o bir boyacı küpüne düştü, düşüp yolunu şaşırdı.]

934. Çıķup küpden bakup gördi özini

Özinüñ rengine diküp gözini

[Küpden çıkıp özünü bakıp kendini kendi rengine gözüne dikti.]

935. Özini şandı kim bir kimse oldı

Ķamu  alemler içre Őiti  oldı

[Kendisini, bütün  lemler içinde sesŐ tolan bir kimse sandı.]

936. Boyanup gevdesi yüz türlü renge

Ki düşdi bir nefesde  urfe benge

[Gövdesi yüz türlü renge boyanıp, bir nefeste görülmemiş bir renge düŐdü.]

937. Meger bir Őa leb inanup urup baş

 akala didi idüp türlü ŐabāŐ

[MeĶer bir tilki inanıp, boyun eĶerek  akala çeşit takdirler söyledi.]

938. Nedür bu reng   b yuñ iy ŐeĶalek

Fe-kul min-eyne ci'te keyfe h lek

[Ey  akalcık, bu rengin kokun nedir? Bu h lin nerede oldu, söyle.]

939. ŐeĶ l eydür dimeñ Őimden ger  siz

ŐeĶ lek bize  zge kimsey z biz

[ akal der: Őimdiden sonra siz bize  akalcık demeyin, biz başka kimseyiz.]

940. Bize t v s-ı  illiyy n demişler

F l n ibni f l ne'd-d n demişler

[Bize cenent tavusu demişler. Falan oĶlu fal neddin demişler.]

941. İnanup kamusı anuñ sözine

Bakup rengine yüzine gözine

[Hepsi onun bütün sözüne inanıp, yüzüne gözünün rengine bakmış.]

942. Yığıldılar başına cān-everler

Peleng ü bebr ü gürk ü şīr-i nerler

[Başına canavarlar yığıldılar. Pars kaplan, kurt ve erkek arslanlar.]

943. Gürāz u gürk ü güftār u ded ü dām

Har u ħargūş u ħırs u ħūk-ı bednām

[Kurt, erkek domuz, vahşi hayvan, sırtlan, eşek, tavşan, ayı ve kötü adlı domuz.]

944. Ebu'l-münzir mü'ezzin oldu aña

Ezānın işidenler kaldı taña

[Horoz ona müezzin oldu. Ezanını işitenler şaşırıldılar.]

945. Ebu'l-ħāris anuñ oldu imāmı

Ebu'l-ġazvān olup cāndan ġulāmı

[Onun imamı arslan oldu. Savaş babası olup onun candan kölesi oldu.]

946. Ebū Eyyūb olup anuñ naķībi

Ebū Da'ķal daħı oldu raķībi

[Onun vekili deve olup, Rakibi fil oldu.]

947. Diyüp tāvūs-ı ʿilliyyīn şeġāle

Şişürdiler şalup özge ħayāle

[Çakala cennet tavusu deyip başka birr hayale düşürerek şişirdiler.]

948. Kāmu tāvūs-ı ʿilliyyīn dir oldu

Fülān ibn-i fülāne'd-dīn dir oldu

[Hepsi cennet tavusu der oldu, falan oğlu falāneddin der oldu.]

949. İnanup başladı urmaġa lāfi

Başından başlayup lāf u ġüzāfi

[Başından başlayıp boş sözle başladı, inanıp lāf etmeye başladı.]

950. Benüm tāvūs-ı ʿilliyīn gelüñ dir

Ki benden tevbe vü telkīn aluñ dir

[Cennet tavusu benim, gelin der. Benden tövbe ve telkin alın der.]

951. Gezüp daʿvī-yi bī-maʿnā iderken

Şalup başuñı her yaña giderken

[Gezip manasız dava ederken. Başını her yana salıp giderken.]

952. Benātu'ş-şadr anı itmişdi fāhır

Benātu'd-dehr aña gör n'itdi āhır

[Düşüncesi onu övündürmüştü, sonunda geçen zaman onu ne etti, gör.]

953. Meger bir ʿāşık-ı ümmü'l-fezā'il

Muhibb-i düşmen ü ümmü'r-rezā'il

[Meğer bir ilim âşığı, cehâletin düşmanını seven,]

954. Sataşdı nā-gehān ol hūd-pereste

Ol Īrān ser-hoşı mağrūr u meste

[O kendini beğenmişe ansızın sataştı, o iran sarhoşu, gurulu ve azmışa.]

955. Didi sen misin ol şayyād-ı sālūs

Ol Īrān ser-hoşı mağrūr u tāvūs

[O İran sarhoşu gururlu tavus kuşu, o ikiyüzlü avcı sen misin dedi.]

956. Eger tāvūs iseñ gel it ser-āgāz

Çeküp ün sözle hoş göster āvāz

[Eğer tavus kuşu ise başdan başlayıp, söyle, güzel sesini göster.]

957. Dağı it dürlü dürlü cilveler hoş

Kim ola kim ġarīb ü dil-keş

[Daha türlü türlü hoş cilveler et, eşsiz ve gönül çekici olsun.]

958. Xanı tāvūs iseñ pes perr ü bāluñ

Nesine bunca daʿvīler şegāluñ

[Tavus isen kanadın, tüyün hani? Bunca iddialar çakalın nesine?]

959. Kani cevlān u āvāz-ı ğarībūñ

Per u bāl-i laṭīfūñ dil-firībūñ

[Dolanışın ve eşsiz sesin hani? Güzel tüyün, gönül aldatan kanadın hani?]

960. Şanursañ vā vā itmeyi tekellüm

Çolayına sırtmağı tebessüm

[Vā vā etmeyi konuşma sanarsın, rastgele sırtmayı da tebessüm sanırsın.]

961. Şanursañ cilve yatup aĝnamağı

Çabalayup çağırup çıĝnamağı

[Yatıp kalkmayı, çabalayıp çağırmayı, çiĝnemeyi cilve sanırsın.]

962. Çü yok ḥāşiyet-i tāvūs özüñde

Nedür bunca da'vīler sözüñde

[Kendinde tavusun özellikleri olmadığı hâlde sözünde bunca davalar nedir?]

963. Budur da'vī diseñ ben de şeyḥam

Mürīdümdür falān beg bende şeyḥam

[Bende şeyhim, falan bey müridimdir, şeyhin köledir, desen.]

964. Benümdür tevbe vü telkīn ü irşād

Diyessin eyleyüp yok yere feryād

[Yok, yere feryad edip tevbe, telkin, irşat benimdir diyessin.]

965. İdesin bu arada lāf u lūfi

Özini ögüp idüp kāf u kūfi

[Bu arada boş sözler edersin, kendini övüp durursun.]

966. Çıkasın orta yere ben diyessin

Yiletessin beni begen diyessin

[Orta yere benim diyip çıkarsın. Beni beğenmeye çalışmaya kalkışırsın.]

967. Diseñ lāf u lūf idüp cihānda

Benüm perverde şimdiki zamānda

[Benim şimdiki zamanda terbiye görmüş laf ve söz edip dünyada dersin.]

968. Yalan sözlerden olduñ haste hep sen
Senüñ derdine dermān ideyüm ben

[Sen yalan sözlerden hep hasta oldun. Ben senin derdine ilaç olayım.]

969. Seni şişürdi halkuñ kuru düşi
Inanma kim yalan söyler o öküşi

[Halkın kuru hayelleri seni şişirdi. O kişiler yalan söyler inanma.]

970. Bu gice böyle gördüm hazretüñi
Dimek arturdu katı illetüñi

[Bu gece hazretini böyle gördüm. Kesin olarak demek sebebini artırdı.]

971. Yedi kat gökleri seyrān idensin
Yer ehlin özine hayrān idensin

[Yedi kat gökleri ferahlık edensin. Yer ehlin özüne haytanlık duyarsın.]

972. Yine gel tevbe vü telkīn alup hoş
Düriş mir'āt-ı dilin eyle bī-gış

[Pişman olup ve güzel fikirler söyleyip yine gel. Aynaya uzak gönül darlığı eyle.]

973. Ki senden benlüğüñ gidince cehd it
Şalup egri yolu doğru yola git

[Senden benliğin gidince çabala, Eğri yoldan vazgeçip doğru yola git.]

974. Ki yaz bir çiçekle yazlamaz hīç
Bu söz bir pula degmez yüri var geç

[Hiçbir çiçekle yazı bir yerde geçilemez. Bu söz bir para değmez yürüyüp geç.]

975. Güneş gibi gerekdür mürşid olan
Tarīk-i Hakkā toğru rāşid olan

[Tarikat piri olan doğru yola gösterj Allah'a doğru dönüp güneş gibi gereklidir.]

976. Şala her araya hoş rüşenāyı
Ne yadı kıoya hod ne āşināyı

[Her arayana güzelce parlaklık bırakmalı, ne yabancı ne tanıdık bırakmalı.]

977. İlāhī Rūşenīnūñ şevķını sen
Ziyād eyle dimeye tā ki sen ben

[Sen ben İlāhi Ruşeni'nin şevkini sen fazla edip demiyorsun.]

Der Beyān-ı Ān Ki Mūnkir-i ʿİlm-i Taşavvuf Kāfirest

[Tasavvuf İlmini İnkâr Edenin Kâfir Olduğunun Beyânı Hakkında]

978. Yine iy Rūşenī al ele bir cām
K'anı nūş eyledi hoş Aḥmed-i Cām

[Ey Ruşeni eline bir kadeh al. Ahmed kadehi güzel kanı ile içip durdu.]

979. Ƙomañ elden diyü cām-ı müdāmı
İçüñ ser-hoş oluñ dirdi müdāmī

[Cam şarabı diyip elden koyma. Şarabı içen sarhoş olup derdi.]

980. Ƙoman elden ƙalender-vār ayağı
İçüp bilmez olan baş u ayağı

[Alçak gönüllü kimse ayaklı şarap kadehine elden koyma. Baş ve yağı olan içip bilmez.]

981. Ki ser-hoş olsa ƙāđī ḥad uramaz
Ayılmayınca ƙulağın buramaz

[Kadı sarhoş olsa sınır dışı edilir. Kulağın ayılmayınca sıkıntı verir.]

982. Gerekmez kime kim ƙulağ burulmağ
Müdām āşüfte olup ḥad urulmağ

[Kime kulak asmak gerekmez. İffetsiz kadın sarhoş olup dövülür.]

983. Ḥarābāt içre içüp hoş müdāmı
Ayılmasın olup ser-hoş müdāmī

[Güzel şarabı içip içine meyhaneci şarabı koyup sarhoş olur ayılmaz.]

984. Ki sen de ser-hoş olup söyle sözüñ

Harābātīler içre şalup özüñ

[Harabeler içinde özüne salıp sende sarhoş olup sözünü söyle.]

985. Di sözi ne kadar dirsən yürü var

Taşavvufda ne kâdī ne kazā var

[Sözü ne kadar dersən yütü var. Tasavvufda ne yargıç ne de hâkim var.]

986. Taşavvuf ehline di sözi ya'ni

Dime şüret-perest olana ma'ni

[Tasavvuf ehline sözü kıvama gelmiş de. Görünüşüne tapana engel deme.]

987. İrişmez şüfiye kâdī kazāsı

Anuñladur Hudānuñ hod rızāsı

[Tasavvuf ehline ölüm kazası erişmez. Allah'ın kendi isteği onunladır.]

988. Niçün kim özüne gelmez müdāmī

Olup ser-hoş içüp cām-ı müdāmı

[Niçin şarabı özüne gelmez. Cam şarabı içip sarhoş olup,]

989. Harābātuñ içinde mest ü hayrān

Gezer hoş ser-hoş olup pāy-kübān

[Viraneler içinde çok beğenilmiş ve akli başında olmayan dövücüler sarhoş olup güzel gezer.]

990. Taşavvuf 'ilminüñ 'aynın 'ayān it

Me'ānīden şor çün hoş beyān it

[Tasavvuf ilminin nesnesini belli et. Engelden sor çünkü ona güzel izah et.]

991. Peyember peykidür güyā taşavvuf

Olup başdan ayağa hep ta'arruf

[Peygamber sanki tasavvuf bisikletidir. Başdan ayağa herkes bilir.]

992. Şıfâtı merhâmetdür zâtı şefkat

Muhabbetdür sözi işi meveddet

[Şahsı kılık ve dış görünüşü yardıma sevgiye muhtaç olanlara karşılıksız olarak merhamet ve sevgiyle yardıma koşandır. Sözü işi sevgi ve sohbetir.]

993. Tevekkül rûhıdur gönli kanâat

Teni şâbirlik ü nefsi şıyânet

[Gönlü yetinip kadere, yazgıya boyun eğip ruhudur. Gövdesi nefsi sabırlı olup korur.]

994. Ki taqvâ zâdıdur ziyyi tezehhüd

Tecerrüd hırkası tâcı ta'abbüd

[Kendini dindâr gösteren zeytin gibi azdır. Hırkasını çıkarıp kulluk eder.]

995. Şafâ dellâlıdur Hâk müşterîsi

Özü begdür velîlerdür çerîsi

[Cenab-ı Hak jupiter gezegeni gönül şenliği ile yüksek sesle bildirir. Özü askeri beyi babaların babasıdır.]

996. Bekâ bâzârıdur yokluk kumâşı

Fenâ dükkânı miskînlik firâşı

[Bekâ pazarıdır, yokluk kumaşıdır, fenâ dükkânıdır, miskinlik de yatağıdır.]

997. Ebîtü inde rabbî dir ta'amı

Ve kalbî lâ-yenâmîdür menâmı

[Ben Rabbimin katında gecelerim. O beni yedirir içirir. Rüyası kalbi tutkulu olmayandır.]

998. Taşavvuf ehli kimdür söyle bir bir

Nedür ne didükleri sözlerde hem sır

[Tasavvuf erbabına söyle bir bir kimdir. Sözlerde dedikleri sır nedir.]

999. Taşavvuf sözi feyzîdür Hüdânuñ

Kelâmı girdi virdi Muştafânuñ

[Tasavvuffun sözü Allah'ın şanı şöhretidir. Mustafa'nın sözünü tutup verdi.]

1000. Nebīnūñ kavlidür ya'ni şerī'at

Ṭarīkat fi'lidür hāli haḳīkat

[Peygamberin sözü aydınlık sözlüdür. Yolu hali gerçeği kendisidir.]

1001. Kelām-ı Haḳḳı her kim ki işidür

Özine gelmemek anuñ işidür

[Her kim ki Allah'ın sözünü işitir. Özüne gelmemek isyankârın işidir.]

1002. Ki gelmez ser-ḥoş olup hîç özine

Çalınmayup kalem anuñ sözine

[Onun sözüne yazı yazmayıp sarhoş olup özüne hiç gelmez.]

1003. Di niçün münkir neden di kāfir

Taşavvuf ʿilmin iy sözde māhir

[Ey sözde becerikli tasavvuf ilminde usta olan dün haramı olanı neden yaptı.]

1004. İdüp taşnīf aḳsām-ı ʿulūmı

İden ʿāciz ʿulūmından fūhūmı

[Kısm bilgileri sıraya dizip, ilimlerden fuhuşu beceriksizlik eder.]

1005. Taşavvuf ʿilmini ol merd-i kāmīl

Şerī'atden dimiş bir bāb bilgil

[O yetişkin mert tasavvuf ilmini şeriatdan bir mevzu bilir demiş.]

1006. Ki bir kısmına iden şer'ın inkār

Olur elbetde kāfir ile iḳrār

[Kötülüğün bir kısmını inkâr eden elbette kāfir olarak söyler.]

1007. Niçe bir kısmına her bir sözine

İden inkār fikr itsün özine

[Her bir sözünün pek çoğunu inkâr eden özüne fikir versin.]

1008. İki ʿālemde olur itüreñ yol

Perişān fikr ü āşüfte-figār ol

[İki dünyada yol veren olur. Fikir ve iffetsiz kadın incinmiş perişan olur.]

1009. Hele didüm saña işbu sözi ben

Buları özgeye benzetmegil sen

[Ben sana hele bu sözü dedim. Sen bunları özüne benzetmeyesin.]

1010. Hüdā bunlara şefkat itdi

Bulara her ki yitdi Hakkā itdi

[Allah bunlara şefkat etdi. Bunlara Allah yetti.]

1011. Taşavvuf ehline ehlu'llāh dirler

Ḳamuya ḳul bunlara şāh dirler

[Tasavvuf ehline evliya derler. Hepsine kul bunlara şah derler.]

Latīfe

(Fıkra)

1012. Yine gel diñle cāndan bir laṭīfe

Latīfe hoş gelür zīrā laṭīfe

[Gel dinle içten yürekten samimi bir söz de, çünkü hoş sözler güzel gelir.]

1013. Meger kim bir ḳabā şakallı kişi

Çıḳup minberde vaʿz itmede işi

[Bir kaba sakallı kişi meğer minbere çıkıp işi vaaz eder.]

1014. Cihānda hīç özinde özge kişi

Götürüp hāşılı ol deñlü rīşi

[Özünde o yürekli kişi hiç özünde o denli saçaklı ortaya çıkarıp görünür.]

1015. Çıḳara minber üzere ḥaddi yoḥdur

Egerçi pehlivān ʿālemde çoḥdur

[Minberin üzerine çıkmaya haddi yoktur. Eğer ki cihanda pehlivan çoktur.]

1016. Başupdur anı bu vech ile rîşî

Ki rîşinden görünmez özü kişi

[Onu bu yönünden saçaklı olmuştur. Kişi özünden dolayı saçaklı görünmez.]

1017. Ayaqlanmış gezer bir rîş gūyā

Velî bir kişi var rîş içre gūyā

[Bir sakal sanki ayaklanmış geziyor, sanki ama içinde veli bir kişi var.]

1018. Özinden ٲolına  arzına rîşî

Gören elbetde dir ki  urfe kişi

[Kendisinden önüne sakalı doluyor, gören elbette görülmemiş kişi diyor.]

1019. Görüp minberde anı bir  alender

La ife itmede m hir  alender

[Onu minberde bir gösteriŐsiz görüp, becerikli gösteriŐsiz güzel eder.]

1020. Eger bu v 'iz olsaydı feriŐte

Diyüp bir hoş kişiye iy eniŐte

[EĞer bu dinsel öğüt veren kimse masum olsaydı, ey eniŐte bir kişiye hoş der.]

1021. Olurlardı dise i iy k n-ı mes 'il

FeriŐteler arasında res 'il

[Ey meseleler kaynağı, melekler arasında risaleler olurlardı, desen.]

1022. Bu sözdür gerçi Őuretde la ife

Velî ma nide  g td r la ife

[Güzel sözü eğer ki tarzı bu sözdür. Veli manide güzel sözü öğüttür.]

Der-Telvīn-i Şāhib-i İrşād Gūyed

[İrşad Sahibinin Telvīni Hakkında Söyler]

1023. Dimiş ol kim Fuşūşuñ iyesidür

Ki telvīn tolu aña giysidür

[O Fusus'un beyazlığıdır demiş. Ona renk veren dolu giysidir.]

1024. Diyin vāқи° midür hem Fuşūşa

Muṭābık olan ef°alı nuşūşa

[Hem Fusus'a bir meydana gelen midir diyen, amelleri biçimsiz insan gibi uygun olandır.]

1025. Fütūhāti ki dinür aña Mekkī

Anuñ bir vārididür tutma şekki

[Futuhat'ı Mekkî'den olan denir. Onun bir tutma şekli vardır.]

1026. Bulupdur çoklar anuñla Ḥaḫa yol

Ki beş yüz elli toḫuz bābdur ol

[Onunla Allah'a çok yol bulunur. O beşyüz elli dokuz kısımdır.]

1027. Anuñ bir cild iderler altı bābın

Ne deñlü cild olur gör bir kitābın

[Onun altı kısmını bir cild olur derler. Gör bit kitabın ne denli cild olur.]

1028. İden üç vech ile Ḳur'ānı tefsīr

Olan tefsīr ile her ḳalb-i tef sīr

[Kuran'ı bu yüzden bildiği kadar açıklayıp, Her kalbinden bildiği kadar açıklayıp yorumlar.]

1029. Tamām olanda ol tefsīr-i tenzīl

Adın ḳodu Kitāb-ı Cem° u Tafşīl

[O okuduğunu anlayıp indirdiği zaman tamam olup adını Kitab-ı Cem Tafsil koydu.]

1030. Ki her biri āyeti üç vech ile ol

İdüp te'vîl halka gösterüp ol

[O her bir üç ayeti bu yüzden, o halka gösterip söz veya davranışa başka bir anlam verir.]

1031. Didi evvelki te'vîle celâl ol

Didi ikinci te'vîle cemâl ol

[Evvelki söz veya davranışa başka bir anlam verip büyüklük ol dedi. İkinci söze ise doğru söz ol dedi.]

1032. Tamâm idüp cemâliyle celâli

Didi üçüncü te'vîle kemâli

[Yüz güzelliği ile büyüklük edip, Üçüncü söz veya davranışa başka bir anlam verip olgunluk ol dedi.]

1033. Diyen Qurânda bir tekrâr elif yok

Olan şadrından 'ilmi Tañrınıñ çok

[Kuran'da elifin tekrarı yok diyen, ilmi Tanrı'nın çok meydana gelmesinden olur.]

1034. Velâyet bende hatm oldı diyendür

Nebât ü kand ile şekker yiyendür

[Velilik bende bitirdim diyendir. Şekerli bitki ile şeker yiyendir.]

1035. Kemâlâtın aña göre kıyâs it

Ki telvînden özüñe bir libâs it

[İyiliklerini ona göre kıyaslarsın. Boyayıp özüne bir elbise et.]

1036. Fuşuşında getürmişdür bu sözi

Giyüp telvîn libâsını öz özi

[Bu sözü düşündürücü ve sakalı söz getirmiştir. Özüne elbisesini boyayıp giyer.]

1037. Budur şeyhin sözi iy yâr-ı şâdık

Ki olmağıl münâfık ol muvâfık

[Ey doğru sözlü sevgili şeyhin sözü budur. O uygun fırsatçı olmayasın.]

1038. Özinden öñ çıkar telvīn libāsın

Al andan egnine temkīn ʿabāsın

[Elbisenin özünden boya ön plana çıkar. Ondan enine ölçülü bir şekilde al.]

1039. Gidüp telvīn gelenden şoñra temkīn

Gerek mürşīd olanda yine telvīn

[Kararsızlıktan kurtulup sonra boyamaya gidip, Yine boyayıp gerek doğru yolda olandır.]

1040. Ki tā irşād idebile Hudāya

Olup meşrebde bendeş Muştafāya

[Allah'a doğru yol gösteren ehabil kuşlarına Mustafa'ya bende ahlaklı olurum.]

1041. Ki telvīn olmayınca olmaz irşād

Nebīnūñ rūhıdır bu söz ile şād

[Boyama olmayınca doğru yol gösteren olmaz. Bu söz ile sevinçli Nebi'nin ruhudur.]

1042. Niçün k'ol cümle ʿālem pīşvāsı

Ḥabīb-i müctebāsı reh-nümāsı

[O cümle niçim ālemin öncüsü, seçkin sevgilisi, kılavuzu.]

1043. Dir idi Rabbi zidnī ʿilmen iy cān

Bi-hükm-i külle yevmin hüve fī şe'n

[Ey can Ey Rabbim ilmimi artır dedi. O her an bir iştedir.]

1044. Resülūñ Rabbi zidnī didüğinden

Müdāmī şehd ü şekker yidüğinden

[Resul'un Ey Rabbim ilmimi artır dediğinden, şarabı bal ve şeker yediğinden.]

1045. Müdāmī mürşīde telvīn gerekdür

Şakın sen şanma kim temkīn gerekdür

[Şarabı doğru yola gösteren boyama gerekdir. Sen sakın sanma ölçülü olması gereklidir.]

1046. Nişе kim Rabbi zidnide olup pîç

İlâhî zidnî eilmen dimedi hîç

[Çobandüdüğü Rabbim ilmimi artırda babası belli olmayan olup. O her an bir iştedir ilmi demedi hiç.]

1047. O eâlem halkınıñ püşt ü penâhı

Didügi rab dimedügi ilâhî

[O âlem halkının sığınacak yeri olmayıp boyasında yerleşme istediğidir.]

1048. Olup şâbit-kağem telvinde dün gün

Ki telvinde istedügidür temekkün

[Sabit ayağında boyayıp dün bugün olup. Boyasında yer tutma isteğidir.]

1049. Münâcât idüp ol baħr-ı meeânî

Didügidür daħı iy yâr-ı cânî

[O deniz mekânı Allah'a yakarıp. Ey sevgili candan sevdiğini dediğidir.]

1050. Temekkün vir baña telvinde yâ Rab

Ki dūr olmayam olam saña akreb

[Ya Rab boyasında bana mekân ver. Sana uzak akraba olmayayım.]

1051. Dimekdür vir baña telvinde temkîn

Maķâmum ola dâ'im tâ ki telvîn

[Bana boyamada mesafeli ol demektir. Daima ta ki boyayıp yerinde ol.]

1052. Gel iy telvine münkir yine işit

Var aña göre sen daħı bir iş it

[Ey inkâr eden boya gel yine işit. Ona göre sen dahi bir işi var et.]

1053. Getürdüm yine bir gün gibi şâhid

Anı ħuffâş olan olmaz müşâhid

[Yine bir gün tanık gini getirdim. Onu yarsa gibi olan göremez.]

1054. Bakamaz Şeb-pere Őemsũn yũzine

Getũrũr çok amaŐmaŐlık gũzine

[GũneŐin yũzũne yarası bakamaz. Gũzũne çok karmaŐıklık getirir.]

1055. Meger Mollā ˆAlā'e'd-dĩn-i Rũmĩ

Olan āvũs-ı azret-i nefis-i bũmĩ

[MeŐer Molla Alaeddini Rumi kutsal sayılan tavuk nefesinde baykuŐ olan.]

1056. Mũbārek sevgili ulı udānuñ

ˆAlĩsi ˆilm içinde MuŐtafānuñ

[Allah'ın sevilen sevgili kulunun bilgisi içinde Mustafa'nın Ali'si,]

1057. Beyāzu'l-vech yaˆnĩ ˆilmi Őalan

Sevādu'l-vech anuñ yerine alan

[AydınlıŐın sebebinin doŐrusu ilmin ta kendisi olan, onun yerime zayıf olan.]

1058. MeŐāyih arasında Şeyh-i meczũb

Gũnũllerde amu maŐbũb u merŐũb

[Şeyhi deli olanlar Şeyhler arasında hepsi muhabbet edilen ve beŐenilen gũnũllerde.]

1059. arĩkatda olan meczũb-ı sālĩk

Olup maˆlũmı mecmuˆ-ı mesālĩk

[Deli divane olup bir tarikat yolunda olan bir araya gelmiş meslek olur.]

1060. Mũrĩd-i seyyid-i sādāt-ı ˆālem

Murād-ı mũrŐid-i evlād-ı Ādem

[Tarikata girmiş olan Hz. Muhammed'in soyundan olan ve onun izinden gidenler, isteyip doŐru yola gũsteren insan çocukları.]

1061. arındaŐı ulusı RũŐenĩnuñ

Kũũcekden mũrebbāı anĩnuñ

[Ruşeni'nin milleti kardeŐi dũrdũ kũũklũkten zengin sahibi.]

1062. amudan Rūŝenīnūñ sevgilisi

Ŗerīatde arīkatda ulusı

[Ruşeni sevgilisi hepsinden milleti şeriat ve tarikatda.]

1063. Yaan dilden hicābı yūzi nūrı

aravaŝı olan umadaki hūrı

[Perdesi yūzū nuru yakan dilden kadın kōlesi umadaki ahu gōzlı olan.]

1064. Fenā apan geen kŭllī ōzinden

Ŗafāya varılan dā'im sōzinden

[Ōzünden dena tapıp bŭtŭne geen sōzünden daima temize varılır.]

1065. O pula ŝaymaya altun u ŝīmi

Ŗafā deryāsınuñ dŭrr-i yetīmi

[Altın ve gŭmŭŝŭ o paraya saymaya berrak denizinin yetim incisi gibi.]

1066. Yetiŝdŭrŭp iŭp ıŝk ile bāde

Mŭrīdi bir dem iinde murāda

[Aşk ile şarabı yetiŝtirip iip. Ŗeyhin maksatı bir an iinde.]

1067. Ŗafālar depreden āh ilinde

Yŭrekler oynadan vāh ilinde

[Gōnŭl ŝenlii yurdunda ah sōyleyen yurdunda yŭrekler vah eder.]

1068. Ŗalanda olunı bir kezde yŭz yŭz

Dōken halkı yŭzi ŭstine dŭpdŭz

[Kolunu bir kezde yŭz yŭz salıp halkı yŭzŭ suyu ŭstŭne kendi halinde dōker.]

1069. Giden vecde halāyık ŝobetinde

Ŗafāsız kimse olmayan atında

[Kadın kōle sohbetinde hayranlık duyup giden. Gōnŭl ŝenlii katında kimse olur.]

1070. Leā'if kānı deryā-yı haāyık

Deāyıkda olan gāyetde fā'ik

[Gŭzel sōzŭ gerek denizde ŭstŭn gayetli olan ince nesni olandır.]

1071. Diyen derd ile her n'ideyem dost

Gören her şey'i mağz u görmeyen post

[Her söylediğim dost diyen üzüntülü her şeyi türlü hayvan derisi beyni gören.]

1072. Otururken ayak üstine tursa

Turup hoş vech ile bir na'ra ursa

[Ayaküstüne durup otururken, hoş güzel söz bir bağırıp durur.]

1073. Varurdu vecde ger ola kara taş

Gören bî-ihtiyâr iderdi şâbâş

[Hayranlık duyduğu şey kara taş olur. İhtitar olmayan gibi gören ona alkışlardı.]

1074. Tutanda şevk ile şohbet müdâmî

İçüp ıışk ile suğrâk-ı müdâmı

[Şarabı istek ve sohbet ile tutan. Pek çok küçük aşk ile şarabı içer.]

1075. Dir idi germ olup hoş ʻâşıkâne

Güzel sözler dir iken şâdıkâne

[Aşikhane güzel olup gayretli deridi. Güzel sözler sadık olur derler.]

1076. Beni yâ Rab telvînden ayırma

Kapuñdan kulluğundan bir dem ırma

[Ya Rab beni senden ayırma. Kapından kulluğunda beni bir an ayırma.]

1077. Biz andan niçe kez bunu işitdik

Varup aña göre biz de iş itdik

[Biz ondan bunu kaç kez işitdik. Ona göre bizde varıp iş itdik.]

1078. Siz anı şanmañuz iy ehl-i temkîn

Ola maşşûd aña evvelki temkîn

[Ey ehli siz onu kararsızlıktan kurtulup huzur ve sükûna mahzar olup sanmıyınız. Ona evvelki maksadınız onu kararsızlıktan kurtulup huzur ve sükûna mahzar olasıınız.]

1079. O telvîni dilemez mürşîd olan

Ḥakuñ yolına dün gün rāşid olan

[Allah'ın yoluna dün bugün akıllı olan doğru yola gösterene dilemez.]

1080. O telvîni diler mi sâlik olan

Meveddet milketine mâlik olan

[Muhabbet mülküne her şeyin sahibi olan Allah o yola bir taikatda olan yolda diler mi?]

1081. Müdām olan dilinde mest olanda

Ḥum-ı ḥamrı ile ʿıŝkuñ dolanda

[Şarap küpü şarap ile aşırı içip dilinde dolayıp güzel olup sarhoş olur.]

1082. Sevādu'l-vech fi'd-dāreyn geçdüm

Ḥum-ı fakr u fenādan ḥamr içdüm

[Zayıf olan üslubunda iki dünyadan geçtim. Küp şekilde ihtiyaç ve devamlı olmayan şaraptan içtim.]

1083. Enāniyet donın ya'nî ki şaldum

Anuñ yerine yokluk donın aldum

[Benlik pişkinlik donuk haldeydim. Onun yerine yokluk donuk kaldım.]

1084. Şalup telvîn ü temkînüñ pelāsın

Giyüp ʿıŝk ile telvînüñ libāsın

[Boyayıp ve kararsızlıktan kurtulup huzur ve sükûna mazhar olup süzgeçten geçirip. Aşk ile boyayıp elbise giyer.]

1085. Dün ü gün ḥalkı Ḥaḫḫa ündürem ben

Velî ben didüğüme tutma daḫ sen

[Halkı dün bugüne Allah'a ben haber veririm. Sen benim Veli dediğime bakma.]

1086. Degül ben didüğü benlikden ola

İŝaretdür hemān bir ŝaḡa vü şola

[Benim dediğim benlikten olan değil. Hemen bir sağa sola işaretdir.]

1087. Nebīnūñ didügi gibi müdāmī

Ene'd-dā'ī içüp cām-ı müdāmī

[Şarabı Nebi'nin dediği gibi benim sebep olan cam şaraptan içip.]

1088. Hikāyet vechi ileri didügi

Aña naklin özinden eyledügi

[Hikâyenin üslubu ileri dediği ona özünden naklede.]

1089. Sen özüñ gitdügin yola dime yol

Sözüm tut çok varur şağa şola yol

[Sen özünde gittiğin yola yola yol deme. Sözünü çok tut. Sağa sola varırsın.]

1090. Bu yol kim sen gidersen gitmeseñ yeg

Bu iş kim sen idersen itmeseñ yeg

[Bu yol daha çok üstünlü sen gidip gitmezsen. Bu işi sen daha üstünlü sen eder etmezsen.]

1091. Özüñden itme iş özgeye danış

Danışma özgeye özüñe danış

[Özünden işi yürekli kimseye danışma. Yürekli insanın özüne danış.]

1092. Özüñüñ cehlini var ilme şayma

Bu hışm u kibr ü kīnūñ hılme şayma

[Özünde cahillik var ilme sayma. Bu öfke kibr ve kinini sükûn sayma.]

1093. İder bilmedüğinden her iki güftār

Aña ādem dime dīn hırs u güftār

[Her iki sözü bilmediğinden eder. Ona dini hırslanıp sözler söyleme.]

1094. İdenler da'vā-yı ıışķ-ı İlāhī

Diler kādī-i vaķt iki güvāhı

[Şaşıp aşkından İlahi derler. Kaza edenin vaktinden iki şahit diler.]

1095. Biri zıkr-i müdām iy merd-i zākir

Biri fikr-i tamām iy maḥz-ı fākir

[Ey mertli tekrar edip şarabı anan biri ey has olan fakir ve fikirleriyle olur.]

1096. Muvāfiḳ olmasa ger lafz u maʿnī

Ḳabūl ider mi kāḏī yaʿnī anı

[Eğer sözlerine engel uygun olmasa onu yargıç kabul eder mi?]

1097. Şaḳın ḳāḏī ḥuzūrında güvāhuñ

Yalan çıḳup senüñ urmaya rāhuñ

[Kadı huzurunda şahit gösterme sakın. Senin yoluna gelmeye yalan çıkarsın.]

1098. Gel itme daʿvā-yı bī-maʿnīyi sen

Daḫı söyleme mālāyaʿnīyi sen

[Sen şaşırıp engel olma. Sen manasız boş şeylere niyet dahi etme.]

1099. Yeter ol yūri var pālūde-i ʿilm

Ki tā olmayasın ālūde-i ʿilm

[O düzülmüş ilminden yürü var git. Karışmış ilminden sakın olmayasın.]

1100. Olup mest-i ʿamel müstaʿmel olma

Sözüm ihmāle şalma mühmel olma

[Kendinden geçirip kullanılmış olma. Sözüünü ihmal edip manasız boş söz konuşma.]

1101. Seni ḳurutdı ḳurı güft ü güyuñ

Nedendür ʿāleme çıḳmadı büyuñ

[Seni kuru dedikodu yuvarlak şekilde kurutdu. Âleme kokun çıkmadı nedendir.]

1102. Nihān olmaz dimişler bū-yı müşki

Şanur mısın meger kim müşk-i püşki

[Kokusu mis kokulu gizli saklı olmaz demişler. Mis kokulu meğer sanmayasın.]

1103. Cihānı tutdı amma ḳīl ü ḳālūñ

Görinmez ara yerde hiç ḫālūñ

[Amma söz ve gür dünyayı tuttu. Ara sıra hiç halin görünmez.]

1104. Ne kiři kim dūřer ol kıl ü kâle

Bilũn ol vâkıf olmaz hĩç hâle

[O söz kumařıda kiři dūřer. Bilin ki o bilen kiři hiç kuyruklu bir yıldız olma.]

1105. Ne bilsũn kâl ehli ehl-i hâli

Çü yok hâli velĩ çok kıl ü kâli

[Dedikoducular tasavvuf ehlini ne bilsin? Hâli yok ama dedikoducu çok.]

1106. Hıred ehli ne bilsũn ışık hâlin

Çü bilmez ol kelâmınuñ me'âlin

[Ehli aşk halinden akıllı ne bilsin. Çünkü o sözün anlamı bilinmez.]

1107. Bir elde iki karpuz tutmak olmaz

Yemeği çignemededen yutmak olmaz

[Bir elde iki karpuz tutmak olmak. Yemeği çignemededen yutmak olmaz.]

1108. Yapıřsañ kâle elbetde kaçır hâl

Şığışmaz hâşılı bu hâl ile kâl

[Kumaşa yapışsan elbette halin kaçır. Bu hal ile de ortaya çıkıp sığışmaz.]

Min-Kelâm-ı Rûřenĩ Der-Beyân-ı Hũ Güyed

[Hũ'nun Beyânı Hakkında Rûřenĩ'nin Sözlerinden]

Fâ'ilâtũn/ fâ'ilâtũn/fâ'ilũn

1109. İy şarâb-ı Hũdan içüp cüş iden

Özũñi lâ-yaçkıl u medhüş iden

[Ey şarabı Allah'tan çoşup içen. Özünü dehşete uğramış eder.]

1110. Söyleyüp ğayb-ı hüviyyet sözini

Baħr-ı Hũda ğark iden kend'özini

[Allah'ın sözünü blmeden söyleyip denize Allah'tan kendi özünü batırır.]

1111. Ney dilinden söyliyeni türlü kelâm

Ney gibi içüp nefesden müdâm

[Dilinden ney gibi türlü kertenkele söyleyen Nefesden ney gibi şarap içer.]

1112. Bî-ğod olup bu iki beyti diyen

Mest ü bî-ğodlar libâsını giyen

[Bu iki beyiti zırhsız deyip. Zırhsız aklı başında olmayanlar elbise giyer.]

1113. Şanmañuz siz beni kim gû gû direm

Belki yâ Hû dimezem Hû Hû direm

[Sen beni insan dışkısı gibi sanarsan. Belki Allah demeşem, Allah Allah derim.]

1114. Çün yakîn ol bize min-ğabli'l-verîd²⁵

Lem nekul yâ yâ nidâ'un li'l-ba'îd

[O bize şah damarımızdan daha yakındır. O kuvvetli kişî bize uzaktan seslenir.]

1115. Dise bir kimse saña iy bahtiyâr

Nitekim Yâ Hû demekde bu'd var

[Bir kimse sana ey talihli dese. Nitekim bunda var ki ya Allah demekde.]

1116. Hûda dağı var işâret iy ağı

Pes yûri var dime ayırağ dağı

[Ey ah çeken Allah'a işâret dahi ver. Ayırarak dahi pes etme yûri git.]

1117. Hûda ğaybet dağı var ğâzırdur ol

Her arada ğâzır u nâzırdur ol

[Allah'a hazırda olup hazır olasın. Her anda hazır ve idare eden olasın.]

1118. Ol su'âle iy tabîb-i ğoş-ğitâb

Böyle dimişler işit şâfi cevâb

[O soruya ey hekim ğoş güzel söz edip temiz olan kimse böyle cevap vermiştir.]

---

²⁵ “ Yemin olsun ki, insanı biz yarattık. Nefsinin ona neler fısıldadığını da biz biliriz. Biz ona şah damarından daha yakınız.” âyetine işâret edilmektedir. Bkz. Kaf, 50/16.

1119. Mestlerdür bunlara yoğdur alem

Her ne kim syleseler iy hoş-adem

[Bunları yazan yokur kendinden geendir. Ey hoş ayağını uzatıp ne sylerler.]

1120. urb u buduñ szi yoğ bunlara hi

Bunlaruñ szne sen var olma p

[Bunların szne sen ol sakın evlilik bağı olmadan dnyaya gelen ocuk olma.]

1121. Dime friğdr ibretten bular

G'ib  hzır işretten bular

[Bunlar işini bitirmişlikten ibare deme. Bunlar grnmeyen ve gz nnde olur.]

1122. Duymađ olmaz bunlaruñ szlerini

Bilmek olmaz nitekim zlerini

[Bunların szlerini duymak olmaz. Sonu olarak zlerini bilmek olmaz.]

1123. iř szidr bularuñ szleri

işi grmekdr bağan dem gzleri

[Bunların szlerini aş szdr. Malzemesi o an gzleri aş grmekdir.]

1124. Bilmek olmaz n' idgin Y Hlaruñ

Hlaruñ hay haylaruñ h hlaruñ

[Ya Allah'ın ne diyeyim bilmek olmaz. Allah'ın o szleridir.]

1125. Bunlaruñ h hy hayret hydur

şanma eller gibi şasret hydur

[Bunları Allah'ın huyundan hayret sananlar. Sanma eller gibi hasret duyasin.]

1126. H didklerin işret řanmañuz

Hların lafz u ibret řanmañuz

[Allah dediklerini işaret sanmanız. Allah'ın sznden sz ve ibare sanırsanız.]

1127. İsteme var sen bunlardan nağv u şarf

F'il  mef'l ism  fi'l  şarf

[Sen bunlardan bir yol bulup şarf isteme. İsmi fail meful şarfinden.]

1128. Fā'il mef'ul ü ism ü fi'l ü harf

Bunların sözünde şıgmaz naıv u şarf

[İsmi fail, ismi meful ismi harflerin sözünde miktar farz olmaz.]

1129. Şormağıl lafz u 'ibāret bunlara

Ġaybet u hāzır işāret bunlara

[Bunlardan sözden ibaret sormayasın. Bunlara başka bir yerde buluşup hazır et.]

1130. Bunlara iy cān demişler şāhlar

Şeyhler her nesneden āgāhlar

[Her nesneden bilgili şeyhler bunlara ey can şah demişler.]

1131. Mestler dīvāneler āşüfteler

Mūlih ü şūrīde-hāl ālüfteler

[Kendinden geçerek aklı başında olmayan iffetsiz kadını güzel tutkulu iffetsiz kadın olur.]

1132. Bekrīler 'ayyāşlar cemmāşlar

Rindler evbāşlar kıllāşlar

[İçkiye çok düşkün içen aldırışsızlar mahalle çapkını hilecidir.]

1133. Vālih ü hayrān zinde-pūşlar

Mest-i lā-ya'kıller ü medhūşlar

[Şaşırımış hayran kalmış güçlü olmuştur. Kendinden geçip şaşılır.]

1134. Ākıl ü dīvāneler hüşyārlar

Hurde-dānlar hīre vü bīdārlar

[Aklı ve aklı olmayan uyanıklar. Bir şeyin küçüğü olan gözü açık kimsedir.]

1135. Mürşid ü me'mūrlar merdūdlar

Muķbil ü maķbūllar mes'ūdlar

[Doğru yolu gösteren memurlar kabul edilmemiştir. Memurlar kabul edilmiş mutludur.]

1136. Nefes-küş pehlevānlar şīrler

Muhteşemler muhteremler mīrler

[Nefes kuşu olan aslan pehlivanlar, Muhteşem saygı değer beylerdir.]

1137. Ehl-i diller cānları bī-bākler

Dāmen-efşānlar cihāndan pākler

[Canlarına bakmayanlar için ehli derler. Dağıtıp onu dünyadan temizler.]

1138. Hūblar maḥbūblar mergūblar

°Āşık-ı şādıklar u meczūblar

[Günahları sevilen beğenilmiş âşıklar sadık ve aşk-ı İlahi ile kendinden geçmiştir.]

1139. Yār ile her demde bāde-nūşlar

Ki suḥan-gūlar gehī ḥāmūşlar

[Her anda şarap içerler. Sövüp söyleyen sessiz olmuşlardı.]

1140. Şanma ḳurb u bu°d için şūrişleri

Bilmek olmaz kim niçündür işleri

[Sanma yakınlık varlık kendine yakın göstererek işleri niçindir bilinmez.]

1141. Hū dise bunlar melekler titreşür

Oynayup yerler felekler titreşür

[Bunlar Allah diyerek melekler titreşir. Dünya oynayıp yerler titreşir.]

1142. Bunlaruñ ḥālini °aşıklar bilür

Bir hemān şıdḳ ile şādıklar bilür

[Bunların halini âşıklar bilir. Heman onu sadık kişiler bilir.]

1143. Bunlaruñ sözinde °aḳluñ daḥli yoḳ

Ḥamr-i °aḳluñ nakl-i naklüñ daḥli yoḳ

[Bunların sözünde aklın belirtisi yoktur. Şarab-ı aklından söyleyecek söz yoktur.]

1144. Yoḳ naşībi rāh-ı Ḥaḳdan vālihūñ

Bir hemān adın bilür māh u mehūñ

[Allah'ın yolundan nasibi yoktur. Aylar onun adını bilir.]

1145. Haqqı ya'nî kim göremez 'aql hîç

'Aql niçün naql ider her demde pîç

[Allah'ı aklı hiç görmez. Her anda babası belli olmayan aklı niçin ona söyler.]

1146. Hîç olmaz Haqqı bilmek 'aql ile

'Ömri geçmişdür niçün kim naql ile

[Hiç Allah'ı bilmek akıl ile olmaz. Söyler iken niçin ömrü geçmiştir.]

1147. İstemeklik görmek ile bir degül

Görmek istemekle hem-ser degül

[İstemekle görmek bir değil. Görmek istemekle bir değildir.]

1148. Nesne bilmez 'aql bir baqqâldur

Gör mâder-zâd u bir baqqâldur

[Akıl bir hikâyecidir onu bir şey bilmez. Yolda yenecek veya içilecek gıda maddesi bakkaldadır.]

1149. Yetişen aña virür geçmez direm

Külhanı miskîn şanur bâğ-ı İrem

[Ona yetişen geçmez ona bir akçe verir. Hamamda ısıtılan ocakda onu kurşun veya ok atılan nişan tahtası sanır.]

1150. Dil göginde 'ışk bir bedr-i aydur

Her ki ol 'âşık degül bed-râydur

[Dil göğünde aşk bir işin ansızın zahir olması ay gibidir. O her âşık değil kötü fikirdir.]

1151. 'Ayn-ı 'ışkın her kime kim göz kaçar

'Âşık idüp varlığın yaçar

[Aşkın gözünden her kime göz kakarsın. Âşık edip varlığını yakar.]

1152. 'Âşık idi olmadın cân u cihân

Ġamze-i ġammâz ayn-ı 'ışka cân

[Gönül dünyası olmadan âşık olurdu. Aşk gözünde çene ve yanak çukuru ayıplarını ortaya çıkarır.]

1153. Medh iden cān u gönülden iy aḥī

Kim-durur bunları gel bir gör daḥı

[Ey kardeşim canı gönülden iyiliğini översin. Bunlar gel gör eşine ender rastlanır duruma katlanır.]

1154. Ol şarābından Ḥaḳḳuñ mest-i müdām

Ayık olmayup olan mest ü müdām

[O şarabından Allah'ın şarabı ile kendinden geçer. Ayık olmayıp şarap ile sarhoş olur.]

1155. Ḥamr-ı Hūyı her nefes nūş eyleyen

Her dem özin mest ü medhūş eyleyen

[Şarabı Allah deyip her nefeste içen. Her an özünde dehşete uğramış gibidir.]

1156. Pīşvā-yı enbiyā vü mürselīn

Muḳtedā-yı evvelīn ü āḥirīn

[Hâkimler, nebiler peygamberler kendisinden önce sonra gelir.]

1157. Sözi dā'im ḥuccet ü burhān olan

Sevmek anı dīn ile īmān olan

[Sözü daima şahit ve kanıt olan onu sevmek din ile imandan olur.]

1158. Şādıḳu'l-ḳavl ü emīn-i dü-cihān

Sözi özi gibi olan cān-ı cān

[Doğru hakikatli olup anlaşılıp iki cihandadır. Sözü özü canı can gibi olur.]

1159. Āsumān-ḳadr ü şeh-i seyyāre-ceyş

Āfitāb-ı Hāşimī māh-ı Ḳureyş

[Gök kudretli, yıldız ordusunun padişahı, Hâşimi'nin güneşi, Kureyş'in ayı.]

1160. Evliyā'u'llāhı medh iden müdām

İçüben aḳdāḥ-ı esmādan müdām

[Veliler şarabı översin. Güzel isimleri övüp şarabı içersin.]

1161. Ma°den-i mihr ü vefâ kân-ı şafâ

Hağ Te°âlânuñ Habîbi Muştafa

[Sevgiyv vefâmadeni, mutluluk ocağı, yüce Allah'ın sevgilisi Hz.Mustafa.]

1162. İnne li'llâhi şerâben li'l-ğavâş

Dir idi idüp müdâmî ihtişâş

[Hak şarabı havas ehli olan sufilerindir. Şarabı kuru ot edip derdi.]

1163. Anuñ ehlu'llâh şarâbıdur adı

İçenüñ gitmez demâğından tadı

[Onun adı Allah'a sevgisine mazhar olan Evliya şarabıdır. İçenin damağından tadı gitmez.]

1164. Gerçi adıdur anuñ iy yâr ħamr

Ol degüldür ki içe anı Zeyd ü °Amr

[Ey sevgili şarab onun gerçek adıdır. Onu Zeyd u Amr o değildir.]

1165. Müdmin-i ħamr olana oldur müdâm

İçüben bî-ğuş ola mest-i müdâm

[Devamlı şarap için sarhoş olur. Hoş olmayıp içen güzel sarhoş olur.]

1166. Câm-ı Hûdan ħamr-ı Hû nüş eyleye

Hû kelâmuñ her nefes güş eyleye

[Allah'tan cam şaraptan Allah diye seslenirsin. Allah'ın sözünden her nefes işitir.]

1167. Cür°a-nüşıdur melekler bunlaruñ

Kemterîn câmı felekler bunlaruñ

[Melekler bunlardan içip işitir. Felekler bunların camından eksiklerini gösterir.]

1168. Kim ide vaşf anlaruñ meclislerin

Demlerin hem-demlerin münislerin

[Toplanacak yerde onların vasıfları kimdi. Alışılmış anların her anıdır.]

1169. Anları vaşf itdi çünkim Muştafā

Vecd ü hālet menbaı kān-ı şafā

[Çünkü onları Mustafa durumu anlatarak tarif etti. Halinden hayranlık duyup ortaya çıkıp duru olmuştur.]

1170. Meylerin sāğarların şöhetlerin

Sākī-i bākīlerin eşretlerin

[Şarapların içki bardağın sonetlerine işaret edenler öteki şarapçılardır.]

1171. Mey kim anı nüş idüp erbāb-ı hāl

Vecd iderler mest olup bī-kīl u kāl

[Onu için ehli sanıp şarabı içerler. Dedikodu yapıp sarhoş olup hayranlık duyarlar.]

1172. Mey-kede ol hamra dir beytü'l-vişāl

Anı iç şūfī helāl olsun helāl

[Meyhanede sevdiğine uluşan şaraptır. Sufi onu iç sana helal olsun helal.]

1173. Ol meyüñ cāmı cemālu'llāhdur

Andan ancak bir içen āgāhdur

[O şarabın camı yorgunluğu iderir. Ondan ancak bir içen haberdar olur.]

1174. Kim içenler esrür ol meyden kamu

Hak bilür hālın olaruñ iy amū

[O şaraptan herles içenler esir olur. Ey çokluk halinden Allah bilir.]

1175. Olsalar ser-hoş iderler hoş tarab

İşleridür eş ü eşret bī-ta'ab

[Hoş güzel olup sarhoş ederler. İşaret edip yorgunluğa işaret verir.]

1176. Anlar ol meyden taparlar tīb-i eş

İrişür anlara ba'de'l-eş tış

[Onlar güzel kokulu şaraba taparlar. Onlara şaraplar hafiflik verir.]

1177. Andan içüp yetişenler hâzrete

Ulaşırlar bir tükenmez ni°mete

[Ondan içip o saygınlığa ulaşırlar bir tükenmez nimete ulaşırlar.]

1178. Anlara pes hâşıl olur ittihâl

Ayrışup anlara anda infişal

[Onlara birleştirip pes etmeden ortaya çıkarır. Onlara o anda olduğu yerden ayırır.]

1179. Hâşıl olur anlara andan fenâ

Ol fenâda hâşıl olur hoş beķā

[Onlara ondan fena olup ortaya çıkar. O fenada hoş sonsuzluk olup ortaya çıkar.]

1180. Begler olurlar velâkin müstemir

Oluben °inde melîkin muķtedir²⁶

[Beyler amma ki sürekli olurlar. Kudret sahibi, mülkü çok yüce Allah'ın yanında olur.]

1181. Adları begler begidür müstedām

°İş iderler nüş idüp cām-ı müdām

[Onları devamlı beylerdi. Cam şarabından içip sarhoş olurlar.]

1182. Anlaruñ işi müdāmī °iş olur

Her ne kim nüş ideler biniş olur

[Onların işi şarap içmektir. Her kim içerse sarhoş olur.]

1183. Tapuben yeksân hayât-ı tayyibe

İrdiler iy cān hayât-ı tayyibe

[Hayat, şevk ve zevki yerle bir eder. Ey can hayatı hoş nesne ve helaldır.]

1184. °İşk-ı yārī kılıp iy cān anlara

Hoş-likā gösterdi cānān anlara

[Ey sevgili onlara aşk gösterirsin. Canan onlara güzel kavuşur gösterirdi.]

²⁶ “ Güçlü bir padişahın/bir Melik’in karşısında/katında, doğruyu hiç çekinmeden söyleyenler konumundadır/özü sözü birlere has oturma yerlerindedir.” âyetine işaret edilmektedir. Bkz. Kamer 54/55.

1185. Özleri ser-cümle olup zeyn-i ııık

Olalar iy cān serāser ʿayn-ı ııık

[Cümle özleri sırları uç âşık olup. Ey sevgili aynı reise âşık olurlar.]

1186. Demleri Hū Hū demek gū gū degül

Hūları sen didügin hū hū degül

[O anları Allah Allah demek değildir. Allah' sen dediğinde Allah Allah demek değildir.]

1187. ııık iletür ʿāşıkı bu menzile

Pes yüri ııık ile ʿāşıklık dile

[Bu dünyaya aşkı aşk iletirsin. Aşk ile aşkıyı dile getirirsin.]

1188. Tālibā terk itmeseñ ger varını

ııık kanda gösterür didārını

[Sen eğer ki öğrenciyi terk etme. Aşkı nereye götürür derse onu kuvvetli gösterir.]

1189. Bir nefes terk itme ıııkı ʿāşık ol

Yüri maʿşūkuñ yolında şādık ol

[Aşkı bir nefes terk etme âşık ol. Sevgilin yolunda yürü sadakatlı dost ol.]

1190. Rūşenī ıaptı yanup ııık odını

Rūşenīdür nār-ı ıııkuñ odunu

[Ruşeni aşk ateşinden odunu yanıp tuttu. Aşk ateşinin odubu Ruşeni'dir.]

1191. Nār-ı ıııkuñ odunu ıuşşākdur

Nıçeler ııık odına müştākdur

[Aşkın ateşinden odunu âşıklardır. Nicelere aşk odunu fazla isteklidir.]

1192. ııık nārı yakanı yakmaz Cahīm

ııık odıdur ʿāşıka nāz u naʿīm

[Aşk ateşinden şiddetli bir şekilde yanan yanmaz. Aşığa naz ve bolluk göster ki âşık odur.]

1193. ʿIşk odı şüretde gerçi nârdur

Nürdur maʿnide hem gülnârdur

[Aşk ateşinin gerçeğinde ateş gibidir. Engel olunan şeyde parlaklık hem ateş gülüdür.]

1194. Nūr-ı çesm-i Rūşenîdür nâr-ı ʿışk

Didesinden gitmesün envâr-ı ʿışk

[Parlaklığı gözünden ateşli aşk olan Ruşeni'dir. Göz bebeğinden ışıklar gitmesin.]

1195. Rūşenîye iy kerîm-i kâr-sâz

Vir olaruñ gibi bir hoş söz ü sâz

[Ruşeni'ye ey soylu işletmeci bir hoş güzel söz ustalık olur.]

1196. Sūzinâk it anlaruñ gibi sözüñ

Anlaruñ gibi idüp hoş hū özüñ

[Onların yakıcı gibi sözleri et. Onların hoş güzel Allah deyip söyle.]

1197. Anlaruñ Hūyı gibi it Hūyını

İdüp anlaruñ būyı gibi būyını

[Onların Allah Allah gibi söyle. Onların sevgisi gibi seversin.]

1198. Anda ol dem ki kıla bir mū hemân

Gelmek isteye aña h̄vâb girân

[Onda kala bir kıl hemen oldum. Ona yüksek irtifada pahalı oldu.]

1199. Yâ Rab anı koma ol dem bî-kesî

Ol dem ol ol kimsenüñ sen kimsesi

[Ya Rab onu insanlığa koydum. O kişi sen kimsenin sen kimsesi ol.]

1200. Çünkü ol ola saña ol demde kes

Rūşenî var tınma dağı sözi kes

[Çünkü o sana o anda kesersin. Sözüñü dahi kimse Ruşeni var ona dikkat et.]

Der-Şıfat-ı Hû Güyed

[Hû'nun Sıfatı Hakkında]

Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/fâ'ilün

1201. Hû dehâni gâliye-âsâ ider

Hoş-dem ü müşkîn ü °anber-sâ ider

[Allah deyip yüksek sesle dersin. Güzel anda güzel kokulu edersin.]

1202. N'idügin Hûnuñ ne bilsün ehl-i kîl

Hûyı bilmege gerekdür cân u dil

[Allah'ın ne dediğini güzel sözlü olan ne bilsin. Allah'ı bilmeğe canı dilden gerekdür.]

1203. İsm-i Hû güldür tenüñ gūyâ ki kil

Kil qarîn olsa güle iy zinde-dil

[Hû ismi güldür, tenin de sanki küldür. Ey gönlü zinde olan, kül güle yakın olmalıdır.]

1204. Her dem ol kilden gelür hoş bû-yı gül

Mest ider ol bû-yı gül mânend-i mül

[Her an o sözden güzel sevgi gelir. O sevgiyi gül şarabı gibi hoşuna gider.]

1205. İçen ol mülden olup mest-i müdâm

Bî-ħod medhüş olup mest-i müdâm

[O şaraptan kendinden geçip sarhoş olup içen, heyet başkanı kendinden geçerek sarhoş olur.]

1206. Muştafâdan ıaptı çün Bûbekr bû

Didi Hâzâ leyse vechin kâzibû

[Mustafa'dan Ebubekir düğün istedi. Bu yüz asla yalan söylemez.]

1207. Ahmed-i Muhtâr dönmişdür güle

Beñzeyüp bile olanlar bülbüle

[Ahmed-i Muhtar güle dönmüştür. Bülbüle benzeyip bile olsalar.]

1208. Aña çün tapardı Hâk bû-yı güli

Bû-yı gülden aña içürdi mülü

[Hak ona sevgisi için gül toplardı. Ona sevgisini göstermek için gülden şarap içirirdi.]

1209. İçüp ol mülden Habîbi tanıdı

Dermend idi tabîbi tanıdı

[O şarabı içip sevilip tanıdı. Hekim dertlerini bulup onu tanıdı.]

1210. Her ki bir cür'a o mülden tatmadı

Bir kadem Hâkdan yana ol atmadı

[Her bir kimse o şaraptan bir yudum tatmadı. Allah'dan yana olup nir ayak atmadı.]

1211. Olmadı ol Muştafânuñ hem-demi

Bulmadı şādī vü gitmedi gamı

[O Mustafa'nın her anı olmadı. İlimden ve edebiyattan hissesi olup ona ayak gidip bulmadı.]

Hâtime

[Son]

1212. Refîk oldı baña Tevfîk-i Bārī

°İnāyet-i İlāhī kıldı yārī

[Bana uygun düşürölüp temiz saf ve arkadaş oldu. İlahi sevgiliyi iyilik kıldı.]

1213. İrişdi hâtime Āsār-ı 'Işk kitâbı

Hitām-ı misk olup müşkîn hitâbı

[Asar-ı aşk kitabı bitirmeye erişidim. Söylediğim sözü üstün söyleyerek güzel oldu.]

1214. Neşâyıhdan anı kıldum müzeyyen

Meşâyıh sözlerinden hoş mu'ayyen

[Onu nasihatlerle süsledim, şeylerin sözlerinden açıkladım.]

1215. Anuñ pendidür bir dürr-i şehvâr

Kulağına at anı pâdişeh-vâr

[Onun bir nasihatı bin öğüt gibidir. Onun kulağına padişah der.]

1216. Ki tâ feth idesin mülk-i vücûdı

Bilesin kimedür eşyâ sücûdı

[Şevketli bulunup faydalı şeyleri elde edip yolları açarsın. Secdeyi varıp kimdedir bilirsin.]

1217. Nebînüñ hicretinden geçmiş ezmân

Sekiz yüz seksen dokuz yıl iy cân

[Nebî'nin göçünden ey sevgili yüz seksen dokuz yıl geçmiş.]

1218. Bunu kim okusa budur ümîdüm

Murādumsa eger yâhud mürîdüm

[Bunu kim okusa Allah'ı isteyen veya isteğim budur.]

1219. Baña ihlâş ile ide du'âyı

Yazana dinleyene hem şenâyı

[Bana duayı temiz sevgi ve yürekten bağlanarak oku. Hem övüp yazıp dinleyesin.]

1220. İlâhe'l-âlemînüñ rahmeti bol

Kim olmaz âlemi garķ eylese ol

[Allah'ın rahmeti boldur. O dünyayı batırrsa olmaz.]

SONUÇ

Bu çalışmada, XV. yüzyılın ilk yarısında yaşayan Dede Ömer Rûşenî tarafından yazılan Âsâr-ı Işk adlı isimli manzum bir eseri incelemiş buluyoruz. İncelediğimiz bu eser içerik itibarıyla Miskin-nâme'deki şiirlerden mahsus olup, Divân, Ney-nâme ve Çoban-nâme'den de manzumeleri oluşturmaktadır.

İncelenen 1219 beyit iki bölümden tereküp etmektedir. “Giriş” bölümünde Dede Ömer Rûşenî'nin hayatı ve eseri/eserleri hakkında bilgiler vererek onları açıkladık.

Asıl kısım olan dil içi çeviride ise önce transkripsiyonlu metni verip ardından günümüz Türkçesine çevirisini yaptık. Çeviriyi yaparken kelimelerin metindeki anlamının kullanılması konusunda hassas davrandık. Çalışmamızın son kısmına da elde ettiğimiz matbu nüshayı ekleyerek çalışmamızı bitirmiş olduk.

Bu çalışmayla birlikte, bugüne kadar disiplinli çalışmadan mahrum kalan bu eserin çeşitli kitlelerce ilgi odağı olacağı kanaatindeyiz. Tezimizin edebiyat sahasına, araştırmacılara, ilgi duyan eğitimcilere veya öğrencilere katkı sağlayacağına yürekten inanıyoruz.

KAYNAKÇA

Aydemir, Semra, *Dede Ömer Rûşenî Hayatı Eserleri ve Divanı'nın Tenkitli Metni (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Selçuk Üniversitesi, Konya, 1990.

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1986.

Erkan, Arif, *Arapça-Türkçe Büyük Sözlük*, Huzur Yayınevi, İstanbul, 2006.

Kanar, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul, 2018.

Kocatürk, Vasfi Mahir, *Türk Edebiyat Tarihi*, Edebiyat Yayınevi, Ankara, 1964.

Mermer, Ahmet, Koç Keskin, Neslihan, *Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü*, Akça Yayınevi, Ankara, 2005.

Özay, İbrahim, İşler, Emrullah, *Türkçe-Arapça Kapsamlı Sözlük*, FCR Yayın, Ankara, 2015.

Öztürk, Yaşar Nuri, *Surelerin İniş Sırasına Göre Kur'an-ı Kerim Meali*, Yeni Boyut, 2017.

Sami, Şemseddin, *Kamus-i Türkî*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2015.

Şimşek, Selami, *Âsâr-ı Aşk*, Buhara Yayınları, İstanbul, 2014.

Topbaş, Osman Nuri, *Nebiler Silsilesi 2*, Erkam Yayınları, 1997

Türkçe Sözlük, *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara, 2011.

Uzun, Mustafa, *Dede Ömer Rûşenî*, Neynâme, İstanbul, 1990.

Uzun, Mustafa, *Dede Ömer Rûşenî'nin Hayatı, Eserleri ve Miskinnâmesi (Doktora Tezi)*, MÜSBE, İstanbul, 1982.

Ünal, Hidayet, *Dede Ömer Rûşenî'nin Çobannâme Mesnevisi, (Yüksek Lisans Tezi)*, ATÜSBE, Erzurum, 2003.

Vural, Hanife, *Dede Ömer Rûşenî-Çobannâme, (Yüksek Lisans Tezi)*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, 2004.

Yeni Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.

Yelten, Muhammet, *Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2009.

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı: Tolgahan YALÇIN

Doğum Tarihi ve Yeri: 08.08.08.1990 Üsküdar

Medeni Durumu: Bekâr

Adresi: İnkılap Mah.İlkkurşun Cad.No 4 Daire 2 Ümraniye/İstanbul

Telefon: 546-542-61-29

E-Posta Adresi: yalcintolgahan61@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans: Anadolu Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, 2016

Önlisans: Anadolu Üniversitesi, İlahiyat (Devam Ediyor)

Ortaöğretim: Ümraniye Lisesi 2007

İŞ DENEYİMİ

Kırklareli Sosyal Bilimler Lisesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, 2015-2016

Haşim İşcan İlkokulu, Sınıf Öğretmeni, 2016-2017

Şehit Fatih Mehmet Han İlkokulu, Sınıf Öğretmeni, 2017-Devam ediyor.

EK: ARAP HARFLİ METİN

Dede 'Omer Rūgent

آثار عشق

تائلی

قلبا العارفين غوث الواسعين مرشد پير حضرت ابراهيم
كلشي الشيخ دده عر روشني نورالله مضجعه السنی

Āsar-i 'iṣk

اشو کتاب ادراہدہ خاتقاہ ولی دہہ پوست نشین کالائری
رشاد تلو شیخ شعیب شرف الدین ادرنوی حضرت تارک
ازہمت علیہ السلام و معارف نظارت جلیہ سنک ۱۰ رمضان
۱۳۱۶ و ۱۰ کانون لای سنہ ۱۳۱۴ تاریخ و (۷۶۸)
نومرولی رخصت رسمیه سیلہ طبع اولئشدر

در سعادت

(۵۲) نومرولی شرکت صحافیہ شتابہ مطبعہ سی

PL 248
D454
189
الشیخ قلب العارفين دده عر روشني نورالله مضجعه السنی

بسم الله الرحمن الرحيم

الهی بن کیم کہ ایدم مناجات طوبی کہ ایلیم باعرض حاجات
ایاد ایندہ سر خقیسات نہ حاجت حضرت کہ عرض حاجات
سواء عندک جہری و سرری وانت نعم سوئی و بری
الهی انت ستار العیوب الہی انت غفار الذنوب
دویم کوندز کوتم نوروز عیدایت ستارم بخشو بختم سعید ایت
اینیم فکرک ایت ذکرک جلییم جلییم ذکرک ایت فکرک اینیم
سورویں شراینی خیرایش پیش ایت امین ایت ہیبت کنن ایلہ خوش دم
پورویوب عنویک سرری زہ با نلردن صفین بشیش ایش ایت
کیدروب جہلی قوی برنہ عاک ایچیز طیشمن نوک کله زہ
چراغ نورک ایلہ قیل مسور غضب برنہ لطف ایدوب قو حاک
صفتل شینی بد قو خور دن دماغ عطرک ایلہ قیل معطر
الی چیک مناہیدن الہی کوزیمی وجہک ایچون اویشور دن
ایام بق ملاہیدن الہی

نہ عذر ایدم کہ بی حد در کلام مکرکیم لطفک اولہ عذر خواہم
دعای خیرولہ آکن روشنی بی ایکی عالمہ طیبسک روشنی
نہ سرکیم بری جہری سنیہ [۱] در اول نہ کف کیم جو دایز کیم [۲] در اول
چو وردک استر ایدم سندن آتی خدایا زایل اینمہ بسدن آتی
نشالک کیم ورر کیم بی نشانک خدایا زایل اینمہ بسدن آتی
شکار ایدم بلوری پشہ [۳] پیل بده پیلوری بویتار [۴] نیل
شہنشاہم جہانتاہم اہم خدایوندم وشاہم بادشاہم
کریم بادشاہم بی نیازا رحیمیا منعمای بندہ نوازا
قو جنبیدم بہ جنبش ویرن سن کوزوب کوزولین سن عوش [۵] ویرن سن
الہی نطقی نطق مسیح ایت دلك عقده سن آچوب فصیح ایت
بنی المادسون پوری وفایا اولور آلداننہ مرک مغایا
الہی استکبر سندن اولور زری مسکین دیرلادوب مسکین اولور
بلوکندن قور مسکینلرک ہم ایدوب مسکینلر ایلہ یاز و ہدم
کوزم بغلو اوکدہ چاہلر چوق صنق ایامہ اللہ طابم یوق
قوجالدم بن ولی حرصم ایکندر کوجم یوق نسف اما نہ ایت در
حکک کورمک دیرلر سن کبرلر سن ریلک صی اولک باص کبرلر سن
دکل سن کبر [۱] قو کبر وریایی کوردہ سن تا دایر ککبر بانی
[۱] منجہ بشتام قورون وقاریوز ترکیدہ کلک ویک کوچکدہ دوک درلر
[۲] کچیہ آمجیلرک کچیہ دینکاری آتہ دینور تافہہ دخی درلر [۳] پشہ تقدید
شین منجہ اللہ سوروی سیکہ دینور [۴] بویتار برغوشدر متصل سوکنارنہ اولور
و تائیمہ تفتہ ایکن خلد صوبتوب دو کورسہ نہ ایچوز دیرا و بلجہ صوس یا ہرق قانور
آکچون غشورک دخی درلر [۵] عوش عقل خانی و عورہ مناسنہ در آدن تمیز ایلہ تمیز
اولور آتکہ انسان خیری فردن وقتی ضرور دن فرق ایدر و روح جان مناسنہ در
و قلب مناسنہ کاور
[۱] کبر کاف فارسی و سکون ایلہ آکش پرست طائفہ سنہ دینور جموی تمیز اولور

کوزیمی صفلہ نامحرم بوزندن قولای دخی غیبت سوزندن
نہ سوز کیم وادیر باکہ زانی زایمہ ککورمہ یارب آتی
بنی سن خواب غفلتدن اواندیر اوایقسلر پویانغشہ پویاندیر
یتلہ طاعت آتہ سنی ایت جیس عبادت اعلیٰ ایچندہ ایدوب شیخ
قبول ایت توبہ می یارب بن سن نیمہ کادم بلور سن طابو کہ بن
خطمای دوندروب یارب صواب ککنا ہی دخی دوندر توابہ
قو باغلی قبولری آچن سن جیع مالہ رحمت صاچن سن
الہی بر غریب بی ککم بن امیدیمی بچن سندن ککم بن
ضیبنورم سکا سندن الہی کہ سن سین قولک پشت و تاهی
صفیام طوی نیامم طیبو کدر شامم یصد تاچام قو کدر
ایا پشت و تاهی روشنیکن ایکن چوغدر کنایہ روشنیکن
ندندر سن بلور سین هر کون آہن بودر قورقو صورہ سن هر کنایہ
اککچہ روشنیکن بالایی ایکن بی حدوی عد در کنایہ
نہ دکلو غرق ایلہ بحر خطبہ بفشلہ آب روی مصطفیہ
آتک یکمش کلہ جک صوچنی ہی ایدوب خوش بخشش و عفو ایلہ یارب
الہی سو کچی قیل زہ روزی و پروین آتک ایلہ ساز و سوزی
دخی سنی سونلر سو کچن ویر فلانہ بی مدد فریادمہ ابر
پشہ ویر بر عمل کہ ایدوب و قرب پشہ ویر بر عمل کہ ایدوب و قرب
الہی تاکس اینیم دخی کس قیل ایدوب نسف نفیس و خوش نفس قیل
باشندن خر خود یدلک خوارک [۱] کیدروب پوری مسکینک خوارک [۲]
آریمہ روشنیکن وصل چرن الہی لا تعد بنی یغیر
بنی سن بر نفس سندن آریمہ قو کندن قولتشدن بر دم آریمہ
[۱] خار سر خوشقلدن صکرہ عارض اولان باش آرمی ، سر امام
[۲] خار عذار و زندہ فایرلرک باش اورنوی کہ چاروکسانی تیر اولور

کل آهک روشنی مانند برق آید
سکا بر نسته اواز هیچ همراه
بوسوز کرچه دیویدر اواز آتیق
چو جیع ایندم بو بند شیخ و شانی

(در بیان تصوف گوید)

نذر دینسه تصوف دی تذل
تصوف گای یکمکدر اوزندن
تصوف حق بولدن جیشامقدر
تصوف خلق حسندر بوسوز اهل حسین ابله حسندر
تصوف آز اویوب آز یکدر
بولاندره بولانه صوفی اینسک
بولاندرن بولان صوفی اواز
تصوف خوانی اولکیم بمشدر
دوکر هر کچیکه بر اوزره قییمی
کل اوسته دوکر سین کل پور
اوپر آياغک اوستنده طورانک
جفا ابدنه کوستر و طای
ایلیز رتوبن و پره نه زخت
یدر لوت پوی [۱] ای [۲] اورانه
که بش ایکی ملت در اکا بر
اوپر قوچر ابو یاوز دیز شیخ
طورد اوستنده نیجه طایغ و طاشتر
[۱] اوت پوت اوزاع ما کولان، معروپ معاشه [۲] ای ال ابله هار اوزرق
[۳] ایج ابق معاشه در .

بیشین بشر اوستنده اودوی
نه سوگر نه دوکر پوشوب نه قافر
بصار بفرته لماغتر بیکی طائی
سرافکنده خوش اراوب اوتورر
جفا چکدیکچوندر طوبیلاو کنج
صاوپروب باده و برر خاکئی یاد
اوده صوبه و برر طوراغئی بل
بودر قولوغئی کیم اولوب مرافب
دوز کری سر نده چرخ پرکار
دل زنده اوزیدر مرده اندام
قومشاردر باشنده بونجه طائی
تصوفدن چوپویدر سنده دانش

(تعریف دیگر)

تصوف ترک دعوادر دیشلر
تصوف ترک قیل و قاله درلر
تصوف حفظ اوقاته دیشلر
تصوف باپدر بیل و عطاک
تصوف برهداندر خدادن
تصوف ترک اولطادر دیشلر
تصوف دام اولقدر مرافب
تصوف ایجه مکلکدر تصلف [۱]
تصوف قلی حقه باقلقدر
تصوف حسین خلقسه ایدر
[۱] دد برچی حوائه درلر . دام برچی اولیان وحی طایغ جانورنه دنور
درک غایبدر . [۲] تصلف ارکنک ولان اوزرق بقال قد تصلف ای بجم
علی التام .

تصوف بیلده اطوار قلی
تصوف یار اولوب یار اولمقدر
جهانک شاهی عبدالله انصار
دوشون مشق اودنه فی تکلف
بشار بر شهمدر حقاک تصوف
بشار بر نورددر دانه تصوف
چچ خلق بر کوروب تصوف
ارادتمدر دیشدر بعضی تصوف
دیش بر اوزرهمش فتح و فتوحه
کرامت صائمه مقلقدر تصوف
وفا کوسترمه در مانند بوسف
کچن عری ایچون ابدوب تأسف
دیشن ذوالنون مصری کیم تصوف
دیش معروف کرخی کیم تصوف
ابو بکسر و محمد در تصوف
دیشلشدر تصوف ماسیقدن
دیشدر بوسوزی جدون قصار
تصوف اولدر اولوب جمعی طیار
دیش بوسوزی بر صاحب اجابت
اولر کیم شیخانی تمسکینه درلر
ابو عثمان مصبکی لک سوزیدر
دیشلشدر هم تصوف بتر حافی
[۱] دیش معال و طیه معاشه در روت بیق معاشه در عریده عراب دیشور .
[۲] نما پاف و زنده توکوره معاشه در .

تصوفدر در ابراهیم ادم
تصوفدر دینلش انس و قرابت
تصوف بعضی دنیای دیندر
کتاننده دیش صاحب تصوف
تصوفدر دینلش صفوت قلب
تصوف خلقدن قانجه درلر
اوزن اولککه شیدالقی دیشلر
کرامت صائمگی قدر کرامت
محب محبوبن ای صاحب سعادت
کوروب و یاشنده در کشف کرامت

(در نصیحت و گنجان سر گوید)

دیه ای عربن اینورمش ریاده
صاویوزنده بوریسک نس اوله سین غس [۱]
اولر کیم محو باشندن بشار
اشک لکدر دیشلر الله سته
خبر و برمه کزلی نسته دن هم
معل لک دیشلر پیرلکه
دیشلر بر سرور خوش سرافراز ار
که سری کز لک مرده لکدر
نه امسارک که واردر شوق نوری
اولر کیم جام حق نوش ایشلر
امیر المؤمنین اول شیر زردان
[۱] خص بیان اولر که بی نیت اوله وچورچوب و خلاص مقوله سته دیشور .
ویر بوچکدر بنی آربه دانه سی هیئتده و اینجه اوزون آیقاری اولور دانا صو
پوزنده کوز .

مزه امراری درسه ام کر من
 ایدانر حق بولنده راهبرك
 بچكوب في الحال قوباروسز بخدمت
 بچكوب في الحال قوباروسز بخدمت
 اوزلندن چيكمه ديمشلك ارلك
 امير ديمه هر كيم سري كوزل
 اير مقصوده سر ازل ازل
 زرتقره نمان اولسه كانه
 عزيز اولز ابدى چيقوب دكانه
 آلك كيم خانه امرار جاندر
 آكي بلكل كه سلطان جهاندر
 كاور چوق حاصل آلك اولور بول
 اكر نمان ابد بر تخمى اول
 قيشين بر صافلسه سرفى كر
 اكيچى اتمسه تخمى نمان
 رويندن ابدن سرن افشا
 صافن افشاسته كفر اوله انشا
 كسلدى سر ديكدن نجه سرلر
 اصلدى داره نجه شير نر
 كيه او كسرتيلر حل لندن
 ديلن بنفديل لك مخندن
 بزم سر ماه من اشكسته لكدر
 كتكه [۱] اوق بولنده رسته [۲] لكدر
 اكر جهاد بايول بولك شكتى [۳]
 درست ايدر اوروب جبار دستى
 قوب فاپوسى هر بر قوشك
 نبيسى سيدى انس و پريك
 بنى دخى قوك دردى دعايه
 مشابته ايله چكز خدمايه
 دكر ياردم ديار قطره لردن
 مدد اومر كوش هم ذره لردن

(صوفى تامانك ناك نشود ناك نشود)

پلوريسز بيره نچون دينور بر
 اكا بر درلر اما هج برمن
 لك سرته هر كز كيمسه ابرمن
 نه تالو كيم و برلشدر امانت
 و بر ربه و پرايه بي خيانت
 [۱] كتكه قوش و مكارداش مناشه در . [۲] رسته قوروش و خلاص
 بولش مناشه در . [۳] شكتى قوش و اكار مناشه .

اودر جله درلر خلق شايش [۱]
 نكچون خلق عالم ايدر بر باش
 تحمل ابلكده روشنى وار
 كچه كوندوروش اولزه زين وار
 حقاك كچينه [۲] كچينه [۳] اوله تا
 دلك كچي اولوب ناك مصفا
 جهانده طابق اسزمن وفا خوش
 جفاكش اول جفاكش اول جفاكش
 وراين دير ايسك حقه بودر بول
 بر آرده اوتور ثابت قدم اول
 زمين كچي ايجك كچيله طولسون
 دلك كچينه اسرار اولسون
 كرك صوفى حول اوله زمين وار
 كرك صوفى حول اوله زمين وار
 تصوف اهلى قننده بودر بول
 زهين صكبي جلم باركش اول
 كرك كيم بجزيه اى مراد صوفى
 نه آدن كيمسه پانه ايره درد
 نه آدن كيمسه پانه ايره درد
 پروزى كچه ديمشلك اولور
 آچيق كوكا اولر بوزى صولور
 نه ايكن پومشغ اول كيم باصلاسن
 نه ايكن ياوز اول كيم اصلاسن
 نه مسكين كيم دلي اول اوله بر كين
 اشك مسكين دى آكا ديمه مسكين
 اوزك طيراق كچي طوكل آچيق خوش
 عارت اوله ن بدرك خراب اول
 اود اولوب خلق ياندمه تراب اول
 طاش اوله طيراق اول تاپنه وردك
 هزار اول اوله قيش تا كنده سردك
 چو طيراقدر نهادك آتش اوله
 چو شيطانك نهادى آتش اولدى
 امانت دار سرپوش اول زمين وار
 ترش ايت تخمسه سينه نك وار
 ديلرسك كيم نوره طيراقك كل

[۱] شايش كچه تحمين در آفرين كچي [۲] كتك كاف فارسيله دينه و مشربه در
 عربده كاز دينور . [۳] كتك كاف خريبه بوغ و كوده مناشه در عربده
 زاويه درلر [۴] كرد كاف فارسيله نوز و غبار مناشه در .

اكر پاپوس ياره ايسه من بول
 زمين بيك بوري وار خاك راه اول
 دكل جز خاك چونكيم مظهر كل
 دورش طيراق اوله كوز تا به كل
 اكر صوفى اوله ن دير ايسك وار
 زمن [۱] اولوب باشي اكن زمين وار
 زمين بيك اولورسدك صوفى اولدك
 اوله مرسدك صفين لايون اولدك
 كورنلر جله ساك بوف درلر
 بوري اولز دن او كدن طيراق اول وار
 اولوب خاك اوله مسكن بر كون اى وار
 زمين بيك اولوب خوش مست و مدهوش
 ابده سين تا محبت خجرتى نوش
 مودت سوزارنى ايدون كوش
 مدعاي اچمه سين بي كاسه مال [۲]
 كست تا كده بوب درلو كاللر
 اوله سين بر كبي امراره مخزن
 اولوب جوهرل اچيون كان معدن
 داكده برلك بوز درلو كل وار
 بر اوزم دانه سنده آنچه مل وار
 ديار سين تا اوله سين تاج دارك
 زمين بيك قور اول اوله هضمك

(در تعريف صوفى كويد)

ديش صوفى اچيون سهل بن صعاوك
 اودر كيم اوله نه مالك نه ملوك
 اودر صوفى كيم اولوب نفسى ناسي
 رحابت ايله نلقيله ناسي
 ديش بر شاهباز اولدركه صوفى
 اوله طالوس حضرت نفسى صوفى
 اكا ديش تصوف اهلى صوفى
 اوله مجموع امراره و قوفى
 حساب اهلى اكا ديش كه صوفى
 اقتدر ده الف اولوفى
 موحدل قننده اولدركه صوفى
 حروف اوله و اوليه حروفى
 رصد اهلى قننده اولدركه صوفى
 لك طابز اوله شمسي كسوفى
 نجوم اهلى اكا درلر كه صوفى
 نجومى اوليه هر كز خسوفى
 ديش بر كوكلى صافى مرد موفى
 كدورن صفا بوانه صوفى
 سكا درم ديمه اى مرد موفى
 پراكنده اولان كچي صوفى
 [۱] زمن اكر مال كوترم كيمه مناشه در . [۲] مل باده و غير مناشه

نه صوفيك كه واردر لاف [۱] و اوفى
 آف يلكيم كدادر مرد صوفى
 كيندر صفتك ايله صافه صوفى
 صفا اهلى قننده صافى صوفى
 نه صوفيك كيم اولز اوز اوزى صاف
 كورد هر كورد بكنده درلواوصاف
 اوز كدن صافى ايت اوصافى صوفى
 ديدلر ساك تا كيم صافى صوفى
 اكا دير روشنى درويش صوفى
 بسله مجموع اسناد روفى
 يلدلر يلدلر ندر مرد صوفى
 صفات و ذلت الله معلوفى
 صفا ايله كبير هر كيم كه صوفى
 صفا اهلى اكا در صافى صوفى
 پورى صوفى اولورمه لاف و اوفى
 ابلى الاده اتمه كاف و كوفى
 كرك صوفى اوله مقصومه راضى
 اولوب حال نه مستقبل نه ماضى
 تصوف فنى خود بر طرفه خندر
 كيم كل مل كيمه زهر و يكدلر
 تصوف بزه بكدل شرحه اوزن
 ايشقنكدر نه دينسه شرح سوزن
 بنشاي شرح كيم محكم بنادر
 انك بناسي محبوب خدادلر
 يابن صورتده كچه مصطفادر
 حقيقته آف يابن خسادلر
 قوبارن اول يودن بر طاشنى
 قوفى كرك برينه اوز باشنى
 اودر صوفى ديمش بر خوش نهادلر
 فتنده خاك وزر اوله برابر
 دونه الله آيريلوب بشردن
 خلاص اوله دولكى شور و شردن
 ديدى اول كيم قدم بو يوله بصدى
 اودر صوفى كه بچه قيش و بسطى
 صفاتى صالون اربيشه ذاه
 نظر قيلول اسما و صفاته
 اودر صوفى اربيشه قرب قره
 سوزوب بعدى مدعاي دوشه شره
 من الصوفى دنبلسه ساك دى سن
 كه اولدركيم اوله بي ما و بي من

(نصحت در كم كفتن و كم خورنن و كم شفتن)

ديلرسك بوانى اى طالب سعادت
 كركدر ساك عالده سه عادت
 نه در اول آز لوبوب آز بكدلر
 دينده دخى سوزى آز ديكدر
 [۱] لاف انداز و وظيفه دن خارج كلام و بينى دعوى و تقاضا مناشه در .

بسیار چکی زنهار اوله ا کال
خدا سومن اینک ا کال اولانی
نیده [۱] جاهدوا فینا اوقوندی
بمک جاهدوا فینا دیشار
کلام الله سن ای مرد بپسال
ایشندک سن کلوانی و اثر بوابی
سنک اینشک کوچک ایچمک بیکدر
بسیار کبی اولوب بی کس و خس
ا کادک عه کم سا که دینه بی
مبارک فولدر اولنکم شه دپه قل
مبارکدر ا کادک و کون بنگار
نیچون سولامزم دیندی بکا قل
دنبله دی نه دکو در بسک دی
ولی بیک کرکدر کم اوله پاک
بک کبی کرک هم پاک پوشش [۲]
بیکت اولسه کر اصلی اری
صائسه که کر آریس خورشیدن
بوی بیکم دولسه شریعت
حقه ابرمز ایشتمد بن بر اردن
صشین صوفیلهک چوق پیسه سندن
کیک کم پیشه سی ایچمک بیکدر
دینه طالسب ا کادک پیوده کودی

[۱] نیران عظیم الشان اسم فریقیدر . [۲] پوشش لباس کیک معاشه

بمک آزی کم بسیار خواری
ا کولسه مک صبر کبی علف خوار
بمک آزی بک صحت باشلسار
قوله اوله حرص و آزه بادشاه اول
عه هر کشینک اتمک ای جان
بوکون قبله ایدکنه مک مطیعی سن
ایدر کم چوق بک آدهمه عری
ایدر چوق بک ای جان حکمی آزی
حقک بوله هر کم ایدی کردی
رسولک سوزیدر سوزم ایشکل
ولی چوق بک ایچمک اولدیر در
نیچونکم دل اکین کیدر ای جان
دوروش جوریمه کرکل اکینک
طونان کبی اکینه کلو و خردر
ا کر فوروسسه مک جوع البقر دن
شر و شوری چوق اولان اولز آدم
طلشیق ایت ایشدر آتی ترک ایت
طلشیقن کورمز الله فاسسن
روامیدر طوطوب خلقک فاسسن
کوکل حقک اویدر فاعل اولسه
ا کر صوفی ا بسک ترک ایت جدالی

[۱] مصراع اولمک بسیار خوار چوق بیی ایدکنی زیاده ذلیل و معیسه معاشه
[۲] آزی آزه و زننده حرص و شره معاشه هر کرک مال و کرک طعام جهندن
اولسون .

(نصیحت برسیل لطفه)

کل ای دیوانه سی بران ونانک
برنج ولته [۳] دینه [۴] دردمندی
مز شقر [۵] بندمی طلوا اسیری
کلاوی [۶] قوی عبدالطن مسکین
کیدن اوصی بنیر و نان دینه
کیدن رومه بک ایچون پلاوی
ایدن فکر ذقیق نان دیکمه
بینه اولن پینه دردی
دومنک دیمکی صنان اتمک
کودون ایچم و مهرومه ای آج
بولک اوردی سنک دلو بیکار
باشندن کیشدر هر کز ای آج
نه دوشدک آردنه بولایک [۱۷]
[۱] هم ایق معاشه در [۲] عیودان قویونک اعضا بلطه سندن برعضوی
احیدر [۳] کله سوز و سین معاشه [۴] دینه قورق معاشه [۵] ماعش کوش
دارایی دیکلری عله درک اوقی بقای شکنده اولور [۶] مزعفر زعفران
ایله پویاش برطام لندیز [۷] کلوظ و زنده پوزاخ و حلقوم معاشه در [۸] کف
سوز اوق عریده بقا ایچما دینور . [۹] کین هر لسه که باغی اولدن ترتیب
اوله [۱۰] دوکج بقای ایق و چلو کباب بیفته در [۱۱] قق نمرتا و سکون
قافله یغورده و بعض خوش ماکولاتی برینه فارشدیروت خوارک ایدر [۱۲]
سویای مروهه صرساق معاشه در که صوغانک برادیر [۱۳] بکیمت ترکیه
دخی براسله معروف اتمک [۱۴] نرا طفا و زننده خوارمایدن برینک اختراع
ایلدی بر طلمه درک پیم دیارده نیم غنیمی و بعض دیارده سلا آتی ویرانی
تیمیر ایدر [۱۴] کرده دالک قعی و کاف فارسیله پوقه اتمکدر ترکیه کله هر یله
کرده دیور . [۱۶] زجاج مویارطه لسته دینور عریده صید دیور [۱۷] بلایج
محتاج و زننده بولایج اتمه دینور ساده اولدن و صیوبی و آرزو ایدر قهر اطه ایدر لامک
قیقه له دلقدر و ترکیه در [۱۸] اوماج و اوچچول ایله براسله معروف طامدرا و اذن پارزه

آزاجق بی صقیق پینه نیمه
بمک تجربه ایدک نیمه بیل سنن
آچیمقی دخی تولدک کل انجی
کوکچینیز قانور رده اولوب دنک
اولان قوی قوی وارمز خدابه
سوزیدر اول بدروب بیمنک
طیوب حقسه نیمه طیاسانک
خسدادن غیره طاسانک کرکز
ایرلسه خواب و خوار ایله خدابه

(از عایشه رضی الله عنها حکایت نقل میکند)

مکرکم عایشه اول سوزی شیرین
بنی بکوزن بکی هر دم تریده
خیر و پروب در ایدی مصطفادن
که کودوم بن اول شیرین کلاهی
قویوب آل قزیه برکه ناکه
دوکوب کوزم باشنی انظلم کی
ددم تقسم فدا سا که بکا بر
سنگیون یاراتویدر حق تعالی
مبارک قزک آرقه که پایشین
ایکن بوله ضعیف اولتی نیچوندر
اوقرض ماهی ایدن ایکی پاره
آچوب سولیدی شکر خانه سی
که یعنی قندی دوکدی شکرکدن
کله ترکسندن دوکدی ژاله

امن بستانای جانن غیب شیرین
اوشیر شکر ایله پروریده
مصفا سوزلو اول صاحب خفادن
دوبنجه پدیدکن برکز طعاسی
درون دلدن ایتدی درد ایله آه
چکوب آهم اودیه فرجه کی
دی تک عیدیکندن ندر سر
نکم وار ای امیر شاه بلعسا
صناسک ایکی حسرتدر طیشین
ترا بروکی نحیف اتمک نیچوندر
سوزی دل خسته لر دریده چاره
صدفدن کوسرتوب دردانه سی
دوکوب عنسانی بادام تراندن
بودی ای کلی باشیله آله

صوردی لاله کون باشیله باشن
دیدی ای عایشه فرداشلم هب
ایشدیلر مرانه واصل اولوب
پیموب ایشیبوب دار قشاده
دوکی مست وقت لی مع الله
قوم مقصود صرع پادشاهی
چال اهدن اچیرلر مدای
لوتزلر ائرنده جام باقی
چنگلین کوزلرینه سکل مازاغ
خلاص اولوب قوسی رنگ بودن
ملکله کاسه ایسی خوانلرینک
شراب هتی ایدوب هر شش نوش
مدای نوش ایدوب جامیله صبا
اولار مئزازه ایردیله هب
بن اندن قورقم ای عایشه هیچ
او یکدر بونده یین آتده طعای
پوکون بونده یین آتده برچوق
بکاول خوش که کورد دوست یوزن
کورد فرداشلرینک یوزلرین
کل ایدی یمنک ترک الله خنوم
دورس اوله ایمره خدای
بک ایشون ایا چوینده حق
پیموب مصطفی دونجه آشی
بک ایشیک او بومق عشقی صال

خدا عشقندن اوژکه عشق ترک ایت
حقه ایزمن اشدتم بن بر اردن
ایشدرسن بودر مرشد سوزن
آجق کورمک دبارسن حق یوزن
(در تحویل وپرد باری [۱] کوبد)

ایشت اخبار ایننده بویلدن نقل
مکر بر کون حیب هر دوغام
اوطورمش ایدی کون کچی اوروب تاب
کاور بر قاره [۲] قرائ [۳] مصطفایک
چکوب دیدی بانه بر زمان کل
نه خواجم وار نه خود برکشم وار
بکا ستن جهانده وار ایسه یاز
دوب بو سوزلری حکم ردایی
بدادی کندی آتکه روان اول
آبادی بریکا اول مصطفای
تحمل ایندی گلدی خروشه
کینزک سوزده دزدی زبان
دیدی ای سید اجم بونجه کوند
بیم خالدن آتاه اول سن ای شاه
بو بر باره بوکی اگر مشم بن
کوتور آبار بیم اولغشه دک
[۱] بد باره سلیم وچول و سبل و صاحب حوصله و جفاکن مناسه در .
[۲] قار مار و زنده انداد فیله ندر بیاض و سیاهی اکا نسبت ایدرلر زورا
فار نظیر که لیل مراد فیدر ترکی ایله مشترک معروضه کورکن یاغری بیانی
اکا نسبت ایدرلر و زنت مناسه در کورکه سرور شیخ سیاهدر [۳] قرین کینزک
و جابه مناسه در خلایق دخی دریل [۴] کندم ایدی مناسه در .

نکم سولیدینه اینجندی هیچ
چلا کورکسته هیچ فوندی کرد
یوزن بورتدی چتدی ناشین
اول اگر کش بوکن آنک بیر
براز دخی قوب اول کان احسان
آوب بندای اولوب خوش شادوخندان
آوب آرقه سته اوتافنه دک
کدر بی غصه وی بیم وی باک
بس آندن صکره دونوب کادی کیدی
کلوب بر آزاده خلوت اوتوردی
تضرع وچه ایدی مناجات
دیدی یارب که بر اینجده تقصیر
سنک لطفکدر ای عفو کانی
پوریموب اینی اوز کیه کندم
ایدوب قولرینه ای شاه حرمت
صغیز حق بولده خود نمانی
شود آراق دغاق قلبیانانی
(در ترک غضب نفسانی که قرن شطانت کوبد)

تورودی یوزنه ناکه طینک
کوراخ نلیدی اول شیر باری
رضاستن حنک ایدرادی چشمی
کوروب اول پلوان اینین طینک
نه دیر کور اول ولی نامسلان
ایکن حیران اولوب اشنه اولدی
محاسن عفو رحمت ایندیکنه
دیوب ای شمسوار مرد میدان
انکدن تیغی صکره نیشه [۱] صالدک
شهادت بیری جوش ایدوب داندن
دی باکه ای دلیر شاه باری
نه کوردک جانب حقدن بکا دی
بکا دی ای علی علك حقیچون
قین عیشادی حنک بن غریبی
سنک حنک بنی ایلدی مسکین
که جام تیغ حنک ایلدی چاک
سنک خلقکدر ای شاه ولایت
بکا بر زره دی امرار هودن
دیدی اول حید حق شیر خدایین
دین اول کوردمیکم حقه طایین
که اول دمیکم توردک سن یوزنه
فارتدی حق اینیشه نفسک اینی
حق اینشده کورکد شرک و شرک
[۱] نیشه یعنی نه ایچون

شک دلدل سوار و مرد میدان
نجاهت شهرینک شاه نجاهی
عوسی اوغلی دامادی رسولک
امیر المؤمنین کان مروت
علی مرتضی مولای قهر
غزاده دوش اولوب بر پهلوانی
چیقوب اوسته چکادی ذوالفقاری
زبون یازکن آتنده فمرده
کسیلوب جنبی مانه مرده

حک و قدر ایشانند هیچ ملت
 دیشتر بوسوزی سالت اولدر
 حک امریله صدر حک امرن
 رضای حق ایچوندر چله ایتم
 حکارم حق رضاسچون قلیبی
 که بن تکربتک ارسلانی طیبم
 هوا شیرری دکل شیر خدام
 خداونده و خدیو ذوالفقارم
 سروش [۱] حق کنوروب هل ای قی
 مجلسده دبین درس آلبی
 شهنامه ودلیری بزم رزمک [۲]
 دیدی اول پهلوان اول باب الله
 دلبم بن سکا ایدم جضایی
 ایسان شاهها غلام اکا جانان
 ابا شاه ولایت قاضی دین
 وحی مصطفاک کاشف سر
 دیدی اول شاه عالم اکا بوی
 نکیم کشدر اندن ای جوان مرد
 مجد امتی اولوب ایسان هب
 شهادت عرض ایدجه اکا اول شاه
 بر الی تکلو نوم و خورشیده هب
 [۱] سروش خردوش وزنده جانب ایمن دیندن غیر کورن فرته به دیور
 خصوصاً جبریل علیه السلام الملائک اولور [۲] رزم عزم وزنده جنگ و صواب
 معنانه در و معرکه جنگ پرتده دیور .

اولاره حق تسالی قیلدی یاری
 تمدن دیندی اکا ای اهل عرفان
 مکر جوش ایلیوب دریای ایمان
 اولاهمشدی ای صاحب سعادت
 آچیلوب جانب حقدن اکا بول
 ولی نامسلان ای مسلمان
 مسلمان اولدیلر سر چله واری
 بو آراده ولی نامسلان
 ایچندن اولمشیدی خوش مسلمان
 ولی ظاهرده تلقین شهادت
 مکشف اولوب اولمشدی ولی اول
 آنکیچون دیدی اکا اهل عرفان
 (دربان آنکه هیچ چیز ایاچشم حقارت ناید)
 (نکرستی اگر چه مورچه باشد)

علی کم این م مصطفادر
 مکر بر کون خرامان وشتابان
 براون ایدی عیب گوشه ناکاه
 ایضک آتیه باقی کوزله بولک
 باقوب کوردیکه بر قارنجیه باتوب
 پوایی کورون اول مرد میدان
 بغایت اغلدی قورقوب خدادن
 درون داندن ایندی آه و فریاد
 ایوب درلو مناسیاق خدایه
 دعا ایلر ایکن اول شاه کرار
 یاترکن کجه نکیکن اولوب اول شاه
 دیدیکم باعلی کیننده بوله
 صفین دوش [۲] او یادیوب صالیه فولکی
 بیره باجمه ایضکی ادبیز
 [۱] کرم دست سرعه کتک و افغان و خیزان در دهه هفده کتک و ایوب کله شیر اولور
 [۲] دوش کوش وزنده آموز و کشف معنانه در .

نه وارد دی که تسبیح حق ایتر
 دوشوب اندامنه لوزه طینک
 نی دیدی ایا حیدر قایمه
 چوتوب خوش کولکی اول شاد و خرم
 شمع اوله سیدر سا که قارنجیه
 سکا اول مور مسکین جفاکش
 دیوب یارب سن دانلی سرسین
 طینک بوغدی بو اینشده قصدی
 چو سهویله قودی باشه یاسن
 دنیلوب حیدره بو نیجه چه و چون
 که بر قارنجیه ایچون بو نیجه ای جان
 حقارت کوزله کوزمه مودی
 نه واریسه ییلوب مخلوق حق پس
 میان بسته سیاه پوش اولورن مور
 دکل خالی بی بر دم کردن
 ایدر خوش خدمتی حقه قارنجیه
 سن ایدر سک هلاک آتیه قارنجیه
 پساینده کزوب قردینتی قو
 نیچون کز سکا حک خطنای
 اگر چه هر نفسده بو یز یک آدم
 علی ایسیا قومه بولده قدم وار
 صابرلر هر قدم کم سن آکارسک
 ایدرلر هر نفسده خوش حسابک
 ملک پورولدی باز مفلدن کنامک
 ایدوب تسبیحی اول حقه کتیز
 کوزی باشیله دولدی اول ولینک
 اوزکی رجت حقدن آیرمه
 چکوب تشویش و اندیشه به غم
 دشمندر سر تی بکا قارنجیه
 شقیع اوله سیدر یارنکی کون خوش
 سکا روشن قو یئای سرسین
 ایض اوستمه سهویله بصدی
 سن ایت روشن آنک مر آتی یاسن
 عناب اولدی بر قارنجیه ایچون
 اولندی کوشمال اول شیر زدان
 دلده آنکه وارد بر حضوری
 قو جنیده به مردانه باقی پس
 خدایه خدمت ایدر بی شر و شور
 که خادملقه آرتقدر کم اردن
 بجالی قالیوب دوشوب آرتجه
 اوکدن رد کاتکه وارنجیه
 ندندر هیچ کز سکا قورقو
 اولتر نیشه در برکز عنای
 طوتوب بوغز لسه ک کز سکا غم
 کوزاچوب باقی بولکده کور نه لور و
 اونویملر نه نسته کم ایدر سک
 اونویملر هر دم ایچنده کتک
 زبیه واریسر فکر ایله راهک

انک کم یاندرویدر حق چراغن
 نه خوش اولکم اولوب اسرار ما کاه
 که هر کس قومیه نفسنده شو شور
 اکا یارب کوستر راست بر یول
 الهی روشنی تک کولکن ایت زیم
 نه عالمه اتی انجیده بر مور
 (تمنا کردن امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه و رضی الله عنه)
 (که خوشا کسی که عیش او مانند عیش)
 (سک باشد)

روایتدر علی مرتضادان
 نه خوش اولکم اولوب خوش کیتی آتاه
 که وارد آتیه اون خصلت بی شک
 انک کر چله سی اوله بر ارده
 بری بودر که بو قدر هیچ مالی
 خلاق اورنه سنده عزتی بوق
 اوچچی بودوشکدر هب بر اکا
 بودر درد نیچی کم بولاسه نسته
 کز بر بی نوادر آج و عریان
 بیچی بو اکر دوکسه ایسی
 ایلسنک قیوسن ترک ایتر
 وفادار و جفاکش در بیسایت
 بودر انجیبی ای یار جان
 ایساین طوتوب طوتر عدوسن
 عود دین وحی مصطفا دان
 اوله ایت عیشی کبی عیشی آنک
 بن اتی ایدیم سن صالی یکن یک
 انک تک ار طیار بمر و پرده
 ایکنی بو بکر بی قدر حال
 سوررلر هر قبودن حرمتی بوق
 که بوخدر احتیاجی با که سکا
 بر آراده یاتور طیز کرسته
 اشک کرده یاتور سوزان و نالان
 اکا ورمیون هر کز سیاسی
 اولجه اشکیندن هیچ کتیز
 ایچیمی صاحبین هر دم ربایت
 سکا بن ایدیم سن تکله اتی
 ایسینه اوروب کرم کاپوسن

بودد بدیچی غیره و بر بوم پول ایسی خانه سن بگر کجه اول او بوم بر نفس آرایش اولز نه دکاو صاحبی جیح دیسه کتیز سکر زنجی بودر اکا غل خوش که طیز اکا جیح دینسه یا خود اوش اینشدر لطمق هر چند دو کسک سوکوب سوکول ایتسک یا سوکومک طقوزایی بودر اکا پسامی نه کیم و برسه قاندر ایسی اولنجی بودر اول اولسه کچینه دیز صوکی قالدی دیو نسنه اولنده کچینه میرات ایتزانی آنکچون ایتوب آه و فسانی کز اوله برکشیده بو صفتر بژ البته الهه معرفتر اولوب غانده مرد دندبار اول قلاخوزل خدایه طورمدن پول جهانده کچه مفلس کچمهل چوق ولی هیچ ایت کی [۱] بری نوا بوی عیب بو طرفه [۲] بی غم بی نادر دکادر سست [۳] محکم بی نادر یاور هر رده نه باش [۴] نه بتر نه خود اورتو کجه بر اورتو است کورنل درل اکا نیک و بدل اوروب باشینه قرنه لکندر [۵] سکوت ایتدر ایچی اکثر اوقات دیز نسنه کز اولدر کرک صات

(حکایت در بجز کوبد)

مکر کیم بر عزیز محترم مدن کرم النفس شیخ محتعدن سوورب ریخته در ای شیخ برین دکا دی سکمی یخشیدر یا خود سن سونل شیخی اولوب چله غیکین و روبر اول کنی به دشام و تفرین دیوب ای بختی کی بوزی قاره دیندایر ایدملر باره باره ددی شیخ انزه طیک سز اکا ولی ردم طونک خوش کوش پکا [۱] کی کی دیکدر [۲] طرفه سرده وزنده اجلاس بی همتا و زیاب و بخوش آینه به بنور [۳] سست کوبک سنانه در [۴] باش ماش و تینه بصدیق درک باش آتته نورل [۵] لکد ایشله اوردی که تبه زهیکه تغییر اولتور

سزه بر نیجه سوزل ایدم خوش که بهوش اوله سز کله سزه غش بی سز صامتکز اولم خردار نیجه اوله سیدر تقریر جبار دکل تقدیر حال چونکه معلوم ایدم کوره ایمان نیک ایتدن کم آبارسم آرقده بتدن پس ایتدن کطوت اولوز کطوتومه اوزون نکسین قدرت حقدن جدا چون یکم ایتدن دیکدر قورقم بن واریانده زده بوق بر نیجه خصلت اگر چه صورتا سک ناپسنددر خدا اولدمکه آدم خلق ایتدی قویوب صاعنده انک برهک خوش فونلدی جنک آدی نفس بدکیش خندا حیوانتری کویا جهسانه دوکوب بر خوش دیکده آتی محکم بزم پونفسزده پس صفت چوق اوزین پلسه بغایت معتبردر پس ایدمی فکر ایدک بوسوزاری سز چو حق یولنده ایدم بوشرف وار اولوزک طونک زیاد سن اول ایتدن یقین یلکیم چو سنسن کتر ایتدن

(چند بیتی در بجز کوبد)

سک اصحاب کفی آدم ایتدی ولیکن بلعی سکدن کم ایتدی کبی مقبول ایکن مرودر ایدندر کبی خوش وقت ایکن مفقود ایدندر ایدر که موری خوش مرد محتندان قاور عاجز سسوالدن سنیان اگر چه جله دن اشرفدر انسان که بین عالمه خوش اولوب انسان حقا اسرار بی بلز کچسنه اکا اولز دیک بر کچسه نسنه

(دشام دادن با زیدرا و تأویل کردن او)

مکر کیم بر زیدی با زیده طریقتده مراتبه مزیده پوشر ثابت قیوب صالون سر ددی ای کلب ای خنزیر ای خر اینشیدوب جله بولداشاری جوشوب بری برینه باشلاری قوشوب دیندیلر دوکلر اول زیدی نه سویلی کورک اول با زیدی ددی اول زدی مدح ایتدی بغایت بغایت ایلوب بزی رعایت دکدر سوکک آتده ددیکی سک غضبناک اولوب ایکن کریمکز رک دیکدر هر نه دکاو سورسه سوکسه یجد ایچنسه محکم طونسه دوکسه قویوب مولاسی قابوسنی کتیز اولنجی اول اشیکلی ترک ایتز به خنزیر دیککدر هم اوکک سز آتی صامتکز اول اوله سوکک دیکدر مدح ایلوب یعنی زه اول طریق حقه طوغری کوسزوب پول قیلر طونسهل صاعده وصولده اکلمز طوغریدر حقا بولنده دیکدر خر ددیکی بارکشدر نه دکاو آتتر اولسه شرع بارک کونوروب اه دیز شوقله وارک الهی روشنی بی ایه مسکین دن ایلوب لیلیف و خوب و مشکین انک کبی و روبر صبر و تحمل ویر آکا دخی تحقیق و توکل ویر آکا حالتندن با زیدک مشایخ ایچره اول قدری مزیدک

(حکایت آن مرد تاجر باشی شیلی)

(در حساب مال)

بته بر کون سر بچار اعمال امیر و خواجه امسال واحوال حساب اولزدن اولک ویرن حسابی حقا امرایله اوقویوب کتسابی کورن کل جهانان اکا واحد موحدلر شهی مرد موحد

رفومک [۱] دفتر عتک راغن صاحبشز اوسته حق نوری یاشن ایدن عقد و کشادک مشکاک حل دین بر ایکه در عین ال طین برکی کونک کترشدن ایکیک اولان انک حمرشدن تصدوف اهتک جوهر شنایی کین املی برینه خوش یلاسی یکنه شیخ شیلی تاجر دین کیدن خود پینکی اولان خدابین مکر و وحدت شریاندن اولوب مست خدادن غیری کامی بیویون دست کیروب بازار بغداده طرنسناک تماشای ایدرک کیدر دی بی پاک کوروب برخواجه [۲] یعنی ددی ای بار بر وکل ایدم ساکه سوزم وار کلوب خواجه قاته شیخ کامل ددی نه درسن ای مرد معامل کر آرا مزده بوقدر هیچ نسبت که بویه انش الله نسبت مراملک بو سک اولوب برک یک صیاسن تحته اوزرنه ایچقه چک چک مراملک بونیم اولوب بیکم بر بکا معلوم اوله غانده کی سر ددی خواجه بودر مقصودم ای بار حساب ایلدی خواجه حسابیه تمام ایتدی قوسن اوچدن اوچه پس ائدن خواجه ددی ای برادر همان بر یلورم بن اتمکل عیب بر اولدی در بقین بی شک و بی ریب صانوردیم بی سنی نوزانه [۳] سک سن اکا شیلی ددیکم ای فروتن نه سویلرسن مکر بیکانه سک سن دخی خود پینارک قرداشی دیرل بری ایکی کورنه شلایی درل دخی خود پینارک قرداشی دیرل

[۱] رقم حساب ایچون قوللا شیلان یزی امارق وعل حساب چی رفوم کور دکال با زیدل اشارتدر دیکدر [۲] خواجه زایچه وزنده بوراده انا و کتخدا ورتکین و قوجه ییلو و مال صاحبی کسه منانه در [۳] فرزانه هاد تخصیصه ایه حکم و فیلسوف و عارف و ذوقون منانه در و محققین عتدله قیودات تقاضایون عاری و مجرد و مطلق الدمان منانه در .

سنگ اولش ابا عقل خودکام [۱] اوزکله صحبت ایشکدن ایشک خام اوزک کورمه اوزیکه بجه زنهار که خود بین دسویئر ساکه ای یار ایکی دهه ایکی کورمه بودر پول ایکی بجه ایشکدن بری اول بری ایکی کوردمن شاشی سک سن ازلر صحبتدن ناشی سک سن	اوزکله صحبت ایشکدن ایشک خام اوزک کورمه اوزیکه بجه زنهار که خود بین دسویئر ساکه ای یار ایکی بجه ایشکدن بری اول بری ایکی کوردمن شاشی سک سن ازلر صحبتدن ناشی سک سن
--	---

(حکایت هم درین معنی)

مکر بر شاشی بر برده طوردی اولورمشدی مکر اوراده بر قوش صورت اندن مکر کیم بر موحد ایشکدر اول دوران در ای موحد اولان ای برکی بی چند وی چون ای طوغری طریشندن سن ایرمه	موحد بر یابوب خوش لاف اوردی کوزینه دانمیک اول قوش اولوب دوش بو قوش ایشکدر در بوخسه واحد چن اولدیغی وارد ایکی واحد سن برل ازلدن روشنی چون موحد لر بر لوکندن ایرمه
---	--

(حکایت شیخ شیلی بامرد نقاشی [۲])

یه بر کوکون موحد لر امیری دیدر یه اوزینه کور وشاشی عیجی سنک و صوکلک عدوسی که یعنی شیخ شیلی فخر اوتاد ایشوب و حدت میندن سر خوش اولوب کزیر بازار ایشیده مست و حیران مکر مکر اولور بر بر خوش نقاشی دیر ایسی اولک چکوب بیلنه یاده [۱] خودکام کندی مرادی اوزره اولوب و کندی رانی بکنوب غریک رای و تیرینه قال و عامل اولیان مجیب و مفوردر [۲] نقاشی غربت طامی صابینی	ایشکده قاللر دستگیری اولان یار اولیان صحبتی ناشی اولان جو وفاده کلفت و کومی جهان خلقی ایدن حقه ارشاد خن خوش خبر توجده ایله دولوب کیدردی آه ایدوب ائناق خزان اوقوبوب که غزل کاهی رباعی کاک کیم قالدی بردن زیاده کاک کیم قالدی بردن زیاده
--	---

ایشیدوب شیلی آتی کندی وجده دیدی هی هی دمه بوسوزی زنهار موحد اول موحد اول موحد چقشارلر ایشندم برملکدن نه کاکر شاشی ایشک دخی ای یار یوری بر کور بر ایشت ای برادر اوپر ردر که اسنر کور انجی اگر تفتیش ایدم دیر سک دو یینی دوعر کورده کیون هرخصه دوچار [۲] یکن دو دو چار و چاری دوچار [۳]	همدم عقل شاعدی درمدی درده [۱] چن اولشدی ایکی اول بر ای یار که اولاز کی صفتین ملحد موحد نه کور کیم کورر ایکی برلکدن دوش بر کورمک آرد بجه یوری وار دینلسون سکا هی کور وهی کر [۲] حول خاصیتین احوله دخی کورر اول کندی یوزنده دو یینی یکن دو دو چار و چاری دوچار [۳]
---	--

(تاویل خواب آن مرد خودبین)

مکر بردوشه اویش برکشی دوش کوروب قالی کنی اول دومی طتا بودر اول کتیشک دوش اولدیغی دوش کورر طورهش بر طرفه کشی ایکن اوزونی صانکیم یال [۵] ودم [۶] در که باشندن ایضه ریشه باتمش بش او شیل قن ایچون و بر سردی توشیش یز اقصه بودر سو زک اول ریش [۱] آنجه - دوشوب وجدینک اودی اهل درده - [۲] کر کاف غریبه سر و زنده صاغر و قوایی آتس مناسنه در عربیه امم دینور [۳] دوچار غفای واد ایله ایکن درت مناسنه درک سکزا اولور و ایکی کتیشک ناکهالی بری برینه ملاقاتند مستمدر ایکی کوز درت اولدیغی ایشوب یه [۴] ریش کیش و زنده صعل و طیه مناسنه [۵] یال مال و زنده بیون و کورن مناسنه در و بیون کورکده و دینور که اوموزه ملاصدر و قول و یازو مناسنه در [۶] دم کم و زنده هرمنه تک اغزی و قورینه ده دینور	مکر بردوشه اویش برکشی دوش کوروب قالی کنی اول دومی طتا بودر اول کتیشک دوش اولدیغی دوش کورر طورهش بر طرفه کشی ایکن اوزونی صانکیم یال [۵] ودم [۶] در که باشندن ایضه ریشه باتمش بش او شیل قن ایچون و بر سردی توشیش یز اقصه بودر سو زک اول ریش [۱] آنجه - دوشوب وجدینک اودی اهل درده - [۲] کر کاف غریبه سر و زنده صاغر و قوایی آتس مناسنه در عربیه امم دینور [۳] دوچار غفای واد ایله ایکن درت مناسنه درک سکزا اولور و ایکی کتیشک ناکهالی بری برینه ملاقاتند مستمدر ایکی کوز درت اولدیغی ایشوب یه [۴] ریش کیش و زنده صعل و طیه مناسنه [۵] یال مال و زنده بیون و کورن مناسنه در و بیون کورکده و دینور که اوموزه ملاصدر و قول و یازو مناسنه در [۶] دم کم و زنده هرمنه تک اغزی و قورینه ده دینور
---	---

آصلش اوجدن اوجه ای فرنداش که هر برقیله بر خوش آفر طاش که یعنی درلو درلو طاشلر آصمش مرصع درلو طاشلیه صفالی عجب اجموبه طرفه کوزاری وار چون اول کشی تمام ایلدی دوش دیدم ای ایشی طیشی ریش تشویش دوش تاویلی کل برر ایشت سن اول کشی که کوردک ریشه باتمش یوری اول کشی بی اسنه اوزنده سو زکده سو زچوق آرز صانه سو زکی تکیم خالده واردر سننده واردر سنک ای ابله اول ریش سنلککدر اولوب بدخولرک بر طرفه کشی کورنوب قورقون مردم سن اول نه ریش کیم اول تکادر ریش نقوی سکا تشویش و بردی چونکه ریشک صفالکی یابوب دوش یوله درویش چالی چریقی قومه یولکده عجب کس دیار یاره و ادوب باری کور خوش کیمی ماو منی [۱] کبرو دغندر کیمی اعتزال ورفض و الحاد اگر کتیزسه سنندن بو صفار کر اوله سننده بلکدن سرمو [۱] حق انایت بیک ادعای خودبیک	که هر برقیله بر خوش آفر طاش فنی ایچلی درلو طاشلر آصمش مزین درلو درله سبالی یوغون بومرو بر ایشز سو زلی وار دیدی باک دوشومه خوب دوشک جهانک یوزنی ایدن سراسر ریش ایشیدوب سو زی اوزو که ایش ایت روت و ریشدن تشویشه باتمش که ککرایت کورنه سو زوار در سو زکده دوشک لب سنده ارا یوب اوزبکی آرا اسنه طرسک سننده واردر کشی دیر ایشککدر بلککدر دزوب اندیشده دن اوزیه ریشی کرک ساکه صفالک یوله در پول دینور اول ریش ایچون تشویش و دعوی سنک پس ریشک ابله دوشدی ایشک سکا تا طلا شوب و بر میه تشویش پس اندن یوله دوش یل کبی هماس تکلف یوقدر اینه واری کور خوش کیمی ذرق وریا مکر و جیلدر کیمی باطل ابله الحاح ارشاد نورامن یعنی سننده معرفت سنکاه طوبی اولدر دخی طمو
---	---

سکا چون نیش و نشز کیدر ریش اوزکده استرسک درد ریشی خفیف ایکن سکا چون و بر دی نعلت دیدریمه تا رایشیده اوزو که سورر بر خوش خوشی اوزکده دور دوشوب تا بخر نوره نور اوله سک	تراش ریشی ایدک بیلشه درویش تراش ابله قومه اوزکده ریشی صفتکیم اول تقیادر ساکه تملت درشت وکی خراشیده اوزو که اوزک دویدر اوزکی توره دویدوز ایکی خالده مثل هور [۱] اوله سک
---	--

(حکایت آیدک بر ریش خویش مشغول بود)

(ولدت عبادت نمی یافت)

مکر کیم وار ایدی بر طرفه یابد اکا اولوب نماز و روزه عادت طابوب بر آراهه بر چالی خالی نماز و روزه سنندن طابوب ذوق ولی و ارادیدی بر خوش ریشی آلمک یوبوب دایم طارردی ریشی اول عبادت خانه سننده قالدی عاجز اگر چه خلی ایشه اولدی اول بیخ مکر بر کون کوروب موسیقی ناکاه وارانده طوره ایت بکا مناسجات خدادن صور بنم حالی زنهار وضو دن طابوب هرکز سروری هله ریچهدر هب شست و شوم نه نور روشنی طابوب داده [۱] هور وار بجه اوله آفتاب مناسنه در	ایکن پر هیز کار و محنت زاهد بنایت عادت اولشدی عبادت دوزوب بر خوش عبادتگاه حال فرح اولدی کوزلی طابوبی شوق مدام ریشیله ایدی ایشی آلمک همان ریش ایشدی ایشی اول کتایش طابوب بر ذره هرکز حتک بششایشی ارشندی هیچ این او یوب دیدی ای مرد آگاه دلینده خدادن درلو حاجات لچون بنده نه حال و نه صفا وار نماز و روزه دن طابوب حضوردی در شتم جد و جدم جست و جوم نه خود لذت مذاقده دلد
---	--

کلام غایب موسی طوبی کوش اولوب ایلدوسوندن مستومدهوش
 کلیم القصد طوردی طوره کندی نین سولیددی اولدم کورکه کندی
 دیدی یازیب سنسن عالمدر نه حاجت حالی دیک ساکه بر
 دکل سندن خنی چله سرار سکا روشندر افسار ضایر
 طابوک بوددی چون صوم وصلای طابوک طیبی حج و زکاتی
 نه کنی کیم دبه کل پوری بکا نك وپوسله واریم این اکا
 دیشدر حضرتک بوسوزلی هب ندر بوروخ اول مسکینه یارب
 دیدی حق موسایه واردی سن اکا کتایش ورمزم طاماسه بکا
 پرستن ریشنه ایوب مدام اول اولوبیر داتا ریشنه مشغول
 صقاله طابار اول باکه طاباز بکا طابان بولدن هیچ صاباز
 کلوب موسی دیدی ای مرد درویش سکا تشویش ورمش سندی ریش
 خدا دینیکم اول ایچی طیبی ریش باشندن ایفته ریش و تشویش
 اولوب درویش وصلدن تم اول اولوب واروین ریشنه مشغول
 چو موسی سوزنی جاید ایشندی اوزنه کورکه مسکین نه ایش ایشدی
 ال اوروب دوشدی ریش بولنه اول طابم در ریشنی بولساغله اول
 خدادن جریبل ایشدی تا کاه دیدی موسی به ای مقبول درگاه
 کور اول ایشنی بلز ابله وکول به اولدی همان ریشنه مشغول
 قابور درمانده عالم مسکین آخر بغایت دردمند ونگین آخر
 مدام ایدر اولوب تالان وکریان فنی سوزان و سرکردان و حیران
 پوریشدن عجب تشوینه دوشدم تمام اولز توکنز ایشه دوشدم
 نه پوریشم بنم اولساغه فورلر نه اوچدن طوبون بولانته فورلر
 اکر فورم دینور ریشنه مشغول بولاسم هم دینور ریشنه مشغول
 چو بوددی باکه بولشوی ریشم بنم بس دوشدی پوریش ابله اینم

(سکایت آن مرد کرسنه خود را سیری نماید)

سکر طوق در بلوردی بر کسنه ول اوچنده بوددی هیچ نسنه
 فقیر وینوا ایدی بنایب کدای خود نما ایدی بنایب
 نوشاغنه نورچین چغردی اولندن صالوب طشره چغردی
 کورن صانوردی شریک خواجه سیدر فلان این فلانک باجه سیدر
 اوزندن دوزادوب براره پیچی [۱] اوزنه کور بیدردی اول سقیهی
 طور هر داکله اول اوزنه باغی سوروب ریشنه و پیغه باغی
 پیش بووین اورودی لافی قولاینه ایوب لاف وکرافی
 بزدی ارجک درلو طعامه اوزن طوق کوسرتدی خاص و عامه
 طوم دیردی اوروب لاف دروغی کیدردی عقل کر کورسیدی دروغی
 اومه بدکنده چرب [۲] خوانی صفالده بیغمده اوش نشانی
 صفالم سلب [۳] کور نجه در چرب کیم اومه ایتم چوق لوله حرب
 دوشنده کورم ایدی زلابی صنوردی زلاج کورنجه سایی [۴]
 فرا قلووغه باتویه کیدردی طابنده کنکری [۵] کور کیم نیدردی
 نه اونی واریدی اییدی تنج کبی اوماج ایوب کاهی بولماج
 نه کندم نه ارز نه جو نه ارز نه خودماش عدس نه سرو صوغن
 نه باغ نه بنیر و دوغ سوزمه همان اول به ایدی اول دخی دوزمه
 واریدی خواجهل دگانه خوش اوتوردی اوزن طوبون غنی و ش
 ایکن یاغلی یسدم دیوب مدام سقادن صو آلوب ایچردی محکم

[۱] بیه ایچ یاغی در عریده هم دینور و عجب و ضرور و وجود نفسی مناسنه
 [۲] چرب یاغلی مناسنه [۳] سبت بیق و دلرب مناسنه [۴] حاج اوزنده
 یوقه پیشور سبک دور تابه دور [۵] کنکر براسله مروف باقدر پوروت
 ابله جاشنی بارلر جای موی و رایحه عرق مطیبر

کروب غار خورده [۱] طوردی فرنی صو دوشردی ایشیدن کولکنه قورقو
 صالسن تورهدی اژدر قویوده با یلان طونکی فورنه بی صوده
 اولنده تارنسه قلدردی پلشه سو کردی قازنی کویا آج کیشنه
 ولی غار خوردی قازنی کاه کاهی دوب سن بونی فاش ابله الهی
 یکدن ایلدک چونکیم بی پوش آدنس قوروشکی کره و موش [۲]
 طواوشسونلر بوچکل باغک اوسته قیک بر قانسون دوداغک اوسته
 صقالک سسبناک یاغنی یاغی آارسن کلسون هرکز صورانی
 کورهم بولوب ریش و سسبناک دو بولسون ایلار اورنسانده خلایک
 قارسون قیلارک قامو بولسون امرکنجی اولون رحم اولسون
 سنک لافک بی اودره باقدی دروغک باغی دیواره قادی
 سنک اولناسدی کر لاف اولدک دروغ بی فروغک کاف کوفک
 اوله کیم بر کرم اییدی رحمی بیدردی بکا خوش بلم و شمعی
 ایپردی قازنی خوش دردیه نفرین باغرسقاری ایپردی آمین
 ایدرکن قازنی دراو دراو قرش ایشدی یاغنه اکسوزن عجب ایش
 مکرکیم کر به سی واریدی عراک که صید ایشکده ایدی جست وچالاک
 که اولاز ایدی بر ساعت وضوسز یغن صیغمنز شست وضوسز
 جهانده حرفنی کشدی موش بل اولوب اینه امشدی موشک
 عجبمی قومدنی هیچ بر موش قادی اولسه قوماز ایدی بر قوش
 که تا کاه قادی قادی یاغنی کره او دینه لینه ایدی یاغنی کره
 بو کوردی کره آردنجه اوغلی خلی بنشوب کوزندن دوکدی سبلی
 کور اخی اوغلی نلیدی ندی بو کوروب آنسی قاته کندی
 اربوب آتاسه اکسوزن اوغان دیدی باشا فنی اول دنه کیم سن
 [۱] غارغور قارش مورش و فارقتلیق و هرچ و مرج مناسنه در [۲] کره
 کدی به دینور عریده خور دوزل و موش غار مناسنه در

بروت و ریشکی هر صبح ایوب چرب در ایلدک اللشمم اولمکه حرب
 آ باردی کره قوم ایره دم آیلارم طانلادی دیره مدم
 آ باردی یاغنی کره یاغنی کبی دین اوروب پیدی یاغنی یاغنی کبی
 اولمکه چونکه بو قدر اوت و بولک صفالک عرض ایوب پوره بولک
 ایشدیوب خواجهل جله کولشدی ایشدیوب داکشوب باشنه اوشدی
 امرکوب قو ارباب نیک [۱] دیدیلر کیم کلک انشبو بلیک
 فلان آنجینک آلوب اوت و بون ایلام چرب کر جکدن برون
 او دکلو پدیرهلم بوکا آتی کورنر بونی صانسونلر صو یاغنی
 بوکه حلوانی اوله پدیرهلم مدد برتدی قرتم ددیرهلم
 صقال سبلی یاغنه بولسون انا اطوا دینره اولشسون
 کل ایدی روشن الله روشنی بر ندر سولیدیک قصده نه سر
 نه حاصل اولدی دیکدن بوضه زره بوقصدهن نه اولدی حصه
 بودر بر سری آنک ای سخنور زن اولان لاف اوروب درنیه از
 یله عورتلکنی اوز اوزنک قیوب اندازه سنی اوز اوزنک
 بلانی ترک ایده زبراکه بلان قومز آدنده هرکز دین و بان
 بوکرچکدر بلانجی کورم اوجنی بولانجیه کرکز حوری قوجنی
 حقا دیدارنی کورم بلانجی قفا بازارنه کورم بلانجی
 بزدر دمنش ای کدی تورادن بلان خبر ایچمه دن قل وزنادن
 بلانی سولیدیکه ای بلانجی سکا قنده بولسون بر اورانجی
 کل ای کذاب ترک ابله بلانی سور حق تکرچون کدی صلائی
 آنک کیم پیشه سی دام بلاندر بلانی بوینه آنک بلاندر
 نه دکله کل نه سوبله کل بلانی کتور باینه دام جان آلائی
 پوری قو بودروغ بی فروغی بی ایچدم دینه ایچوب آتی دروغی
 [۱] ارباب تم - اهل بازار دیکدر

چون رسنم اولاسيدر بحث
 اوله نيل هر ايراهيم ادم
 که هر سرف اوله من مصره سلطان
 جهان بوزنده بودند ای سخن
 به اوزنی کامل هم مکمل
 که بنادر کمال ای مرد سلاطین
 درم بوسوزی بن هر خنده مرده
 او اولدر که درله برکسته
 سنک تا بودک اولنجیه نابد
 اولجه طوق درله آج درلوار
 بوشاندن سبوك آره صوبه
 دولوقاه صوبه کیم اوله کیم صوقوبه
 صودوله دخی صوقوقی اوز
 دواچی درینکی یلشه ای جان
 که ورمن ایشجه عرض حاجات
 بلور اواب حاجات مرادین
 کوردر قهرنی اظهار ایشک
 چوقربا کده صوارسانی ایتوار
 کیمسته واروب یلواره زنهار

(حکایت شیخ افغان حالت ترغ)

مکریم برکرم شیخ فاضل
 چودوشدی حالت ترغ اول
 چوکوردی بر مریدی خوب کردار
 واروب شیخه بین دیدیکه ای ماء
 دبل پرواز ایشک باز رومک
 مکریم آند دروغ وفونک
 فضایل کافی استاد افضل
 دوشوب هر یا که بتمه صلوب قول
 ساوک ایشک طرفندن خردار
 کجایک بوسفته درجه مان چاه
 مکریم آند دروغ وفونک

نه آراده سینی دفن ابدامدی
 دندی اول شیخ کامل اول مریده
 بی پرده دفن ایشکله زنهار
 که بشدن اوله لر ریجیده ناگاه
 بی دفن ایشکوز زنهار وارک
 یازار برینجه مرست وقلاش
 بوانسه بر بی دفن ایشک آند
 ولی آقارشه قوک باشمی
 که نارنج ادوب ابدل دجایی
 اگر چه کورمزم لایق اوزم بن
 ایدنوب بجز وسکن کی باشه
 نه کشیده که بجز وسکنت وار
 نه آدم کیم ایشک مسکنک بوی
 جمغنه هذابه دوشه سیدر
 ایدوب فنی و بجزی طرفدسک سن
 بعب و بعب و کبرو کین ایه سن
 اومرسک رحمت و شفقت خدان
 هدر برکشیه مسکنک بوی
 الهی روشنی بی کین ایه
 کورلر ابدل مسکنک بی کین
 عطاسنه ایشک هر کیم در آیین
 اوقوروب دست نام و خالصه خوش
 اوقوروب فاتحه اخلاصه خوش

(حکایت)

بسه اول برتک عشقه اویش ائرد تلکی سنک مکرینی دویش

کورد هندستان فیلی دایم
 شریعت کونک سرست ببری [۱]
 بیک نقی ایدن کره دن کم
 ایدن اوزیه قوروب جهیدی دام
 اواردن اولیغون خروش عقلی
 سکنتمی اولدوروب اولوب خدایین
 اولوب بازارک اینجده روانه
 مکر برکتی بر تلکی ایدوب صید
 چکوب اولی چاشروب بیری دلکو
 دویب دلکو روانه کوردی چرخه
 کونکل یینی قتی وندده ده می
 کونکل باز [۵] سفیددر آتک
 کونکل مرغ آبی باغ جهستاندر
 کونکلر قری مفری رجسان
 کونکل سیرغیدر کوه هوانک
 کونکلر بیل کارار لاهوت
 آلهی روشنیکن کونکل سن
 کوره تا کوردیکندن اولسانک
 اولوب تا کونکل مرغ حضرت هو

[۱] بر ساعدن جانور آیدر هندستانه مخصوصدر ازلانک عدوسیدر .
 [۲] کفتار صرلان دیدگری مهور جواندر بر نیلردنر [۳] کایله دمه
 برکتاب اسیدر حیوانانک اواعدن بیعت [۴] (منه) کیدردی کورلوبوب
 خوش آهواره [۵] باز طوغان دیدگری شکری قومه دینور .
 [۶] بهوایو ورنده چیل قومه دینور .

حکایت

مکریم شیخ شیبلی قطب آفاق
 خیابار اصدفیا لقاچ [۱] زهاد
 خیارک باغی بستانی خیساری
 دکانداز شریعت هم طریقت
 هوا بازارنیک حالت فروشی
 ایدوب ستراق [۲] استراق خوش نوش
 بوی اوغزادی بر بازاره ناگاه
 مکر اولدنده بر کیمسه سراناز
 اونی بر پوله اولدی کل خیارک
 ایشدنده همان لفظ خیساری
 کلوب آندن اوزینه ایلدوب آه
 اونی بر پوله اولنجیه خیارک
 خیارکدر بوسوز بلکل خیساری
 بولاری هرکه سومن بی خرددر
 آلهی روشنیبه لطفک ایشله
 انک حتی ایچون کیم ایت صفانک
 صدفا بنشینده اصحاب اشواق
 اثار اقبیا قشاح عباد
 سون ظریوز قانون کبی خیاری
 امیر طبله کردان حقیقت
 وفا مصلحه سنک یاده نوشی
 کیدردی پای کوبان مست و مدعوش
 کور آند بیلدی اول مرد آگاه
 ایدوب دیکده ایدی چکوب آواز
 نه وار بر پوله بوی ایشدازک
 دوشوب کندی اوزندن اختیاری
 دیدی بوزحسره له دویب ایوه
 نه اوله کیم یلور حالی نزارک
 که اولاز سومین مؤمن خیساری
 بولاری سومنک بیخ [۳] ردد
 بجد بوزی صوبینه بائشله
 خیار امانندن مصطفانک

(حکایت)

مکریم شیخ شیبلی شیخ بغداد
 شهنشاهی بشا بعد الفسافک
 [۱] لقاچ خوش قوتلو اولد [۲] عراق چشماق ورنده اولدی برانغه
 دینور کرک چینی کرک بلور وکرک طویراق اولسون بونقی ترکیدر دینور .
 [۳] بیخ کرک وامل مماننده [۴] ستر معروف خوشبویاندر برمی
 بستایوب اولوب امانت ایشا ایچون تناول اولدور .

طرمزور بنه بواری جهرد ایدر
اوکر توبسن یانچیم دیو ایصا
خوش کرر ایکن بنه باغدن یانه
خرقه سده چکدی باشن بنه
پس کرک صوفی چکه باش خرقه به
خرقه که چک کرپی کپی باشکی
پوخن کرکه چافره چنر [۲] وش
دعه باقی کپی صوده قنی صو
قوربنه کپی دوما لدرپ کوزیکی
پو صیدن نفسک بلانی نا کوهان
ماهی دین اول دوش مارا اولمل
پس باشک چک خرقه که وار صوفیا
صوفی ایسک قویشکی دزینسه
ذکره مشمول اول بنه اوله خوش
اوله دی کیم کیده سندن سنلک
پس قویانن صکره باشک دزیکه
آینه ایگ ایکی زانوی [۳] پس
صوردشم برعل ایچده جادویه
لیک هر زانو دیر سنان دکل
چون اناج چچکلور برافنور
نائل ایسک کولکه سندن پوری قاج
چاره سی پو فورمدن تیزرک
یعنی اوغرلت اعضادک شیفته تا
[۱] دغا کورم خیلو بدمشرب اولان [۲] چنر قوربنه به دیرلر عریده ضلع
[۳] اوقاق ایله فالیرک برافندگی بریزده عاده زانور حضا که کردن دیرلر فکر طلوب
مراتبه ایچکن کتایه اوورده [۴] دیر سنان دیرستان لایله اطفال و مکتب دروخانه
معامله [۵] پوزند فرزند وزنده قوم وقیله وصوی صوب و تالیف و ترکیب و وصل
وچ لعلای زینه

هوا میدانک هتکامه کیری
شیرخو شک شینی قطی هر دیارک
کیدری سوق بغداد ایچره حیران
ایشیدوب ستم بری دیوب خوش
اوروب نعره اولوب غایده بهوش
در آندن ایلیوب آنده دور اله
اوزمدن سزبک کیم نیشه کتدم
الهی روشنیدن کیمه برک
آنی حشر ایلیوب ابرارک اله
ملاطت شه ربک مرد دلیری
ایدن کولکی مسکن درد بارک
نماشا ایدر خوش خوش خرامان
چاغر بر برکیسته خوب دلکش
ایدر اول آرده خیلی زمان جوش
اوزندن نیشه کتدیکن صورانه
بن آندن سمعتری ایشتدم
کاهی روشن اله آکسارک
مصاحب ایکل احرارک اله
(این حکایت در بحر دیگر واقع شده)

خوش ایشت اشوسوزی کلای اخی
وارایش برکولی مسکن دردمند
طایفه کیمش عری حیوانل کپی
شیرگلش تا کوهان اول مرد کول [۱]
کتش ایدر کوردیکم برکتی خوش
خرم موخندان و شادان خوش لوروب
طوبطلو یانچنی جله سیم وزر
کوروب آنی مرد اله کوریدر
فکر ایدرکن دیرک طایفه اصلکی
بریفه کورم شدی بربرده مکر
استرایکن اول بنه بهدوش اولوب
طوتون آصار بهه می یانسه
[۱] کول کاک قالیبه قونل وزنده
[۲] بنه قلوبنه دیرکری حیوانل

کزوب دهوی فی معنی ایدرکن
بنات الصدر [۱] آنی ایشدی فاخر
مکر بر ماشق املقتسائل [۲]
صاناشدی ناکهان اول خود رسته
دهی سن هیسک اول شاد سألوس
اکر طلوس ایسک کلایت مرآناز
دخیایت درلودر اول جلوله خوش
قنی طلوس ایسک پس پرو باک
قنی جولان و آواز غریبک
صانرسک وع وخ ایچکی تکلم
صانرسک جلوه یاقوب آغنائی
چو یوق خاصیت طلوس اوزگده
پودر دهوی دهسک بنه شیخم
نجدر تویه و تلقین وارشداد
ایدهسک پواراده لاف و لرفی
چیقسهسک اورنه بره بن دهسک
دهسک لاف و لوف ایوب جهاند
بالان سوزلردن اولدک خسته هبسن
سنی شیشردی خلقک قورو دوشی
پو کیمه پوله کوردم حضرتکی
یدی قانت کولکاری سیران ایدن سن
بنه گل تویه و تلقین آلوب خوش
[۱] بنات الصدر آدیجه [۲] بنات الصدر سوادت زمان [۳] املقتسائل علم
[۴] امل زانل جهل [۵] نطفه - دوش مرآت آرت اله بی نیش .

مکر کیم وار ایدی بر این آوی [۱]
پسایانه کوزکن دنگ وحیران
کوزکن بر یوقیمی کوشه اول
چیرغوب کوبدن یاقوب کوردی اوزینی
اوزینی صانندی کیم برکسه اولدی
پویاقوب کورده سی یوز درلو زنکه
مکر برتغلب [۲] یاقوب اوروب باش
ندر پورنک و یوبک ای شغاله
شغال ایدر دیک شیدن کیوسمز
بزه طلوس طلیبن دیمشار
اشانوب قومی انک سوزیه
پغلسدیلر باشنه جاتوزلر
کذار و کرک کفتنار ودد ودام
ابوالمذر [۳] مؤذن اولدی اکا
ابوالخارص [۴] انک اولدی امای
ابو ایوب [۵] اولوب انک تقی
دیوب طلوس طلیبن شغاله
قو طلوس طلیبن دیر اولدی
اشانوب باشلادی اورمانه لافی
بنم طلوس طلیبن کلک دیر
[۱] این آوی چقال [۲] تلپ تلکی
نختر معاشنه در [۳] ابوالمذر خروس [۴] ابوالخارص [۵] ابوالزوان هر
[۶] ابو ایوب جهل [۷] ابودعلیل

که سندن بئلك كدنجه جېدايت	صالوب اكرى بولى طوغرى بوله كيت
كه ياز بر چچكاه باراهه من هېچ	سوز بر بوله دكر پورى وار كېچ
كوشن كې كركدر مرشد اولان	طربق حقه طوغرى راشد اولان
صالا هر آزه خوش روشنانى	نه يادى قويه خود نه آشتانې
الهي روشنى لك شوقنى سن	زياد ايله ديمه به تاكه سن بن

(در بيان آنكه منكر علم تصوف كافست)

به اي روشنى آل اله بر جام	كافى نوش ايلدى خوش احمد جام
قومهك الدن ديوپ جام مداي	ايچك سرخوش اولك دردى مداي
كسرخوش اولسه قاضى جداورامن	ايچوب يئز اولك باش واباغى [۱]
كركر كيمه كيم قولاقي بوراقى	آلتمنجيه قولاغن بورامن
شرائيات ايجره ايچوب خوش مداي	مدام آشته اولوب حد اوراقى
كسدسه سرخوش اولوب سوله سوزك	آناسن اولوب سرخوش مداي
دى سوزى ققدر برسن پورى وار	خرابا تيل ايجره صالوب اوزك
تصوف اهلنه دى سوزى يعنى	تصوفده نه قاضى نه قضا وار
اريتيز صوفى به قاضى قضاى	دهه صورت برست اولانه معنى
نېچونكيم اوزنه كلز مداي	آكله در خدانك خود رضايى
خرابانك ايجنده مست و حيران	اولوب سرخوش ايچوب جام مداي
تصوف علمك عربن عسان ايت	كز خوش سرخوش اولوب باي كوبان
تير بيكدر كوبا تصوف	معايدن صورچون خوش پال اين [۲]
صفائى مجتهد ذاتى شفقت	اولوب باشدن اياغه دپ تعريف
	مجتهد سوزى ايتى مودت
	[۱] اياغ دماغ ورنده اياغى غراب قفحه ديوپ
	[۲] ايله - معايدن كلك خوش بيان ايت

توكل روحيدر كوكاي قضاعت	تېي صابراق ونقى صبايت
كه تئوى زايدير زېتى زاهد	بجود خرهسى تايبى تعبد
صفا دللايدر حق مشتزېي	اوزى بكدر ولباردر چرېي
بشا پازايردر يوقاق قومائى	فشا دگانى مسكين لك فراشى
ايت عتد رېي در طعائى	ولطې لاشاميدر منشاى
تصوف اهلى كيمدر سوله بر	ندر ديمكاري سوزلرده هم سر
تصوف سوزى نبيذدر خدانك	كلايى كوردى وردى مصطفايك
نيناك قولايدر يعنى شربعت	طربقت فعليدر حالى حقيقت
كلام حقى هر كيم كه ايشيدر	اوزينه گلك لك ايشيدر
كه كلز سرخوش اولوب هېچ اوزنه	چا ايتيروب قلم لك سوزينه
دى نېچون منكر نه دىنى كافر	تصوف علمك اى سوزده ماهر
ايوب تصريف انسام علوى	ابن عاجز علومندن قيوى
تصوف علمى اول مرد كامال	شربعتدن ديش بر ياب بلكل
كه برفته ايدن شريك انكار	اولور البته كافر ايله اقرار
نيمه برفته هر بر سوزينه	ابن انكار فكر ايتسون اوزنه
ايكى عالمه اولور ايتورن بول	ريشان فكر وآشته فكر اول
عله ديدم سكا اشو سوزى بن	بولارى اوزكه به بگز بلكل سن
خدا بوتله اوليه شفقت ايندى	بولاره هر كه ايندى حقه ايندى
تصوف اهلنه اهل الله درلر	قويه قول بولاره شاه درلر

(لطيفه)

شه گل دكاه جاندن بر لطيفه	لطيفه خوش كاور زرا لطيفه
مكر كيم بر قبا صفايى كئى	چيقوب مبرده وعظ ايتيدي ايتى
چيانه هېچ اوزندن اوزكه كئى	كوتوروب حاصل اول دكاو ردي
چيقاره مبر اوزره حدى بوخدر	اكر چه مهلوان عالمه چوخدر

بصويرد آنى بو وجهله ريشي	اكر ريشندن كورنيز اوزى كئى
آياقلاشم كزور بر ريش كوبا	ولى پر كئى وار ريش ايجره كوبا
اوزندن طوله عرضنه ريشي	كورن البته ديركه طرفه كئى
كوروب مبرده انى بر قلندر	لطيفه ايجده ماهر قلندر
اكر بو واعظ اولسدى فرشته	ديوب بر خوش كئيه اى انشته
اولوردى ديسك اى كان مسائل	فرشتهلر آراسنده مسائل [۱]
بوسوزدر كچه صورتنه لطيفه	ولى معنيده او كوتدر لطيفه

(در تلون صاحب ارشاد كويد)

دېش اول كيم فصوصك ايسيدر	كه تلون طوبى اكا كيسيدر
ديين بر واهمدر هم فصوصه	مطابق اولان افعالى فصوصه
فصوصى كه دنيور اكا مكي	آنك بر وارديدر طومنه شكى
بو اويدر چوقار آنكه حقه بول	كه بشيوز االى طقوز بايدر اول
آنك بر جلد ايدرل آتې باين	نه دكاو جلد اولور كور پر كئياى
ابن اوج وجهله قرآنى تفسير	اولن تفسيرله هر طلب تفاسير
تمام اولنده اول تفسير نزيل	آدين قودى كتاب حج و تفصيل
كه هر بر آيتى اوج وجهله اول	ادوب تاويل خلفه كوسرتوب بول
ديدى اولكي تاويله جلال اول	ديدى ايكيچى تاويله جلال اول
تمام ايدوب جلال الله جلالي	ديدى اوچيچى تاويله كالى
ديين قرآنه بر كزار الف بوق	اولان صدر كده علمي تكريمك چوق
ولايت بنده ختم اولدى ديدندر	نبات وقتد ايله شسكر پيشدر
كالاآن اكا كوره قياس ايت	كه تلوندى اوزيكه بر لباس ايت
فصوصنده كتورمشدر بوسوزى	كيوب تلون لباسنى اوز اوزى

[۱] ايله - پردى ديكه كان مسائل - فرجهلر آراسنده مسائل -

بودر شكك سوزى اى بار صادق	اكر اولائل مناسق اول موافق
اوزندن اوك چيقار تلون لباسن	آل آكدن اكننه تمكين عبادن
كيدوب تلون كاندن صكره تمكين	كوك مرشد اولنده بينه تلون
كه تا ارشاد ايله بيكه خداه	اولوب مشربده بكدش [۱] مصطفايه
كه تلون اولتمنجيه اواز ارشاد	نيناك روحيدر بوسوز ايله شهاد
نېچون كاول جله عالم پيشواى	حبيبي مجتباى رهفماى
در ايدى رب زدى علم اى جان	بمك كل يوم هو فى شان
رسولك رب زدى ديدوكندن	مداي شيد وشكر پيدوكندن
مداي مرشده تلون كركدر	صائق سن صاهه كيم تمكين كركدر
نشك كيم رب زدى ده اولوب هېچ	الهي زدى علم ديه دى هېچ
او عالم خفلك پشت و نشاي	ديديكي زب ديمديكي الهي
اولوب ثابت قدم تلونده دون كون	كه تلوننده استديكيدر تمكين
مناجات ايدوب اول بحر معانى	ديديكيدر دينى اى بار چانى
تمكين وير بكا تلوننده يارب	كه دور اولام اولم سكا اقرب
ديكدر وير بكا تلوننده تمكين	مقام اوله دايم تاكه تلون
كل اى تلونبه دكر نه ايشت	وار اكا كوره سن دينى بر ايش ايت
كوتوردم يه پركون كئى شاهد	انى خفاش اولان اواز مشاهد
شامن شب بره شمسهك بوزنه	كتورر چوق قامتعلق كوزنه
مكر ملا علا الدين روى	اولان طاوس حضرت نفس پوى
مبارك سوكلو قولى خدانك	عابى علم ايجنده مصطفايك
ياض الوجه يعنى على صالان	سواد الوجه آنك ريشه آلان
مشايخ آره سنده شيخ مجنوب	كوكلارده قامو مجنوب ومرغوب
طربقنده اولان مجنوب سالك	اولوب معاوى مجروح مسالك

[۱] بكدش يعنى علم و امانت

مرید سید سادات عالم مراد و مرشد اولاد آدم
 قردانی اولومی روشنیك كوچوچكدن مرایی غینك
 قودن روشنیك سوكوسی شریعتده طریقتده اولوسی
 یاقان دادن جیایی یوزی نوری فراوانی اولان اوچقده بی حوری
 فنا طیان یکن کلی اوزدن صفیه واریلان دائم سوزندن
 او یوله صامیان اتنوی سبی صفا دریا سنك درآ بیی
 بشد یروب ایچوب عشقیله یاده مریدی بر دم ایچینده مراده
 صفار دره دن آه ایلینده بو زکر اوشادان واه ایلینده
 صالانده قولوق برکزه یوز یوز دوکن خلقی یوزی اوسته دویدوز
 کیدن وجده خلایق سمیتینده صفایز کسه اولسان قانتده
 لطائف کانی دریای حقایق دناشده اولان فاشنده فائق
 دین دردیله هر دم نیدم دوست کورن هر شیء کوره یان بوست
 اوشورکن آفاق اوسته مورسه یوروب خوش وجهه بر نمره مورسه
 واریدی وجده کز اوله قرمشان کورن بی اختیار ایدری شایان
 طوئانده شوقله صحبت مدای ایچوب عشقیله سغراقی مدای
 دریا بی گرم اولوب خوش باشقانه کوزل سوزل در ایکن صادفانه
 بی یارب تلوشدن آرمه یاپکدن قولوغندن بر دم ارمه
 بز آدن نجه کز بونی ایستك واروب اكا کوره زده این ایستك
 سز آتی صانع کوز ای اهل تکین اوله مقصود اكا اولکی تلورن
 اولونوی دله مرشد اولان حلق یوله دون کون راشد اولان
 اولونوی دیری سلاک اولان مودت ملکینه مالک اولان
 مدام اولان دنده مست اولنده خی خری ایله عشقک دولنده
 سواد اوجه فی الدارین یکدم خم فقر فسادن خیر ایچیدم
 انانیت دون بی که صالدم الله بریده یوقتی دون آدم

صاوب تلورن و تکینک پلاسن کوب عشقیله تلونک لباسن
 دون و کون خلقی حقه اولنده دهرن ولی بن دیدیکه طومعه دق سن
 دکل بن دیدیکم نلکدن اوله اشارتدر همان بر صافه صوله
 نینک دیدیکی کبی مدای انا الهای ایچوب جای مدای
 حکایت وجیبی ایله در دیدیکی انا نطن اوزدن ابلدیکی
 سن اوزک کیندیگک یوله دبه یول سوزم یوت چوق وارر صافه صوله یول
 یول کیم سن کیدرسک کتسه ک یک بواش کیم سن ایدرسک اتمه ک یک
 اوزندن اتمه این اوزگه داننش دانسته اوزگه اوزگه داننش
 اوزکک چیلنی وار غله صایه بوختم و کبر و کینک حمله صایه
 ایدر ییلدیکندن هر که کفتار اكا آدم دبه دیک خرس و کفتار
 ایدر دعوی عشق آلمی دیر فاضی وقت ایکی کواهی
 بی ذکر مدام ای مرد ذاکر بری فکر تمام ای محضی فاکر
 موافق اولسنه کر لفظ و معنی قبول ایدری فاضی یعنی آتی
 صافی فاضی حضورنده کواکب بلان چقبوب سنک اورماه رادک
 کل اتمه دعوی بی معنی سن دخی سولنه مالا یعنی بی سن
 بز اول یوری وار بالوده علم که تا اولیه سن آلوده علم
 اولوب مست بل مشتمل اوله سوزم اسماه ساله فعل اوله
 سن فوردی قوری کفت و کوب نمدر عاله چیشادی یولک
 نسان اولز دیشلر بوی مشکی صانوره یسک مکر کیم مشک بشکی
 جیسانی طودی اما قیل و قلاک کورنمز آره یرده هیچ حلاک
 نه کشی کیم دوشر اول قیل و قله پلک اول واقف اولز هیچ حاله
 نه پلسون قال اهل اهل حالی چوبیوی حالی ولی چوق بلن و قالی
 خرد اهل نه پلسون عشق جان چو بلز اول کلا منسک مان
 بر الده ایکی قاروز طومتی اولز بیکی چیکنه مدن یوقتی اولز

پایسنک قله البته قاپر حال صفتنر حاصلی بو حاله قال
 (من کلام روشنی در بیان هو کوبد)

ای شراب هودن ایچوب جوش ایدن اوزخی لایقزل و مدهوش ایدن
 سوبیلر غیب عوایت سوزخی بحر هوده عشق ایدن کندوزخی
 نی دیندن سوبایلر دز اول کلام فی کبی ایچوب نفسدن بی مدام
 یغود اولوب یو ایکی بیی دین مست و یغودلر لباسنی کین
 صانکز سز بی کیم کو کو دریم بلکه باهو دیزم هو هو دریم
 چون یقین اول بزه من حیل لورید لم نسل یا پاندا قبعید
 دبه برکسه سکا ای بنیشار نیکم باهو دیکنده بسد وار
 هوده دخی وار اشارت ای ای بیس یوری وار دبه آرق هودخی
 هوده غیبت دخوار حاضر در اول هر اراده حاضر و ناظر در اول
 اول سز الیه ای طیب خوش خطاب یوله دیشلر ایش شاق جواب
 مستاردر بونله یوقدر کز هر کیم سوبیله لر ای خوش قدم
 قرب و بده ک سوزی یوق بونله هیچ بونلرک سوزینه سن وار اوله بیج
 دبه فارغدر عسارتدن بولار فایب و حاضر اشارتدن بولار
 دوقتی اولز بونلرک سوزلرنی نینک اولز تنکیم اوزلرنی
 عشق سوزدر بولارک سوزلری عشق کورمکدر بجن دم کوزلری
 نینک اولز نیندوکن باهورک هورن می هی لرن هاورن
 بونلرک هو هوی حیرت هویدر صائمه ابار کبی حیرت هویدر
 هو دیکلرین اشارت صائمکز هورن لفظ و عسارت صائمکز
 استه و از سن بونلرک نحو و صرف فاعل و مفعول اسم قبل و حرف
 فاعل و مفعول اسم فعل و حرف بونلرک سوزنده صغیر نحو و صرف
 صورتل لفظ و عسارت بونله غیبت و حاضر اشارت بونله

بونله ای جان دیشلر شاهار بونلره هر نسنه دن آگاهلر
 مستلر دیوانلر آشفتهنر موله و شوره دبه حال آشفتهنر
 بکریلر عیاشلر جاشلر زغزلر او باشلر فلاشلر
 وآله و حیران زنده پوشلر مست ولا یقل لر و مدهوشلر
 قائل و دیوانلر عشقارلر خرده دانلر خیره [۱] و پیدارلر
 مرشد و مامورلر مردودلر مقبل و مقبول لر مسجودلر
 نفس کوش پلوانلر شیرلر مجتهدلر مجتهدلر میرلر
 اهل دالر جانلری بی پاکر دامن افشاندلر جهاندن پاکر
 خویار مجسوبلر مرشوبلر عاشق صادقلر و یغوبلر
 بارله هر دمده باده نوشلر که مضن کورلر کبی ناموشلر
 صائمه قرب و بعد چون شورلری نینک اولز کیم نیچوندر ایشلری
 هو دبه سونلر ملکار دره شور او یایوب برلر فلکدر دره شور
 بونلرک حالتی عاشقارلر یاور بر همان صدقیله صادقلر یاور
 بونلرک سوزنده عقلک دخلی یوق بونلرک عقلک دخلی یوق
 یوق نصیبی راه حقدن و آلیک بونلرک عقلک دخلی یوق
 حتی یعنی کیم کورممن عقل هیچ عقل یعنی کیم کورممن عقل هیچ
 هیچ اولز حتی نینک عقل ایله غری یکمشدر نیچونکیم نقل ایله
 استکاک کورمک ایله بر دکل کورمک استکله هم سر دکل
 نسنه نلر عقل بر نسا ندر کور مادر زاد و بر نسا ندر
 پشمن اكا و برر یکیم درم کلغنی مسکین صنور باغ ارم
 دل کوکنده عشق بر بدر آتی در هر که اول عاشق دکل بد رای در
 عین مشنک هر کیم کیم کوز فقر عاشق ایدوب وار این کل یقر
 عاشق ایدی اولدن جان و جهمان غزه غناز عین حشفه جان
 [۱] خیره بیوه و زننده همه و بیوت و حیران مناشه در

مدح ابدن جان و کواکدن ای انخی
 اول شرایندن حنک مست مدام
 خیر هو بی هر نفس نوش ایابن
 پیشوای انیسا و مرسلین
 سوزی دایم بخت و برهان اولان
 صادق القول امین دو جهان
 آسمان قدر وشه سیاره جیش
 اولیاء الهی مدح ابدن مدام
 معدن مهر و وفا کان صفا
 انّ الله مُمَرَّبًا لِلنَّوَامِی
 آنک اهل الله شرایندر آدی
 کرچه آیدر انک ای یار خیر
 مدن خیر اولانه اولدر مدام
 جام هودن خیر هو نوش ایله
 جرحه نوشیدر ملکر یونارک
 کیم ابده وصف انارک مجلسارین
 اناری وصفایندی چونکیم مصطفی
 می لرین ساعزلین صبرترین
 می کیم ای نوش ابدوب ارباب حال
 مینکه اول خیره در بیت الوصال
 اول میک جای جلال الله در
 کیم ایچیلر امر اول میدان تو
 اولسه سرخوش ایدر خوش طرب

اندر اول میدان طبر طیب عیش [۱]
 ابدن ایچوب پیشنلر حضرتیه
 اناره پس حاصل اولور اتصال
 حاصل اولور اناره ابدن فنا
 بکار اولورلر ولیکن مستغنی
 آذری بکار بکیرر مستدام
 انارک عینی مدای عیش اولور
 طابون بکسان حیات طیبه [۳]
 عشق یاری قیلوب ای جان اناره
 اولری سرچله اولوب زین عشق
 دملری هو هو دیک کوکو دکل
 عشق ایاتور عاشق بو منزله
 طابو ترک اتمسک کر وارینی
 بر نفس ترک ایتمه عشق عاشق اول
 روشنی طابدی یانوب عشق اودنی
 نار عشق اودنی عشقا قدر
 عشق ناری باقنی یاقر جمیع
 عشق اودی صورتده کرچه نارد
 نور چشم روشنیدر نار عشق
 روشنی به ای کرم کار ساز
 سوزنک ایت انارک کیم سوزین

[۱] عیش دریک و دریک و مدام تک و دریک سوزنک منانه در [۲] طیب عقل کفک راوق نشاندن انارک و کیمک و جوجه کلوب طویق و صبرایق منانه در [۳] طیبه حال و صافی و صبر و زرم قوسی و حال خوشایق و شوق و ذوق منانه در [۴] طیب خوش نسه و ملاک و پاک نسه منانه در *

انارک هو بی کیم ایت هو بی
 اده اولدم که قاله بر موهسان
 یارب ای قومه اولدم فی کس
 چونکه اول اوله سکا اولدمه کس

(در صفت هو کوید)

هو دهانی غایبه آسیا ایدر
 نیدونک هونک نه پلسون اهل کل
 اسم هو کل در تنک کویا که کل
 هر دم اول کل دن کاور خوش بوی کل
 ایچین او ملدن او اوب مست مدام
 مصطفادن طابدی چون بو بکر بو
 احد مختار دوغمشدر کله
 اکا چون طابدردی حق بوی کلی
 ایچوب اول ملدن حبیبی طابدی
 هرکه بر جرحه او ملدن طابدی
 اولدی اول مصطفانک هدی

خاتمه

دایق اولدی بکا توفیق یاری
 ایرشدی ختمه (آثار عشق) کتابی
 انصاحدن آتی قیلم مزین
 آنک هر پندیر بر در شهوار

[۱] مل صبی و مراب منانه در

که تا فتح ابدمک ملک وجودی
 نینک همیرتدن یکمش ازمان
 بوی کیم اوقوسه بودر امیدم
 تکا اخلاصه ابده دعایی

اله العالمینک رحمتی بول
 کم اوللا ز طاب غرق ابدمه اول